

SYLV
SIVE
GVSP
SPONTE
MONTIBVS,
cynia, quære

IOANNE

Nunc

FRANCOF
M.

IA,
LO
RVM
M IN
IS HER-
ptus

NVM.

SYLVA HERCYNIA,
SIVE CATALOGVS PLANTARVM
SPONTE NASCENTIVM IN
MONTIBVS, ET LOCIS VICINIS HER-
cyniæ, quæ respicit Saxoniam, conscriptus
singulari studio,

✓
IOANNE THALIO MEDICO
Northusano.

Nunc primum in lucem edita.

FRANCOFVRTI AD MOENVM.

M. D. LXXXVIII.

С. Д. ЛЕВЕНКО

IO HANNES THALIVS

IOACHIMO CAMERARIO

M. Salutem.

HARCYNIA M syluam, si quis, excellentissime Camerari, integre describere velit, illum necesse foret non perfunctoriam aliquam moliri descriptionem, sed ut excelsa singula quæ, quæ ad eam rem necessario pertinere viderentur, prosequi. Eiusmodi autem argumenti tractatio paucioribus pagellis absolui non admodum prompte, meo quidem iudicio, posset: Sed in mediocri volumine totum opus facillime excrescere necessum foret, quod in aliquot libros ordine esset distribuendum. Primum namq. indicandum esset, quæ olim veteris illius Harcynia sylua fuerit amplitudo, quig. fines eius, Deinde opus esset diligenti labore multas antiquitatum historias aliquem euoluissè, quo indicari queat, quibus temporibus varia populorum Germanicorum migrationes contigerint, eorum nimirum, qui prope syluam illà proximè hinc inde olim confederint: quæ adhuc mutationes illorum acciderint: quomodo quidam omnino deserint, quidam vero alij in priorum locum ipsis vel delectis vel pulsatis aut subactis, successerint: quomodo item succedentibus temporibus quadam Harcynia partes varijs passim in locis eradicari ceperint, & in agros ac habitabilia loca conuerti. Hisce autem omnibus ita ordine absolutis, tum demum foret nostra Harcynia, quam aliqui Piceariam syluam, Germanicam denominationem, Markwald exprimentes, vocant, inter Saxoniam ac Thuringiam videlicet sita singularis historia aggredienda & indicandum quanta ipsa hodie veteris illius ac propriæ dictæ Harcynia esset pars: quæ deinde longitudo ac latitudo ipsius: quæ gentes ipsam versus meridiem, quæ versus septentrionem caterasq. partes accolant inhabitentq. Hinc rursus recensendum, qui sub ipsa nostris temporibus contineantur principatus, qui comitatut,

mitatus, qua singularū familiarū origines, quæq; insigniora & maxime memorabilia gesta, quæq; vrbes celebriores ac monasteria, aliæq; loca, quæ item rudera destructarū arcū ac antiquitatis monumēta. Inde porro enumerandum, quæ celebriora flumina huius sint syluæ, quæq; singulorum scaturigines, quæ qualitates & contenta in fundo vnius cuiuslibet: & quot eximiores lacus, quæ piscium ac aquatiliū animantium in iisdem genera habeantur, eorumq; quæ sint natura ac proprietates, & partium quarundam illorū in medicina vsus. Item qualia animantium etiam quadrupedum ac volucrum in eadem sylua reperiantur genera, qualia deniq; insectorum tam reptiliū quam volatiliū. Deinde vltius cōsiderandum esset, quot metallorum, fossilium ac similium rerum in ea inueniantur genera, quæ ipsorum sit ratio, quæ natura. Hæc omnia posteaquam quis dextre pertractasset, tandem arborum ac stirpium historia sese enarranda offerret. Quæ itidem absoluta, vltimo loco vicinorum montium Hærcyniæ huic nostræ adiacentium ac in propinquo sitorum esset instituenda descriptio & ostendendum, quicquid in ijs stirpium contineatur. Ista autem omnia multum proculdubio temporis sibi essent postulatura, præterquā quod variarum rerum nō vulgarem cognitionem etiam requirant, & adhæc eiusmodi hominem qui rerum istarum gnarus tali etiam præditus sit ingenio taliq; eruditione, vt pro dignitate istiusmodi Hærcynicæ historiæ posteritati recte condere possit.

Hic autem ego, doctissime Camerari, sicut aliquoties à me petiisti, nudum solummodo arborum ac stirpium, quæ in hac Hærcynia nostra Saxonothuringica (vt eam nominare libet) nasci solent, Catalogum secundum Alphabeti seriem recensbo. Quæ in re optarem sane, me expectationi tuæ satisfacere posse. Præter ea autem quæ in hoc Catalogo, sicuti à me obseruata sunt aliquot annis, enumerantur, non negarim, multo plura ac etiam rariora in sylua ista posse reperiri, quæ tamen omnia indagare non est neq; vnius hominis neq; etiam vnius temporis labor.

Hærcynia

HARCYNIA SAXO- NOTHVRINGICA,

SIVE

CATALOGVS BREVEM ARBORVM, FRU-
ticum ac stirpium plerarumq, *Harcynia*,
enumerationem continens.

A.

ADIANTVM PVLGERRIMVM Lugdunēsi si-
mile, cui folia à tergo lanugine eiusmodi densa,
pulverulenta ac pene rubente ex fuscedine qua-
dam, exornantur, quasi folia *Cetarach* seu *Scop-*
lopendrij veri prædita sunt. Folia autem illa sunt in bra-
chiatis coliculis ex nigro rubentibus ac flexilibus, incisa,
crenata non ita latis aliquantulum particulis constantia, vt
in Lugdunensi, sed tenuioribus, oblongioribusque & mu-
cronatis. Ipse id nōdum reperi, sed habeo in libro quodam
cartæ agglutinatum, nactus ante aliquot annos in Pharma-
copolio Northusano, quo afferebatur ex *Harcynia* à vetula
quadam herbaria.

Adiantum candidum, in antiquis muris, id est, *Ruta muralis*,
Maurrauten.

Adiantum ἀφύλλον, id est, *Widerthon* / seu *Jungfrauen Haar* /
maius, medium & minus, tātum magnitudine ac teneritu-
dine differentia.

Adiantum ἀνδρογύνον, seu furcatum, passim in scopulis aridiori-
bus.

Argentilla maior, seu *Vlmaria*, *Aegopogon Tragi*, *Wald Geiss*
hardt / Vbiuis locis vdis (intelligo autem quæ apud Tragum

secunda species & Cordo Medesufium est, Germanis *Medes*
süß.) Huic aliquādo veris initio prope Vuernigerodam lo-
 co irriguo reperi consimilem plantam, folijs minoribus ac
 elegantioribus, quæ nōdum in caulem creuerat. Sed hactē-
 nus nusquam, etiā sedulo inquirenti ea sese denuo obtulit.

Androsæmon.

Ascyron.

Attractylis sylvestris seu Cnici sylvestris species, procerior videlicet,
 quæ & aliàs vbiq; pene vulgaris est: & altera pumila, quæ lo-
 cis montanis, aridioribusq; reperitur, priori rarior.

Absinthium nostrum rusticum iuxta loca habitata.

Artemisia vulgaris, candida & rubra, passim circa vrbes, arces,
 pagos, ac in quibusdam conuallibus ac montibus etiam.

Artemisia tenuifolia, sed nō Diosc. folia videlicet habens mul-
 ta, stricta, oblōga, tenuia, cauliculos cubitales, multos, flexi-
 les, teretes tenuesq;ue, flores & fructum artemisiæ, radices
 sesquipedales, diuisas, quandoq; digiti crassitudine. Duplex,
 sicut vera artemisia & hæc est: namq; alteri coliculi sunt al-
 bentes magis, alteri vero rubentes.

Artemisia πολύκλωνος Dodonæi, seu Flos Iacobæus, passim.

Acer maior.

Acer tenuifolia.

Althæa vulgaris, circa Vuernigerodam.

Alcea tenuifolia Cordi, Stolbergæ ad radices Aurbergi, & in ip-
 so etiam Aurbergo, alijsq; præterea circa Stolbergam locis.

Arundo vallatoria, in piscinis.

Angelica sylvestris, passim in locis vliginosis & iuxta flumina,
 item in montibus opacis & humectis.

Angelica erratica, id est, Giersa seu *Strenghel* vbique.

Aizoon seu Semperuiuum maius, in antiquis quibusdam muris
 ac maceriebus ex argilla constructis,

Aizoon medium, folijs multis, vnciali longitudine acuminatis teretibus, strictis. Hæc est maior in hoc genere species.

Aizoi minoris species, quam *Hünnerbeer* vocant, prædicto quidem similis (cuius altera ipsum species est) sed folijs ac cauliculis brevioribus.

Aizoon minus seu Vermicularis insipida, & alterum quod feruidi est gustus, sed infrequentius. Sæpe tamen vtrunque vno eodemque loco natum vidi.

Aizoon serratum Cordi, seu Crassula serrata, Rarior est.

Anblatum Cordi, seu Dentaria maior. Copiosissime habetur veris initio Stolbergæ, Est de genere Orobanches.

Eius alia species minor ac tenerior, candida tota. Sed hæc rarius reperitur ac potissimum æstate.

Aconitum caruleum, seu Napellus, cū cælijs muscis, quæ ex eius floribus viuunt, vt studiose etiam Angli obseruauerunt.

Aconitum Lycopotonon luteum, in montibus cædnis, præsertim vbigraminum maxima est luxuries, Stolbergæ, Ilfeldæ, &c.

Aconitum tertium Matthioli. flore Ranunculi luteo, magno. Sed infrequentius hoc est.

Alectorolophus Dodonæi prima seu fistularia, Braun Rodelf vltra Vualckenridam.

Astragalus sylvaticus. Vbique ferè. * Ita vero nominat plantam in frutetis Thuringiæ & Franconiæ quoque non infrequentem, vulgo *Christianwurk* alijs Cicer montanum nuncupatum, radicibus nodosis fuscis, duris, multipliciter serpentibus, floribus purpureis, & siliquis initio purpurascens angustis, per maturitatem pallentibus, in quibus semina vitæ, paulo tamen minora, colore cæsia. Describitur à Cordo, sed à nullo quod sciam depingitur. *

Astragalus Aruensis seu Chamabalanus, in agris montanis circa Vuernigerodam.

Atriplex

Atriplex fimetaria maior, passim ad loca culta. Item minor. Item alia grandior, caulibus bicubitalibus, folijs mucronatis, quadrantem longis, sextantem latis, squallidis.

Apium petraeum seu Saxatile. Plantula palmaris, radice candida, Petrosilini vulgaris, tenui. Folijs eiusdem, sed tenuioribus, paucioribusq; Vnicam ante triennium hîc Stolbergæ reperi inhaerentem rimis saxorum.

Apium syluaticum, caule cubitali ac maiori quandoq; striato, læui, folijs ad radicis caput in terra dispersis, quæ adhærent, (veluti costis quibusdam) pediculis oblongis, imbricatisq;. Foliolorum semper bina ex aduerso sibi respondent, dentata, subnigrantia, læuia, splendentia, oblonga: quibus subinde minora redduntur ea, quæ ex caulibus ac brachiorum ipsius geniculis prodeunt. Umbellas paruas minutissimis flosculis candidis explicat, quos subsequitur semen apio maius duplo, acre. Radice nititur crassa, candidiore, acris ac feruentis gustus. Aliqui maiorem pimpinellam vocant, sed mea pimpinella maior alia ab hac est, ut infra dicitur. Laurētius Hiel, excellentissimus medicus & anatomicus insignis, præceptor olim meus, hanc mihi exhibebat pro Dauco *σελινόειδῆ* Cordi, sed pro Selinoide illo Dauco apud Cordum ex Trago Pimpinella vulgaris seu minor depingitur (sicut & Angli sentiunt in Indice sui operis eandem Pimpinellam esse Daucum illum) quæ etiam describere Cordum ipsum præcipuæ notæ ostendunt, quod scilicet eius folia non sint ita splendida & glabra ut in apio, quodq; in campestribus stirps illa proveniat. Hoc vero nostrum apij genus nusquam in campestribus reperitur, sed potius in syluis opacis, locisque paulo humentioribus, suntq; ei folia splendentia & glabra. Vbi tamen Cordus postea Daucoides maius describit, eiusque folia cum latifolio seu Selino *ειδῆ* Dauco confert, videtur

tur ad hanc nostrā stirpem respicere: eius etenim folijs Daucoidis illius folia similia esse, quoad formam, quam istius pimpinellæ facile deprehendere est diligentius ista perquirenti, quia eodē modo in acutum mucronem dicti Cordi Dau-ci folia finiuntur, atq; in hoc apio syluatico, quod perinde in Pimpinella non accidit. Et fortasse Cordus duplicem habuit Daucum *σέλινον* ἄνδρ: alterum quippe latifolium, qui videtur hoc Apium syluaticum esse, & alterum tenuifolium, quæ erit vulgaris illa Pimpinella.

Apium cicutarium. Vulgo à folijs splendentibus Petroselino nostrati æmulis *Gleis* vocant, circa loca culta & in hortis.

Anchusa sylvestris, quam quidam Buglosson sylvestre vocant, Matth. Echion. In agris & circa loca culta, iuxta vias, locis item cædus montium & apricis.

Anchusa aruensis alba. Florenempe albo, in agris passim obuia. Gesnero Echion minus, in appendice stirpium pag. 291. Trago Lithospermon sylvestre. Ego Anchusis annumero, quod radix ei Anchusæ modo rubeat. Non tamen multum refert, siue pro Echij siue pro Anchusæ specie habeatur.

Antirrhinon Tragi, circa Vuernigerodam.

Antirrhinon rubrum aruense. In agris.

Antirrhinon minimū. Reperitur locis cultis aut ligone subactis. Dodonæo Phyteuma Dioscoridis existimatur esse. Plantula est palmaris, plerunque brachiata, folijs multis, tenuibus oblongiusculis, floribus paruis, albirubris, capitulo antirrhini paruo. * Dodonæus rubrum aruense potius pro Phyteumate habere videtur. *

Allium sylvestre vulgare seu Caninum.

Allium sylvestre minimum. Vere primo profilit copiose.

Allium ursinum, aliquibus Ophioscorodon, Dodonæo Ampeloprassum, Gesnero Allium sylvestre. In hort. Germaniæ Xamfern/circa Ilfeldam.

Aparine aspera, passim.

Aparine laevis, sæpe obuia.

Aparine laevis palustris, in fossis stagnantibus & piscinis.

Arthetica Saxorum. Locis nascitur pratensibus & collibus apertis, meridiem spectantibus. Habetur quibusdam Stæbes loco. Radice constat oblonga, tenui, interdum simplici, interdum bifida trifidaue, transuersa ut plurimum, forinsecus nigra, fibrosa: ex qua coliculi prosiliunt reclinati, plures, palmares, teretes rubentes: folia circa radices plurima oblonga, carnosa exeunt, superne læuia, inferne molli lanugine hispida: quorū singulum pediculo peculiari adhæret: Suntque hæc ferme trifolio, folio oblongo & acuto prædito similia, quamuis in eiusmodi mucronem non desinant: horum inferiora sub se in pediculorum inferiore parte lacinias tanquam à reliqua sui parte auulsas continent: in summo coliculorum capita constituuntur compacta ex multis vesiculis candidis, è quibus exerūtur flosculi trifolij marini, nisi quòd breuiiores sint, aut meliloti pentaphylli: in quolibet utriculo parue siliculæ restant, semen vnicum cōtinentes, aliquantulum rubens. [Anthyllis leguminosa Dodonæi & Lobelij.]

Aster Atticus caruleus, paucis tamen in locis.

Alsine maxima, cubitalis sæpe, ampliorue, folijs magnis, longis quadrantalibus ferè, sescuntiali interdum latitudine, flore candido, fructu nigro, bæcæ instar intus semina sua copiose concludente ex saturato nigro purpurascencia. [Alsine repens Clusij.]

Alsine media, cui ferme maximæ folia esse cōspiciuntur, lata oblonga, mucronata, paulo breuiora, fructus quoque nō idem, sed minor. Prioris altitudinem non assequitur, nec ita amplexi caulis est. Poterit aquatica dici, quia scilicet rinulorum marginibus ac locis vliginosis, opacis & humectis gaudet.

Alsine

Alfine minor, folijs tenuibus, oblongis subincanis.

Alfine minor, foliolis oblongis, mucronatis, tenuibus, cauliculos frequentibus geniculis interstinctos habens, palmares, quam inde *σολύκνημον* Alsinen voco.

Alfines minoris aliæ tres species communiore: quarum prima ubiuis frequentissima folia obtinet cæteris huius generis latiora, rotundiora, maiora, vncialia, in paruum obtusum mucronem terminata. Altera mediæ magnitudinis folia continet, oblongiora & mucronata euidenter. Tertia minimis prædita foliolis, subrotundiufculis ac in mucronē excrecentibus.

Alfines minoris alia species, foliola edens rotunda, sed diuersæ inuicem magnitudinis, ita vt maiora foliola per totos coliculos, minimis subinde intercurrentur.

Alfines minima aliquot aliæ species. Prima suffruticis instar est, & producit foliola parua, mucronata, in cauliculis ex vna radice emergentibus, plurimis, brachiatis, & sibi inuicem varie, instar auium nidi, implexis, in quorum cacumine se exerunt capitula rotunda, lini capitulis ferme assimilia, sed minora. Altera iam dictæ assimilis prorsus, sed coliculis non ita varie implexis. Tertia eadem est cum priori, solummodo teneritudine coliculorum, foliorum, flosculorum ac capitulorum, horumque omnium paucitate differens. Singulæ enim fermè in hac specie exiguæ, tenues admodum & superuacue radiculæ, singulos, tenuissimos, teneros rectosq; proferunt coliculos, folijs minoribus paulo, paucioribusq; ornatos.

Alfine minor, passim vulgaris, alia, foliolis oblongiufculis (non rotundis) mucronatis ex coliculo tenui singularique rarius prodeuntibus. Huius & altera species est, in qua folia multo longiora cernuntur.

Alfines minoris adhuc alia species, angustifolia, foliolis oblongiufculis, plurimis, tenuibus: coliculis ex vno cespite pluribus

emergentibus, geniculatis: flosculis parvis candidulis. Reperitur locis asperis secus vias, in montibus item apricis asperisq; & potissimum circa officinas metallicas, ad acervos recrementorum metallicorum.

Alfine hispida, passim, locis præsertim paulo humidioribus. Eius tres species diligentius rem cõtemplanti inibi depræhendere licuit. Prima folia continet minore hirsutiedonata. Est vero hæc ea, quam Dodonæus auriculæ muris loco nobis exhibuit. Altera species folia sortitur pilosiora, quamuis hæc differentia inter utranq; sit exigua admodum. Tertia iam dictis assimilis est, sed omnia minora multo habet, ita vt *Alfine hispida* minuta mihi dicatur.

Cæterum harum omnium *Alfinarum* genera ac species plurimæ aliàs etiam facile quouis loco extra *Harcyniam* haberi possunt.

Alliaria, passim. Reperitur aliquando folio amplissimo latissimoq; dodrantem videlicet longo & lato.

Arum.

Arum aliud folio admodum lato, trientem fere.

Arum rursus aliud, folio maculato, lato & ipso, sed non adeo vt in priori, verum vix quadrantem æquante.

Arisarum, aliquando reperi in Hertzbergo mōte iuxta Ilfeldam ante annos aliquot, sed hæcenus id ipsum amplius se mihi nunquam obtulit, nisi nuper Stolbergæ. Diuersum hoc est ab illis *Arisari* speciebus, quas Matthiolus exhibet. Folia enim ex singulis paruulis & oblongiusculis fibratisq; radiculis prodibant singula, non admodum acuminata, sed rotundioris ferme figuræ, licet non nihil longius paulo protraherentur, firmata pediculis palmaribus.

Amellus Vergilij putatus nonnullis, seu *Butomon* Constantini, aut *Caltha palustris* Gesneri. Passim in vlginibus. [Matthiolo *Tussilaginis* species.]

Arctium,

Arctium, Personata, Lappa maior, frequens potissimum circa loca habitata.

Alisma *εοτρυῶδες* seu racemosum, sesquidodrantalis est planta, caule geniculis discreto, ex quibus continuo ordine folia sua exerit, Plantaginem maiorem fere imitantia, sextantem longa, sescuntiam lata: flores vero racematim quasi in longo recuruoq; scapo dependent plurimi, rubicundi. Frequens est multis in locis, opacis tamen & montium iugis. Idem flore candido sed infrequentius, nonnunquam conspicitur.

Alismatis aliud genus, folijs cum iam dicto iisdem, flore in summitate caulis sesquidodrantalis candido, cauo, cymbalari, in extremis suis labris parum dissecto simili quodammodo floribus Leucioij bulbosi Theophrasti, ut plurimum vnico: aliquando tamen & plures profert. Huius speciei plantulam aliquot ab hinc annis, loco vliginoso ad radices Broccenbergi reperi, folijs prorsus candidis, quod fortassis ratione solis acciderat, utpote cum ipsius radijs ibi feriri & maturari perfecte ipsi non daretur. Poterit autem à floris figura *Alisma* *κυμαλιάνθημον* appellari.

Alismatis huius generis alia rursus species, folijs nonnihil strictioribus, longioribus & in oblongum mucronem desinentibus, quæ nonnihil ad figuram acutæ Plantaginis accedunt, floribus iam proximæ dictæ speciei iisdem, candidis, sed in lacinias maiores dissectis euidēter. Hæc duplex est: maior, cui ampliora, longioraq; sunt omnia, folia scilicet & caulis: ac minor, cui omnia sunt minora contractioraq; quæ propterea in hoc genere *alismatis* tenuifoliæ nomine censerī poterit. Hæc porro tenuifolia species non solum candido sed & rubro flore, licet infrequentius, interdum reperitur.

Alisma porro & illud, quod florem cauum ovali figura propendentem ex caule recuruo sesquidodrantali profert (vnde poterit *Alisma* *ωιδανθημον* dici aut *κοιλανθημον*) quodq; ab Amato pro-

Lonchitide prima exhibetur, puto in Harcynicis iugis quoq;
reperiri, quamvis nondum, quod sciam, in illis mihi sese ob-
tulerit, licet in vicinis saltibus Franckenhufanis (qui & no-
stræ Harcyniæ pars seu ἀρόρη quædam sunt) non sit infre-
quens.

Alisma Alpinum, Caltha Alpina Gesnerij. Ciet hæc sternuta-
mēta. Conyzæ forte annumeranda est. Nascitur in Broccen-
bergo, item circa Vuernigerodam locis vliginosis, & in qui-
busdam pratis vdis non procul à Stolberga.

Anagallis aquatica. *Bachpungen* / passim in locis vliginosis ac
scaturiginibus.

Anagallis aquatica folio maximo, trientem nonnunquam lon-
go ac sextantem lato.

Anagallis terrestris mas & fæmina, quarum altera puniceo, alte-
ra cæruleo flore constat. in locis fossione excultis & in agris.

Anagallis lutea, folijs numulariæ, adeo vt facile pro eadem à non
perito rei herbariæ haberi posset. Frequens in vliginibus cir-
ca Broccenbergam.

Alchimilla, passim.

Asaron, passim.

Arachi primum genus Dodonæo, flore viciarum puniceo sili-
quis maioribus nigris. Est de genere viciarum sylvestrium,
passim.

Arachi species altera Dodonæo.

Auena sylvestris seu nigra, cuius grana paulo longiora crassioraq;
sunt auenæ satiæ, ac ex rubro nigricant ia. Est autem Aegy-
lops seu festuca Pliniana apud Dodonæum.

Auena sterilis. Hæc Auenæ similis est & iam dictæ sylvestris breui-
ores profert folliculos, semina item minora. Est & ipsa festu-
cæ species.

Abies.

Alnus.

Alnus nigra. Spöcker seu Faulbaum/ passim.

Alnus nigra pumila in Broccenbergi vertice.

Achillea copiose, Stolbergæ ad arcem.

Aquifolium. *Stechpalmen.* Narrarunt quidam spontaneam esse Harycniæ nostræ in montibus ultra Ilfenburgum monasterium. Sed eam ibi nondum vidi. Nec tamen omnia illa loca ibidem hætenus perreptare mihi licuit.

Ἀλσινανθήμων. Ita licebit appellare plantulam, cuius semina anno superiore misi nomine *ἀλσειανθήμων.* Cum enim flos, quem plantula illa profert, exactius respondeat, vt nuperrime consideraui, *Alsines* floribus, potius inde denominabo (donec de eius aptiore nomenclatura melius aliquando edoctus fuero) quam à stellæ figura, quæ alijs quam plurimis florib. melius forte, quam huic, cōuenire poterit. Familiaris est Broccenbergo ac montibus vicinis vligine perpetua irriguis, cauliculo singulari, dodrantali quandoque, vt plurimum palmari, recto, tereti, tenui, inferna parte folijs ferè nudo, superna vero per ambitum ijs cincto, quinis, senis, septenis, octonisue, pyri ferme foliorum similitudine, sed non ita rotundis, oblongiusculis, fescuncialibus, teneribus, læuib, viridibus, fibratis. Ex quorum medio pediculi tenues valde, quadrantali ferè longitudine exurgunt, in cacumine suo florem singulum singuli sustinentes lacteum, *Alsinæ* similem: quem capitulum subsequitur rotūdum *Coriandri* semine minus, intus semina nigra, tenui candidaq; membrana inuoluta cōcludens. [Peculiaris quædam *Pyrolæ* species, quam in syluis Franconiæ quoque & potissimum circa Greuenthalium obseruavi. Folia tamen *Arbuti* potius sunt quam *Pyri*.]

Anemone flore candido, amplo, folioso, caule palmari, folijs hispido late expansis, varieg; dissectis. Broccenbergi cacumini familiaris.

Anemones species illa, quam *Pulsatillam* vocant. In promontorijs

torijs quibusdam apricis & meridiei expositis.

Aquilegia sylvestris, flore cæruleo simplici. Reperi hoc anno 1577. in prato quodam aprico non procul à Stolberga, aquilegiæ stirpem vnicam flore candido, nonnullis veluti literis cæruleis intercurfato: à qua tamen nō procul aberant Aquilegiæ flore cæruleo plures.

Anthylloides. Sic nomino herbam inter segetes, solo præcipue arido ac sabuloso (vt & quandoq; alijs itidem locis istiusmodi ariditate præditis) exilientem, radice suffultam tenui, candidula, lignosa fibrataq; ex qua coliculi prosiliunt tenues, plurimi, procumbentes, frequentibus geniculis intercepti, quæ ambiunt foliola tenuia, oblonga, herbæ Kali satiuæ folijs similia sed minora, angustioraq;. Flosculi ei in singulis pediculis singuli, parui, candidi, prominent, quos capitulū lini ferè, subsequitur, seminibus plurimis nigricantibus papaueris ferè, scabrisq; refertum. Duplex hæc est, maior & minor. Minor autem paucioribus est coliculis & breuioribus, non ita prociuis. * occurrit etiam circa salinas saxonicas *

B.

BRASSICA *sylvestris maior, latifolia*. Radicibus constat inutilibus, lignosis, candidis: caule sesquipalmari, non admodum recto, rotundo, simplici, nonnunquam etiam brachiato, folijs mollibus, læuibus, sublauiis, integris, sine incisuris aut sinuosis crispaturis, mucronatis, duas vncias lōgis, vnciā latis. In summitate in exiguis pediculis racemus florum candidorum existit, ex oblongis vasculis Brassicarum satiuarum modo prominentium, quibus deperditis siliquæ oblongæ pronascuntur, semina brassicæ satiuæ minora continentes.

Brassica sylvestris longifolia. Radice cōstat parū lignosa, fibris multis paruis circūdata, caule brachiato, sesquipedali, maioreue.

Folia

Br. Folia primo prodeuntia, bina videlicet; trinaue, radici proxima, in ambitu circumrofa sunt, veluti chōdrillacei generis folia, reliqua, quæ summum vsq; caulis numerosè conscendunt, strictiora existunt, magisq; mucronata, quam in priore specie, quincunciali longitudine, vncialiq; ferme latitudine: licet ea quæ apicem caulis propius accedunt, continua serie breuiora reddantur. Sunt vero folia hæc omnia nigriora & squalidiora quam cæteris speciebus. Flores, siliquæ & semina cum cæteris speciebus conueniunt. [Huic similis est si non eadē quæ in Thuringiæ saltibus locis ædiris passim nascitur, ab incolis Schoßfraut vocata, qua tamē voce alibi aliæ plantæ appellantur.]

Brassica sylvestris procera. Hæc radice fulcitur multifida, candida, lignosa, iuxta cuius caput in terra reclinantur folia quincunciali sæpe longitudine, vnciali latitudine, hispida, integra. Caulem erigit vnicū plerunq; sæpe etiam in duos tresue aut plures alios, iuxta radicem diuisum, bicubitalem, rectum, teretem, flexibilem, iuxta radicem parum hispidum, deinde tota reliqua parte læuem, cui folia appenduntur sextantali longitudine, vnciali latitudine, subcinerea læuia, non hispida, vt priora, mucronata: quibus cessantibus, postea longo ordine, caule videlicet subinde procerius excrefcēte, in singularibus exiguis pediculis flosculi paruuli, candiduli protenduntur, ijsq; euanescentibus subnascuntur siliquæ ad latera cōpressæ, tenues, digiti longitudine, quibus numerosa semina paruaq; continentur. Ex foliorum autem singulis alis nō infrequenter noua adnata progrediuntur & ipsa copiosos flores ac siliquas proferentia. Nascitur mōtibus apricis ac locis cædis, estq; sapore amaro.

Brassica sylvestris folio betæ. Hanc licet in tota Hærcynia nunquam conspexerim: cum tamen brassicarum sylvestrium aliquot specierum me hic enumerationem instituerē oportebat; &

huius obiter meminisse operæ precium duxi. Nascitur vero copiose in Hainleitta sylua non procul à Sondershusio sub fagineto. Radice constat lignosa, multifida, fibrosa que, folia subetæ, rotundiori ambitu in terræ superficie multa disperguntur, plumbei fusciue coloris, læuia, durioris membranæ instar, sextantalia, caules eriguntur teretes, sesquipedales, splendentes, fusci, pauca oblongiuscula ac mucronata folia continentes, floresque candidos proferentes, exiguos, sed filiquas longiores cæteris speciebus. [In aruis Thuringiæ non admodum diuersa nascitur, quæ cum Brassica campestris descripta à C. Clusio in Hispanicis obseruationibus planè congruit.]

Brassica sylvestris folijs membranaceis. Nec hanc in Harcynia me vidisse memini. Olim autem in Ienenribus montibus aliquoties eam obseruaui. Cæterum iam dictis minor est, radice parua, candida, superuacanea, caule breui, geniculato, qui dense ambitur suis folijs, quæ membranacæ sunt substantiæ, sublaui, splendentia, læuia, uncias duas longa, vnam lata.

Brassica sylvestris media. Breuiora continet folia, numerosa circa radicem, uncialia, oblongiuscula, in obtusum mucronem finientia, mollia, semunciali latitudine: quæ cauli appenduntur dodrantali, ea partè qua adherent vtrinque, velut alares pinnulas prominentes habent.

Brassica sylvestris minor, foliolis multo minoribus, canis, coliculis quadrantalibus, siliculis angustis paruisque.

Branca Vrsina nostras seu Sphondylium. Vbiuis ferè.

Beta aquatica. Prouenit in aluiculis fontium profluentium, solo pingui. Radicibus firmatur tenuibus, nigris, fibratis, densis in modum palustrium herbarum: ad quorum summum folia aliquot mediocriter ampla per terræ superficiem explicantur, trientali longitudine, sextantali latitudine, crassa, non
nihil

nihil rubentia. Caules profert quadratos geniculatos, striatos, ex quorum singulis geniculis bina sibi inuicem alternis lateribus correspondentia folia emergunt, rotunda, carnosissima, lata, betæ sativæ folijs assimilia; rubicundis nervulis ac venulis ipsa perperantibus.

Betonica, passim in pratis & pratensibus locis.

Bistorta maior. In Broccenbergo & vicinis montibus.

Bistorta minor. In pratis vdis.

Buglossa sylvestris nigra, florem nigrum obtinens, vulgaris *Buglossa* *sa minore*: iuxta semitas & in agrorum marginibus ac segetibus etiam. [In Thuringia eam observavi caule admodum crasso, cubitum vix alto.]

Buglossa sylvestris species, caulibus procumbentibus multis, varie reflexis, distortisque striatis, scabris ac aparines modo vestibus adhærescentibus, folijs communis Buglossi ferè, longis, hirsutis, asperis, ac in ambitu exiguis spinulis horrentibus: Flosculis itidem Buglossi cōmunis, parvulis, cæruleis ex geniculis caulium intra foliorum alas prodeuntibus, quorum singulum subsequuntur semina quatuor simul coherentia, similia ferè seminibus oleris spinachij, lænia, inclusa munito bifoliato, scabro. Videtur fortassis illa esse Aparinæ Collinutij, cuius meminit Euricius Cordus in Botanologico, quæ videlicet sit folijs Mercurialis ferè (sicuti & huius plantæ nostræ folia Mercuriali scemina folijs aliquo modo conferri possent) & planta Lapparia, quæ à Plinio libro 22. cap. 17. recensetur Parthenij nomine. Ac licet semen non sit asperum retinaxq; (quæ nota ibi additur præcipue ut evidentiissima) opinor illam asperitatem intelligendam esse non absolute de semine solū & per se cōsiderato, verū quatenus in involucro suo aspero munitur. Locis reperitur apicis, asperis, iuxta ædificia, templa, arces, pagos, hortos. Est & alias extra

Harcyniam ubiuis ferè ad sepes spontanea: item inter vepres facile reperitur & iuxta macerias. [Alyssum Echiodos Lobelij.]

Bryonia alba ad sepes hortorum.

Betula arbor, passim.

Betula pumila, in Broccenbergo.

Blitum sylvestre minus, maioribus folijs constans, sextantali longitudine & minus, minoribus folijs, utpote vncialibus ac colliculis plurimis procumbentibus passim reperitur.

Bursa pastoris, folijs maioribus, latioribus, quorum quæ terræ viciniora sunt, in ambitu profunde inciduntur.

Bursa pastoris minor, folijs incisfis & minor altera, folijs integris.

Bromus herba. Graminei generis est, inter segetes & locis aridis iuxta semitas.

Boleti Cernini orbiculati. Reperiuntur locis illis, ubi cerui libidinem suam exercuerunt, item in carbonariorum arcis.

C.

CONYZA AQUATICA, in piscinis & vlginibus maxime circa loca habitabilia frequens, folijs lōgis, quadrantalibus, carnosif, pinguibus, fescuntiali latitudine, caulibus crassif, cubitalibus angulofis: flore chrysanthemi, in pappos tandem abeunte. Duplici autem est in differentia: Alterius enim speciei folia sunt integra & latiora, alterius paulo strictiora & profundius in ambitu crenata.

Conyza maior montana, in montibus apricis, soli meridionali & orientali obiectis, potiff. circa Gerenrodam & circa Stolbergam: caulibus dodrantalibus, folijs mucronatis, sextantem longis, fescuntiam latis, nigricantibus, flore luteo.

Conyza maior altera, paulo procerior priore, folijs longioribus, quadrantalibus nempe, flore tamen minore aliquantulum.

Conyza minima, ad loca irrigua circa vrbes, prædia & pagos, caulibus dodrantalibus, folijs mucronatis, paruis, strictioribus, floribus luteis Chamemæli ferè.

Conyza helenitis Cordi, passim.

Conyza genus quoddam tenuifolium, caulibus ex vna radice profligentibus plurimis, bicubitalibus, teretibus, striatis, hispidis, qui folijs ambiuntur ab vna radice vsque in apicem oblongis, sed angustioribus, hispidis. Flosculi in summis caulibus constituuntur parui, pappacei, floribus senecionis Dodonæi tertij fere similes. Vidi olim in Ilfeldensibus montibus.

Conyza aquatica maxima serratifolia. Radix ei est crassa, multifida, caules bicubitales sæpe, digiti ferè crassitudine, caui, striati, brachiati, folia trientalia in oblongum mucronem fastigiata, serrata, inferne albertia, lanuginosa; in summo caulium umbella est sparsa, flores iacobææ similes continens luteos. Prouenit ad fluuiorum ripas in piscinis.

Chondrillaceorum generis plantas plurimas in Harcynia passim, easque diuersas admodum specie reperire licet, quæ vix quicquam faciliè & dextrè certis nominibus ac notis à se inuicem distinxerit: præsertim cum rei herbariæ scriptores intybaceorum ac chondrillaceorum (quorum tamen vbiuis ferè locorum ac terrarum ingens copia sese offert) historiam nondum accurate examinauerint, sed tantummodo eam extremis quasi digitis attigisse nonnunquam videantur: ea solummodo recensentes quæ non multum difficultatis habent, illis interim neglectis, quæ absolutiore descriptione vel maxime indigebant. De intybaccis autem quicquid in

Harcynia mihi visum fuerit, infra recensere. Hic vero subnectam ea, quæ existimo ex chondrillaceorum genere vel magna ex parte esse vel eidem tamen affinia.

Chondrilla *ῥαγοπαρυράδου* (liceat mihi hanc sic à flore suo denominare) duplex Stolbergæ ac alibi etiam circa semitas visitur. Maior, cui folia sunt nigricantia palmari longitudine pauloque ampliori, latiuscula, angulosa, quæ circa radicem constituuntur sena, septena, octona pluraq; quandoq; aut pauciora: Caules emittit ex vna radice plures, bicubitales, teretes, striatos, folijs ferme nudos, recuruos, in brachia plura diuifos, profèrentes flores in oblongiore alabaistro tragopogonis florum æmulos, luteos, postea in pappos dehiscentes, semine oblongo, scabro, subspadiceo, crista pilosa in summo prædito. Minor maiori prorsus similis est, nisi quod omnia minora breuioraq; obtineat. Estq; eius rursus alia species, cui folia magis in lacinias diuifa existunt.

Chondrilla alia species folijs sesquiunciam latis, longioribusq; in terræ superficie ad radicis summum dispersis, hirsutis, in ambitu laciniatis, caule cubitali, amplioreq; tereti, striato, recto, florem vnicum proferente, magnum luteum in alabastrino velut calyce detentum.

Chondrilla altera Matthioli in tenues lacinias profunde dissectis folijs, quæ circa radicem disperguntur, caules exerit teretes, longos, flexibiles, cubitales, læues, proferentes flores luteos papposos. Est duarum specierum quarum altera maior est, quam iam descripsi: altera minor, omnia breuiora à natura sibi attributa habens, & coliculos recuruos palmares: hæc in pratis quibusdam reperitur.

Chondrilla species radice candidula, exigua, parum fibrata: folia priora circa radicem dispergens, tria, quatuorue, oblonga ex tenui pediculo protensa, integra, non dissecta, paucis ac exiguis quasi spinulis in ambitu prædita: quibus superadduntur

mox alia tria, quatuor, quinaue, lōgiora, in lacinias (qua tamē maiore interuallo à se inuicē dirimuntur, atque in altera Matthioli specie) diuisa, hæc q; rursus consimilia alia, sed breuiora, pauciora & aliquantulum tenuiora per caulem (qui oblique distorquetur ac teres quidem est sed euidenter striatus, cubitalis ferme) consequuntur: flores huic sunt lutei, parui. Reperitur in locis pratensibus montium.

Chondrilla altera Dodonæi, vulgo Deus Leonis dicta, Aphaca Theophrasti iuxta Matthiolum. Eius species aliquot reperiuntur passim. Maiori radix longior est & crassior: folia etiam humi procumbūt, longiora, dodrantalia, sextantali ferē latitudine: caulis itē altius assurgit, ac flos præterea aliquantulū cæteris speciebus maior est. Media vbiuis vulgo circa semitas, in hortis item & circa loca habitabilia alias reperitur, folijs quadrantalibus, coliculis sesquipalmaribus. Minori folia plura disperguntur confertim humi procumbentia, sibi inuicem implexa, minora, tenuiora q; cæteris, eodem tamen modo circumrosa: coliculos hæc etiam depromit breuiores tenuiores q;, palmares, flores item paulo minores.

Chondrillarum generis species quædam maior, caule procero, striato, bicubitali, qui in summo in aliquot brachia diuiditur, quorum quodlibet florem singularem profert, luteum Tragopogonis floris instar. Folia caulis exerit pauca longo interuallo se consequentia, longa, lata: quorum inferiora in ambitu parum subinde excinduntur, superiora vero profundius circumrodantur, infrequentius tamē, quam id in *Chondrilla secunda Dodonæi* accidit.

Huius reperitur & alia species, flore consimili, caule item, sed folijs destituto: ea vero pauciora numero humi recumbunt, quorum prima lata quidem aliquantulū sunt, sed subrotundiora, reliqua longiora conspiciuntur, ac in ambitu circumrosa, sed non profunde, nec admodum crebro.

Huius

Huius generis & minor reperire datur species, radice parua, lignosa, fibris paucis constante: caule vnico, recto, cubitali ac aliquantulū proceriori, tereti, tenui, læui, folijs carente, quæ solūmodo humi reclinantur, numero sex, septem, octo, nouem, decem, pauloq; plura quandoq; quadrantalia, in ambitu circumrōsa modice. Florē itidem hæc Tragopogonis æmulum profert & vnicum.

Chōdrilæ alia species, paulo ab hinc iam dictæ minoris (huius scilicet generis) speciei ferme æmula: radice parua, fibrata, nigricante: caule crasso, striato, parum hispido, nodis multis prædito, ex quibus emergunt folia oblongiora, viridiora, circumrōsa aliquantulum, scabra, hirsuto dorso prædita.

Chondrille species caule cubitali, aspero, striato: folijs quadrantali longitudine, humi sparsis, quaternis, quinis, senis septenisue, in ambitu circumrōsis modice: ijs vero, quæ caulē conscendūt, excisis ita vt in ambitu euidenter lacinia inde relinquatur: floribus paruis pappaceis, agminatim in summo caulis constitutis, quorum singulus peculiari petiolo innititur.

Chondrille cuiusdam minoris species, radice singulari, quandoq; & bifida, mediocriter crassa, digiti parui longitudine, fibrata, nigra: folia exerit parua, leuia, carnosā, oblōgiuscula, integra, recurua, angusta, in dorso rubētia, numero quaterna, quina, sena, septena, octona etiam quandoq;. Coliculus producit incuruum, rubicundum, digiti minoris longitudine, vnico donatum flore luteo, tragopogonis ferme alicuius modo. In pratis pinguioribus nascitur.

Chondrille paruæ species, radice parua, fibrata, ex nigro subrubēte, folijs quadrantali longitudine, humi procumbentibus, asperis, mediocriter latis, viridibus, con fractu facilibus, senis vel septenis, nonnunquam octonis: caule palmari, paulo uel longiore, tenui, tereti, aspero, modice cacumen recuruante, folijs

folijs prorsus destituto: flore singulari, simili Chōdrillæ Dodonæi alterius.

Chondrilla species radice vel singulari, vel bifida, multifidæue quandoque, candida, lignosa: caulibus cubitalibus bicubitalibusque, brachiatis, striatis: folijs longis, læuibus, quorum, quæ humi procumbunt, leniter circumroduntur, reliqua in caule profundius laciniantur: floribus paruis luteis, agminatim dispositis, singulis tamen singularibus petiolis inhaerentibus, ac ad solem orientem se expandentibus, eoq; recedente labia contrahentibus. Hæc etiam extra Hærcyniæ sylvam agris consitis ad semitas & margines familiaris est.

Chondrilla vltcrius alia species, radice candida, lignosa, inutili: caule cubitali, minoreque vtplurimum, tenui, striato, folijs donato paucis, viridibus, oblongiusculis, mollibus, integris, in ambitu quasi spinosulis, flore luteo. In Stolbergenfibus apricis montibus.

Sed hæc Chondrillarum species ex solis nudisq; descriptionib. non adhibitis iconibus discernere admodum erit operosum.

Colchicum, passim in pratis. Reperitur locis septentrionalibus, prope Ilfenburgum, flore etiam candido.

Christophoriana, quam tonsores vocant Heydnisch Wundkraut/ locis opacis & humectis copiosa.

Caryophyllæa sylvestris, seu flos armerius Dodonæi sylvestris. Donner neglin. Species sunt eius hæc sequentes.

Prima, quæ est communissima, flores in coliculis teretibus, rectis, geniculatis proferens, fimbriatos, coccinei ruboris.

Secunda, coliculo cōstat proceriore, cubitali, varie incuruo, geniculato, brachiato, tenui, teretique, flore rubicundo, prædicto similimo.

Tertia, radice lignosa, folijs paulo latioribus, scabris, cau-

le rotūdo, cubitali, crassiore quam in prioribus, geniculato: floribus rubentibus, paruis, quorum bini vel tres sine petiolis sibi quasi contigui cohærent.

Quarta, radice firmatur tenui, lignosa, candidula, coliculis proferente tenues, teretes, geniculatos, palmares, pauloque proceriores, emittentes ex singulis geniculis, folia bina, tenuia, stricta & parua. Capitulum gerit in summitate coliculi vniuscuiusque singulum, membraneum, flauescens, alabastris ferme in modum, compactile, leue, splendens, ex quo non vt in cæteris generibus vnicus flos emergit, sed plures, semper post priorem emarcescentem, nouo proficiente, ita vt ex vno capitulo sæpe septem, octo item & quandoque nouem prorumpere conspiciantur, singulo flore relinquire singulam oblongiusculam filiculam, continentem semina parua, latiuscula, nigricantia. Flos admodū est exiguus, extra capitulū parū apertus prominens, coloris ex rubicūdo dilutioris. Gaudet apricis & asperis. [Armerius plifer, Lobelij.]

Est & alia species iam dictæ simillima, nisi quod non plures ex capitulo flosculos exerat, sed vnicum ex rubro pallidiorem.

Centaureum minus, passim flore ferrugineo: candido aliquando reperitur, sed rarius, circa Vuernigerodam.

Centauroides, aut *Centaureum maius sylvestre Germanicum*. Ita appello plantam, tota facie Centaurij maioris speciem referentem, quā Tragus Schartam nominat. Kyberus vertit florem tinctorium. Huius quo ad folia, differētiæ aliquot obseruui. Prima folijs quotquot tota planta profert, constat omnibus longis, latis, serratis, integris, omni incisura carentibus. Hanc in mōte Aethereo prope Vinariam flore candido reperi, quali tamē in Harcynia me nondū videre memini. Secunda species folia continet diuersa: eorum. n. quæ radici capiti appenduntur suis pediculis, vnum, duo, tria, aliquando plura
integra

integra sunt tota circumferētia: reliqua & potissimū ea, quæ cauli adhærēt, profunde incidūtur aliquot dissectionibus. In Tertia, natura varie ludit. Huic. n. primum foliū radici inhærens, integrū totū est, reliqua omnia dissecta sunt. Hæc vero dissectionio folijs cōtingit vtroq; latere binis vtpurimū incisionibus, profundis, raro trib. idq; vel nō in omni folij parte, sed ea tantū, qua pediculus in foliū expanditur, sub initium videlicet folij, cætera omni parte folij integra existente, lata, & vsq; in extremū, in quē desinit, mucronem cōtinua: vel in priorib. aliquot tantūmodo folijs ista ratio inesse deprehenditur, reliquis interim omnib. quæ sequuntur, & quib. caulis crebro obuestitur, multo plurib. dissectionib. per vniuersam suam substantiam diremptis. Quarta species obtinet folia lata longaq; vt priorum specierū, sed vtroq; latere ab ima parte vsq; ad extremam omnia multis profundis semperq; similib. diuisionib. diuulsa, modo pene eo, quo Chōdrillæ alteri⁹ folia dirimuntur.

Consolida Sarracenicæ, vbiuis spontanea & copiosa. Cordus Serzifoliam appellauit. Reperitur multoties bicubitalem altitudinem superare, foliaq; obtinere latitudine trientali: Verum licet satis sint longa ac dodrantem sæpe excedant, tamen ab aliis speciebus huius plantæ insigniter discrepant, quod præsertim in orbicularem figuram, quæ aliquantum in mucronem protenditur, explicata conspiciantur.

Huius reperitur alia species, folio non tam lato, nec ita orbiculari, sed longitudini eandē ferè latitudinem, quæ sextantalē est, obtinens.

Huius adhæc generis in monte quodā circa Ilfeldam monasteriū reperi speciem aliam, caule crasso, striato, piloso, bicubitali ferme, folijs plurimis, nigris, mollib. parum pilosis, quadrantali longitudine, eademq; latitudine. Flos autem, an ei idem sit, qui prioribus speciebus, nondum certo scio, nam tum, quando reperiēbam, florum nihil exhibebat.

Chamaearys altera Matthioli seu foemina, Sideritis Cratene apud Tragum. In promontorijs quibusdam Harcyniae soli meridiano oppositis, potissimum circa Gerenrodam.

Consolida maior, id est, *Beinwell*/ passim in pratis. [Symphyton maius Dioscoridis.]

Consolida maior amplexicaulis, flore purpureo, olim mihi reperta est in prato quodam prope Ilfeldam.

Consolida media, passim se offert. Eius tamen aliquot obseruantur differētiæ. Maior flores profert caeruleos. Hæc duplex est, altera folijs donatur magis orbicularib. & paulo latioribus: altera longioribus, in ambitu frequenter incis. Minor flores gignit rubicundiores, modice dilutos, cui omnia sunt teneriora & minora.

Consolida regalis, Flos regius Dodonæo & eidem Delphinium verum esse existimatur. Intra segetes, circa vias, iuxta oppida, villas & pagos.

Cardiaca, passim circa oppidula & pagos.

Camelina Dodonæi seu *Myagron*, in agris & circa loca habitabilia.

Carui, copiosissime in pratis Stolbergensibus.

Caryophyllata, seu *Benedicta herba*, flore aureo, passim in hortis, & circa loca habitabilia, ac etiam in montibus.

Caryophyllata maior seu purpurea: passim puenit locis opacis & vliginosis, folijs grandiorib. ac nigriorib. radice crassiore, inodora, rubente, flore maiore ex puniceo nigricante, cymbalari fere figura.

Cassutha, reperitur passim herbis adnata, potissimum Vrticæ maiori & trifolio corniculato minore, iuxta vias, ac in montib. cædus, apricis.

Cruciata herniaria passim, Gallio cognata fermè herba, quā Tomo secundo Rembertus depinxit post *Asperulam*. Habetur admodum præstans in herniosis rupturis solidandis.

Cruciata gentianella, *Sperenstich*/ prope Vuernigerodam.

Cyanus aruensis caruleus in agris.

Cyani sylvestris seu *lacea nigra* variae species hinc inde in Hartychia reperiuntur, quarum hic breuiter recensebo, quotquot sese mihi in ea offerre memini, intermissis quae alibi occurrere solent.

Cyanus sylvestris montanus integrifolius, maximus in hoc genere, caule striato, anguloso, rubicundo parte inferiore, scabro & tenui lanugine obsito, bicubitali, quandoque altiori: folijs iuxta radicem in pediculis oblongis, dodrantalibus ferè, latitudine saepe sextantali, incisuris aut crenis prorsus destitutis, mollibus & tamen scabris, albicantibus inferius, virentibus magis superius, figura ferè Cynoglossi, vnde poterit *Cyanus sylvestris* κυανος λωσος φυλλος dici: Cetera folia, quibus per caulem plurimis donatur, subinde versus cacumen minora redduntur, neq; longo pediculo appenduntur, sed alis suis ad exitum suum adhærescunt. Caulis autem, qui inferiore parte qua crassissimus est, minimo digito tenuior existit, procèrè ac rectè assurgit, & in summo in aliquot brachiola tenuia, striata ac foliosa dirimitur, quorum quodlibet calicem profert satis grandem, suffuluum, rotundi capituli instar, multis squammis asperis compactum, quorum squammatorum corpusculorum singula apices habent oblongiusculas, lanuginosas, multifidas, fuluas, crispas plumularum quarundam elegantem imaginem referentes, quae pulcro naturae spectaculo sibi inuicem implicantur. Flos ex istiusmodi calice exeritur rubicundus, floribus *cyani aruensis* maior. Semina etiam *cyani* edit, licet maiora. Prouenit potissimum montibus aprieis sole meridiano illustratis circa Stolbergam & alias etiam. Saporis est amari euidenter, ac diu in lingua perdurantis cum leui acredine, subtilitate quadam partiū linguam vellicante, vnde eam calidam & siccam in secundo gradu statuo. [*lacea Pannonica capitulo crispo Clusij.*]

Cyanus sylvestris maior aruensis, qui videlicet in aruīs potissimum

& fecus vias, in marginibus ac circa loca habitabilia reperitur, folijs latis, longis, nigris, hirsutis multis, variegq; dissectis ac diuulsis, ita vt quasi in plures costas ex aduerso inuicem sibi respondentes diuidatur: calice squāmis asperis compacto, rotundo, florem rubicundum proferente. Matthiolus hanc scabiosam maiorem facit. Reperitur etiā, sed infrequentius, folijs paucioribus, minoribus aliquantulum, & dissectionibus paucioribus flore candido.

Cyanus sylvestris angustifolius, minoribus ac angustioribus folijs, ijsq; quandoq; integris, quandoq; diuisis. Eius aliquot species ānotauī. Maior caulibus assurgit proceris, rectis, bicubitalibus, in ramosa brachia mox supra radicem vsq; in summū cacumē digestis, folijs plurimis, asperis, lanuginosis, nigris ac squallidis obuestitis: quorum quæ radici propinquiore sunt, longitudine ac latitudine quadrantem excedunt, & vna atq; altera incisura in ambitu leniter eroduntur: reliqua vero integriora sunt & vix longitudine quadrantem assequuntur. Capitula profert cyani, rotunda, compactili squammarum compage efformata, ex quibus flores eius non admodū manifeste explicantur. Minor folijs constat adhuc angustioribus, lanuginosioribus, nec tā asperis vt in priori, oblongis tamē versus superiora reflexis, caliculo squammato, breuiore, qui & ipse non euidenter, vt superiores species, florem expandit.

Huius & alia species visitur, cum iam dicta prorsus eadem, nisi quod prope radicem tria, pauloue plura in oblongis pediculis exerat folia longa ac mediocriter lata.

Est porro Cyani sylvestris etiamnum alia species, quam Cyanum sylvestrem tenuifolium minimum nomino, ratione tenuitatis foliorū. Huic radix nigra est, mediocriter crassa, paucis fibris prædita, ex qua exurgunt foliola numerosa, scabra, nigra, oblonga, tenuia, multis incisuris in angustas lacini-
as, quarum semper binæ ex vtroq; latere *παράλλως* sibi cor-
respon-

respondent, Chondrillæ alicuius tenuifoliæ modo diuulsæ. Caules profert cubitales¹, prope radicē mediocriter crassos, q̄ subinde extenuantur, insigniter scabris striatos, folijs multis multifariam in tenues lacinias dissectis præditos, quæ recto ordine, certoq; intervallo inuicem relicto caules cōscendentia ipsos ambiunt, sicq; continuo ordine vsq; in summū cacumen attenuantur. Caliculos exhibet exiguos, squāmatos. Non inelegans est planta. Inuenitur locis asperis, sed infrequentius. Est vero omnino minor species eius, quem supra cyani syluestris maioris aruensis nomine descripsi.

Clinopodium utrunq; maius & minus. Sed hoc rarius reperitur, illud crebrius. Est Gesneri Pulegium petræum in hortis Germaniæ ac Dodonæi Ocimum syluestre seu Acinos.

Clematis daphnoides seu Vinca Peruinca, in montibus Stolbergensibus & circa Vuernigerodam.

Clematis tertia Matthioli, Copiose circa Ilfeldam.

Cynoglossum vulgare non floridum, & alterum caulescens ac floridum. Hoc olim flore candido sed non in Harcynia vidi.

Cynoglossum syluaticum Harcynicum, differens à prædictio. Constat hoc caule recto, cubito altiore, rotundo, striato, rubente, molli, candida lanugine obsito, qui in summo in tenues diuiditur brachiorum ^{exiguus}, flores proferentes puniceos & semen echinatum asperum ut in priore specie. Folia circa radicem non ita copiosa ac ampla longaq; spargit, ut prius, sed parum ibi foliorum obrinet: ea vero maxime profert caulem ambiētia, subrubētia ferme ex nigro, priori cynoglossio multo minora, quadrantali lōgitudine, fescūtiali ferè latitudine, inferiora parte parū lanuginosa, mollia valde, sed tamen aliquid scabritiei cōtinentia. Nusquā alibi obseruavi, præterquā ad radices montis cuiusdam opaci supra Ilfeldam ac Beram fluuium.

Cerucaria maxima folijs vrticæ maioris caule sæpe bicubitali, floribus in vno scapo plurimis calathi figura, magnis, cæruleis, quandoq; etiam albis.

Cerucaria media. Hæc locis mōtanis & soli meridiano expositis nonnūquam prodit, caule tereti, aspero, folijs plurimis amictō, minoribus multo, viridioribus superius, inferius candidis, lanugine vestitis, quali folia Althææ, sicut & folia mediam figuram inter Vrticæ maioris breuiora folia & calthææ referūt. Caulis vt plurimum vnicus est, sine ramosis adnatis, sæpenu-mero tamen in plures diuiditur brachiatas virgulas. Circa medium ferè caulis vbi maiora folia exoriri desinunt, frequētes ~~ægrophis~~ adnascuntur, ordine per certa interualla vsque in apicem caulis consequenter ac ex alis peculiaribus ad latera erūpentes, tenuibus quibusdā foliolis ijsq; incrispatis parum ac agminatim densq; sibi cohærentibus constitutæ, ex quibus longa serie in scapo flores crebri prodeunt eleganter cærulei similes prioribus sed multo minores.

Cerucaria maior tenuifolia. Radice constat crassā, multifida, subrubente, ex qua prorumpit caulis subfuluus digitalis sæpissime crassitieci, cauus, striatus, hispidus, folijs circa radicē circūdatus plurimis, anchusæ aut echij folijs instar, nigris, asperis, hirsutis, palmari ferè longitudine, crassitie vnciali, quibus alia cōsimilia subsequūtur longo ordine vltra caulis mediū, sed subinde minora. Flores non profert continua seu oblongiori serie per scapi summum veluti racematim propendentes, vt superiores species, sed agminatim in summo apice capitulo quodam in vnum collectos exerit, minores paulo, coloris ex cæruleo pallido subalbicantis. Non admodum frequens vbiuis hæc species est, sed mōtium quorundam iugis opacis aut humentibus aut aliās tamen pinguiore solo reperitur, potissimum mōtibus quibusdā supra Ilfeldam [Trachelium ^{Thymus} Clusij.] *Cerucaria minor* Dodonæi, passim locis

locis apricis, maxime auff der Lengen / & circa Vuernigero-
dam.

Chelidonium maius, passim.

Chelidonium minus, passim.

Chelidonia capitis quorundam, seu *Fumaria altera Matthioli*, Radix
nostra caua, duplex: altera est radice integra, altera foramine
inferius pertusa & excauata: flore item aut puniceo, aut can-
dido. Estq; eadem porro vel maior vel minor, quarum huic
angustiora sunt folia, vnde & angustifolia dici possit: Illi vero
paulo latiora. passim prouenit.

Chamaespilus Cordi: in montibus Gerenrodæ vicinis.

Crassula maior, passim.

Chamaerion Gesneri, flore purpureo: passim. Item flore cādi-
do, sed non adeo crebro, circa Stolbergam. Assurgit autem
sæpe in altitudinem quatuor cubitorum.

Chamelon, in agris & circa loca culta.

Chamelum album, seu *fœtidum*, quibusdam *Cotula fœtida* di-
cta, in agris, aruis, & circa loca habitata.

Cornus fœmina, Virga sanguinea, *Hartigel*.

Corylus sylvestris, passim.

Cicuta vera, passim. Hæc aliquādo est folijs latioribus, aliquan-
do paulo tenuioribus, cæteris nihil differens.

Cicuta aquatica, folijs prædictæ tenuioribus, flore candido, semine
maiore, cādido, pessimi fœtoris, ætate passim in piscinis.

Cicutaria seu *Cicutaria myrrhis*, Cordus olim Myrrhidem sylue-
strem vocauit, vt referebat Aemilius. Ego Pseudomyrrhi-
dem dici posse censeo, vulgo *Kelberfern* / passim in hortis &
pratis quibusdam. Alijs pro Sefeli Peloponesiaco habetur.

Crista Galli seu *Alectorolophos lutea*, *Geel Rodel* / passim in pratis ac
quandoq; montibus apricis ac arboribus destitutis.

Calaminthe secunda, quæ alias etiam vbiuis fere est vulgaris, in a-
gris montanis.

Calamintha tertia, seu Nepeta, ad rudera præsertim arcis Eberburgi copiosa, item circa arcem Stolbergicam.

Cicer sylvestre maius. Conuenit ferme cum eo, cuius Matthiolus Iconem exhibet, nisi quod folia non sint rotunda, ita ut Icon Matthioli habet, sed oblonga, nigra, hispida, non dentata (quam ipse quoque notam in suo requirit) lenticulæ folijs similia. Sunt & costæ, quibus folia inhaerent, Matthioli plætæ costis longiores multo, pluribus itidem folijs præcinctæ. Caulibus vitigineis humi reflectitur, brachiatis ac late expansis. Flores profert in densa spica confertim conglomeratos, plurimos, lenticulæ similes, luteos, quos subsequuntur membranæ vesicæ, agminatim cohærentes, subflauæ, pilosæ, in acutum mucronem prominentes, minores siliquis ciceris arietini, quibus conduntur parvæ siliculæ plenæ seminibus rotundis, paruis, flavescentibus, similibus ferme loti satiui seminibus. Prouenit locis pratensibus. Voco autem hanc speciem maioris nomine, quod eiusdem aliæ species reperiatur, quarum altera mediani magnitudinem obtinet, altera longe minor est. Vtraque in montibus Harcyniæ adiacentibus, ac meridiano soli expositis nascitur, quorum in Montium historia seorsum aliquando fiet mentio.

Carduus auenarius, seu sylvestris Tragi, capitulis brevioribus, agminatim in cacumine stirpis inuicem suis pediculis cohærentes, caulibus sæpe tricubitalibus.

Carduus alius admodum procerus, caulibus interdum tricubitalibus, folijs valde spinosis, similibus admodum Onopordo Dodonæi: omnes enim eius notas obtinet: passim.

Eiusdem Cardui species aliæ, capitulo spinoso, squammatum, tenuiori quidem quam in priori, sed longiori, candida lanugine squammas eius intercurrente.

Carduus sylvestris Dodonæi, capite grandi, echinato, spinoso, squallidoque, purpureis floribus comante, odoremque dulcem remittit.

remittente. Procerè assurgit, ita vt tricubitalis sæpe fiat. Passim obuius est, locis apricis & cædis: Acutissimis autè horret ac longissimis spinis.

Cynorrhodon seu Rosa sylvestris, floribus subrubris suauiter fragrantibus. Videtur esse Cinnamomina Dodonæi. Eadem flore candido non ita frequens est.

Cynorrhodos alia flore paulo minore, ex candido tenuiter rubescente.

Cynorrhodos seu Rosa Canina, virgis, fructu ac folijs aculeatis, spogliolas proferens. Weisßdorn/vel riechende Dorn.

Cynorrhodi species in Broccenbergro nascens, rarior inuètu, fructu nigro, non oblongo, sed rotundo, cerasi magnitudine, continente semina pauciora quam reliquæ species, duplo tamen grandiora ac formæ quodâmodo granorum vitis. [Rosa pomifera Lobelij, vel campestris odorata in Pannonicis Clusij, Nostris à foliorum figura Pimpernellennößlin.]

Chamae Germanica, seu nostras, id est, Kellershalß/ passim locis opacis circa Stolbergam, Gerenrodam, Ilfeldam, & alibi.

Coralloides Cordi, seu Rhizocorallum, vt vocari non inconcinne posset. *Dentaria* nimirum minor Matthiolo dicta. Copiosissime in montibus opacis circa Stolbergam & Ilfeldam veris initio prodit.

D.

DAUCOIDES Cordimaius, Daucus asper Gesneri, vt existimo. Locis asperis ac montanis, ac interdum æra.

Daucoides Cordi minus, ad macerias passim & iuxta vias, item circa pagos.

Daucus tertia Dodonæo, alijs Pastinaca sylvestris, Vogelnesß/ passim iuxta vias, locis aridioribus, & in quibusdam pratis.

Daucus tertia tenuifolia, Eadem cum priore, nisi multo tenuiora folia contineret, quæ in priore sunt aliquantulum latiora.

Daucus λακκίσανθος. Radice nititur candida, palmari, quandoque pedali, unica, deorsum descendente, nonnunquam in duas trësue partes æqualiter crassas oblique diuisa, minus crassa paruo digito, odore apij satini, ac sapore etiam, sed feruidiore, diutius linguæ inhaerente. Caulem depromit cubitalem & maiorem, quandoque bicubitalem, infima parte ferè minimi digiti crassitie, geniculatum, nō nihil teretem, sed plurimis strijs euidentionibus angulosum, pilosum valde. Folia ad singula genicula lata ala caulem ambiunt, quæ deinde in pediculum carinatum, oblongum, pedalem in inferioribus folijs diducitur, asperum & pilosum: cui in anteriore sui parte ad latera bini semper ex æquo sibi correspondentes, alij breuiiores pediculi, in brachiorum modum & ipsi canaliculati appenduntur, folia continentes, sicut & reliqua principalis pediculi pars, flauescencia vt plurimum ex viridi, in ambitu profunde incisa, simili modo quo folia carotæ nostræ satiuæ diuiduntur, sed in latiores tamen aliquanto particulas: suntque hæc attactu quidem mollia, hispida tamen leniter, præsertim in dorso ac ambitu. Porro intra singulas foliorum alas adnata noua emergunt, striata, hispida & ipsa geniculis intercepta, iuxta quæ genicula latiori ala brachiolum amplexante pediculi canaliculati, prioribus similes, sed breuiiores prædeunt, folijs consimilibus præditi, sed quæ subinde etiam breuiora fiunt, quo magis in plantæ cacumen deuerunt. Præterea etiam ex qualibet ala ferme foliorum, tam caulis, quam brachiorum, folliculus protuberans emergit inuolucro obiectus oblongo, ex quo demum sicuti & in caulis summo eodem modo prorumpit caliculus sex oblongis ac imbricatis foliolis constans, quibus diductis fasci-

fasciculus exeritur plurimorum petiolorum, leniter striatorum ac pilosorum, agminatim caliculo inhaerentiū, quorum singuli expandunt parvam, & conuexam umbellam candidam aut flauentem quandoq; leuiter odoratam: sequuntur quemlibet flosculum bina semina, sibi inuicem coherentia, subrotundiora in ambitu, alias vero altera parte lata, echinata, fulua, similia Carotarum seminibus. Dauci angulosi Cordi notæ plures huic cōgruunt, sed non omnes. Folia profundius vsq; ad suum pediculum dissecantur, in ambitu tamen serraturam nullam habent, nisi dentatas paucas impressiones. Deinde Cordus proculdubio non præterisset eius euidentiſſimam pilositatem caulis, cum alias singula diligenti industria prosequatur. Præterea caulis licet sit striatus, tamen non circa radicem triquetram figuram ostendit. Demum nihil villorum circa radicis caput ex amissis folijs obtinet. Sed hæc omnia potius (vt & alię Dauco anguloso attributę notæ) in Libanotide amara reperiuntur, quam tamen seorsim Cordus alicubi descripsit in libello cui titulus fuit, Liber VI. quę ipſius Cordi *αὐτὸς ὁ ἀπὸς* olim apud Aemylū vidi, qui nondum editus est, licet quædam capita inde desumpta quatuor Scirpium libris sint inserta. Tamen non dubito nostrā Daucum Cordo fuisse cognitissimā. Nascitur maxima ex parte in ericetis, locis apricis, præsertim in montibus circa Gerenrodam: imo etiam Strolbergæ in monte vrbis proximo ad dextram ante portam Septentrionalem sūm fastenthal. item in loco pratenſi Hæcyniæ dicto vff der Langen.

Daucus *ἡ ξυρίνα* aut *ἡ ἀνθρα* maior. Vulgo *Rlettenmöhren* / quo nomine & Cordus libro sexto ipsū descripsit. Herba est bipedalis vt plurimum, radice candida, breui, parū fibrata, lignosa, inutili; ex qua prodit caulis teres, striatus, asper, nonnihil spinosus, ad genicula pediculis oblongis præcinctus, quibus appenduntur folia multa, per certa internalla
semper

semper bina ex opposito sibi correspondentia, profunde in ambitu incisa, carnosae aspera. Ex singulis foliorum alis noui ramuli erumpunt, eodem modo pediculis foliatis sed brevioribus donati. Flosculos exhibet per summum caulis & cuiusque brachioli in foliato capitulo dense conglomeratos paruos, breui umbella explicatos, quibus pereuntibus, sequuntur semina oblonga, bina sibi coherentia florem quemlibet, seminibus Xanthij similia. Prouenit locis asperis & incultis.

Daucus ~~αυθόρατος~~, seu ~~αυθόρατος~~, siue ~~αυθόρατος~~ minor. *Caucalis* seu *Daucus syluestris Dodonæi* To. II. Folijs inter carotam satiuam & cicutam medijs, frequenter incisis in tenuissimas partes: caule inæquali, aspero, nonnunquam & spinoso, praesertim iuxta summitatem, & in multa brachia diuiso. Cuiuslibet brachij & ipsius caulis fastigium in fasciculum plurimorum pediculorum dirimuntur, in quorum apice ex caliculo foliato exeruntur foliacei flosculi, albentes: quibus decidentibus subsequitur vnumquemlibet florem semen duplex, Xanthij seminibus itidem simile, paulo minus prioris huius generis speciei. Locis reperitur quandoque, sed rarius, aridioribus & apricis.

De Daucoselinoide, supra in Apio.

Dryopteris Tragi, *Pteridion femina Cordi*: passim ad radices quercuum & in muscosis crepidinibus saxorum humidorum.

Digitalis lutea, passim.

Dipsacus syluestris, circa oppidula, pagos & villas.

Dipsacus minor (licet tam satiuus quam syluestri sit procerior & ramosior) siue *Virga Pastoris*. Ad monasterium ordinis Augustinienis, *Himmelsporten* / prope *Vuernigerodam*, copiose nascitur.

Dactylis botanon, *Trago Handlinfraut*. Alterum caeruleo, alterum ni-

neo flore. Quæ cæruleo habetur, cōgener est *Elatinæ* II. Dodonæi, quo ad folia, *Pseudochamædryos* vero generib. quo ad flores & semina. Differt vero ab *Elatine*, quod illius folia integra sint & in ambitu tantum serrata, huius vero folia in oblongiusculas lacinias diuisa, quasi manus in tres pluresue digitos distributæ figura. Cæterum cæruleum hoc duplex est. Maius in agris inter segetes nascitur, cauliculis brachiatis, palmarib. folijs ferè vncialib. crassioribus, pinguioribusq;. Minus simpliciores habet colicolos & breuiore, folia etiam minora, & locis montanis ac aridioribus prouenit. *Dactyliobotan* non autem alterum *Tragitiueo* flore, in scopulis præcipue vdis alijsq; humidioribus locis reperitur. Est autem hoc congener *Saxifragæ* albæ. [Quam *Tragus* hoc nomine describit, *Lobelius* *Paronychiam* folio *Rutaceo* appellat, apud quem *Imago* visenda fuerit, cum nec *Tragus* nec quisquam alius eam depinxerit. Autor aliquando misit huius plantulæ semen *Tridactyli* nomine.]

E

ERICOIDES luteum, Plantula dodrantalis, fruticosa, cauliculo anguloso, foliolis paruulis, strictis: flores profert copiosos mense Septembri, racematos longo ordine adherentes summis cacuminibus brachiolorum, exertos ex paruis caliculis viridibus, eosq; luteos, similes floribus *ericæ* cuiusdam. Ostendebatur mihi olim à viro in re herbaria peritissimo ac præceptore meo obseruandissimo, *Laurëtio Hielpro* *Cori*, sed nec odorata est, nec flores *Hyperici* continet. Prouenit in collibus sterilioribus, apricis ac arboribus destitutis. [*Euphrasia lutea* *Dodonæi*.]

Ericoides rubrum. Priori speciei assimilis hæc est, sed paulo maior, folijs latioribus, floribus rubicundis. Sed tum flore tum folijs minus ad *Ericæ* figuram accedit. Prouenit locis aridioribus circa segetes, & in ipsis quandoq; segetibus. Vulgo Triticum leporinū nominant. Semina in exiguis capitulis profert parua, multa candida, sicuti & *Ericoides luteum* [*Euphrasia purpurea* Dodonæi: Vtræq; sideritides aruenses appellantur in Lugdunensi Herbario.]

Eupatorium Dioscoridis, Vulgo Agrimonia, passim.

Erysimon nostrate, locis asperis, passim, ac circa oppidula, pagos, villasq; & alia loca habitabilia.

Echium palustre Cordi, Scorpioides mas Dodonæi: passim ad flumina. [*Vergif mein nicht.*]

Eiusdē alia species. Dodonæo Scorpioides fœmina, Hęc locis asperis & apricis montiū prouenit, & in syluis potissimū cædis, non ad loca irrigua & humecta vt prior. [*Wild vergif mein nicht.* Gesnerus vtrāq; ad Heliotropiū maius retulit.]

Erigeron seu Senecio Vulgaris, *Kreuzwurz*: passim in syluis cædis.

Erigeron fetidum seu maius, odore graui ac bituminoso aliquantulum, folijs resinosis quodammodo attactu. Cubitali sæpe proceritate & ampliore assurgit. Eam Vir Clarissimus D. Laurentius Hiel, olim præceptor meus Conyzam Hippocratis esse autumabat, vbiq; locis cædis ac apricis.

Erigeron tertium Dodonæi: locis asperis & apricis.

Eupragia. passim locis pratensibus. Altera maior, cauliculo assurgens scsquidodrantali, ac quandoq; paulo proceriore, brachijs multis prædita, folijs alterius speciei duplo, imo ferè triplo maioribus & flosculis maioribus. Hęc in pratis pinguioribus reperitur, maxime circa Stolbergā. Prodit simul cum altera specie, sed nō ita frequens est vt illa notissima, quæ omnia minora continet.

Erica vulgaris, passim.

Eadem tenerior ac foliolis multo tenerioribus, in Broccenbergo & vicinis montibus.

Erica baccifera Matthioli. Nam hanc, de qua nunc agimus, eandem esse censemus. Angli vero in sua Aduersaria Vacciniorum palustrium nomine eam proponunt, quamuis hæc nostra in palustribus non nascatur. Fruticulus est humi procumbens, in oblonga, multifidaq; brachia rubentia, lignosa, obsequiosa ac foliosa late super terram se prorependo explicans: foliolis dense obuestitur breuibus, oblongiusculis, strictis, suffuluis, sæpe etiam nonnihil cæruleis, splendentib. ex quorum alis in ramulorum extremitatibus æstate sub Syriæ æstu emicant tenuissima staminula, breuiaq;, filamentorum sericorum ferè instar, quorum summitatibus apicula insident coloris ex rubro nigricantis aut spadicescentis fere: hæc q; filamenta & apicula florum vicem explent, ipsæque decedentibus emergunt baccae splendentes, iuniperinis minores, similes baccis Vitis Idææ seu Vacciniorum nigrorum Dodonæi, rotundæ, ex purpura nigricantes, dulci pulpa constantes, cui infarcta continentur semina purpurascencia. Prouenit copiose in summo Broccenbergi iugo. & saxorum aridorum fissuris. Saxones, qui montem illum accolunt, vocant hosce fructus *Ayenbeer* / hoc est, Simiarum baccas. Vnde, si quis neq; ericæ neque Vacciniorum speciem stirpem istam esse voluerit, is nomine confecto *πικνυδοκκον* appellare posset. Inde autem ei hoc nomen claturæ inditum est, quod esus ipsorum vberior capiti noxia inferat quædam symptomata, ad quæ deliræ subsequantur gesticationes, ratione nonnihil interturbata, ut is qui ipsis vsus fuerit copiosius simiarum instar sese habere gestu risibundo videatur. Hinc plantulam hanc deleteria facultate minime carere cõtendunt, & ab eius baccarum esu omnino abstinent, alijsq; ipsorũ vsum sancte interdicunt. Academicus quidam noster Andreas Roselerus

Pharmacopæus Halberstadiensis, vir optimus ac rei herbariæ non triualiter gnarus, hæc stirpem Chamætaxum vocare solet, tum ratione qualiratis istius malæ, tum foliorum oblongiusculorum taxi, sed breuiorū. Aemilius eam olim, piæ memoriæ, cum necdum illo tempore à quoquā esset hæc stirps descripta, Corios speciem faciebat, Conin Broccenbergensem nominans. Reperiuntur & Vetulæ herbariæ in Saxonia, quæ hanc plantam *Gichtfraut* vocitant, commendantque eam mulierculis vt præsentaneum præsidium contra istiusmodi morbum.

Euonymus Theophrasti, siue Anonymus Cordi, Epilbaum / Hans hœdlin / passim.

Elatine vulgaris herbariorum, quam & Dodonæus Tom. I. depingit, passim in agris. Matthioli vero Elatinen, folio acuminato, an in Harcyniæ agris etiam reperiatur, nondum animaduerti, sicuti nec alteram eius speciem, alias in Marchiæ ac Saxoniæ agris sæpissime mihi visam; folio non vt hæc in basi, quasi in duas auriculas prominentes diducto, ac deinde in acutum mucronem finiente, sed omnino rotundo vt numulariæ. (Hæc Trago, Fuchsio & Matthiolo Veronicæ foeminæ nomine describitur.)

Epimedium Dodonæi. In Harcynia nostra olim iuxta fluuiū quendam, sed nescio vbi, reperi. Plantam ipsam habeo aridā in papyro agglutinatā, folijs quatuor, orbicularib. in ambitu modice dentatis, quorum quodlibet singulari innititur petiolo, tenui, palmari longitudine prædito: radice parua, tuberosa, nigra, in tenuia, oblonga ac nigra adnata diuisa.

F.

FILIPENDULA, locis montanis, apricis ac pratensibus, circa Gerenrodam, alijsq; locis.

Filix mas, passim. Hæc aliquot differētiās exhibet, vt accuratius
loca

locā opaca montium perreptantibus se illā nō raro spectandas offerūt. Prima est illa communis omnibus herbarijs, folioso pediculo, absq; brachijs, sed in multas pinnatas alas diuiso, in ambitu nihil prorsus dentatas. Secunda tantummodo tenerior ac mollior, pinnis in ambitu frequenter dentatis, viridior & elegantior, non ita frequens. Tertia, quam filicem spinosā seu aculeatā cognomino, pinnulis breuioribus, nigrioribus, nō dentatis, totis integris, sed in spinulam acutam breuemq; omnibus desinentib. Copiosa ac frequēs est circa Stolbergam ac Ilfeldam, montib. quibuscū opacis.

Filix femina. Profert pediculos in brachia discretos. Hāc duplicem obseruauī. Prima est cōmunis, cuius foliorum pinnulæ filicis maris pinnulis sunt latiores, coloris buxi & substantiæ fere consimilis, læues, non dentatæ. Altera tenuifolia, similis illi, quam Masculam secundam feci, nisi quod pediculo constet molliore, distorto, multifariā brachiato, pinnulis tenerimis, profunde dentatis, parte sup̄na nigricantibus, inferna vero, qua inhaerent puluisculi rubicundiores, virescentib. Hanc in opacis Harcyniæ montibus rarissimā inueni, circa Ilfeldam & Stolbergam, cubitali longitudine. Minori vero statura frequentius reperitur, sicuti eam Cordus Pteridij sui masculi nomine descripsit.

Fagus.

Fraxinus: tam sterilis, quā frugifera, passim. [Hæc linguam auis officinarum gignit, illa solos flosculorum racemos nigros, qui absq; fructu, vt iuglandium Iuli, decidunt.]

Fraxinus fago similis, Buchasche.

Fraxinus dura seu Steinsche, (vt dixerit quispiam) *Steinsche.*

Fumus terra, locis cultis, vbi terra fossione subacta est.

Fragaria maior. Fraga proferens rubicundiora seu sanguinei coloris, gemeine Erbebeer.

Fragaria minor, seu nigra. Folijs minoribus ac nigriorib. fructu

maiore, minus granoso, dulciore, candido toto, quandoque vero parte altera, quæ inferior est, candidiore, superiore autē & solis radijs exposita, rubicundiore; dum decerpitur, strepitum eidentem edente, vnde vocant *Knackelbeer* / *Preßling* / Prouenit locis asperioribus & apricis collibus.

G.

GERANIUM *σκανδιναβικόν*, folijs scandicis, hispidis, parum dissectis ita vt anemones folia quidē expriment, sed radix ei rotunda nō est, verum oblongiuscula, palmaris, teres, candida, ideoq; primum Dioscoridis genus esse nequit. Locis asperis prodit & circa pagos, villas, oppidula, vicos.

Geranium catραχινοειδές Dodonæi, flore purpureo, magno. Reperi etiam in Harcynia flore candido. Nec est quod quis causam in soli vel solis rationem referat, cum sub vno eodemq; sole, loco aprico & solo etiam eodem hanc flore candido, & alteram flore cæruleo simul prognatam viderim.

Geranium secundum, pes columbinus, folijs malæ, dissectis. Duplex est: Maiori caules sunt maiores & folia, quæ sunt paulo molliora. Reperitur nonnunquam circa pagos, villas, & alia loca habitabilia, in fimetis plerunq;, alijsq; locis impuriore. Minori omnia sunt minora & folia asperiora.

Geranium tertium seu Robertianum, passim in hortis & cædis sylvarum locis.

Geranium αιμαλιδες, *Blutwurz* / locis apricis.

Geranium saxatile, *ὄρθοσχιόνιον*. In saxis humidiorib. reperitur, potissimū circa arcem Honsteinam, & in monte Ilfeldæ vicino, quem *Harßberg* vocant, & in mōtib. ultra Gerenrodā, qua fluius ex angustis faucib. per saxorum crepidines decurrit, ac Suderodam pagum versus prolabitur. Folijs similib. Geranio secūdo, sed læuiorib. rubentibusq; cōstat, elegātoribus & sub-

& subnixis palmaribus petiolis rubentibus, flosculis purpureis, paruis, radiculari fibrosa, parua. [Semen fert luteum Chamaelinæ admodum simile, gustu tamen insipido ab illo discrepans.]

Graminum passim varia reperiuntur genera, eaq; rursus in varias species diuisa. Recensebo tamen hic breuiter quædam euidentiora quæ aliquo modo sub descriptiones certas cadere possunt. De bromo, quæ & ipsa graminis est generis, supra dictum est: de phœnice vero, quæ ipsa quoq; istius generis est, suo loco mentio fiet.

Auenæ sterilis, quæ itidē ad genus graminosum pertinet, etiam supra mentionem fecimus. Ea vero prima species *Graminum Loliaceorum* est apud *Tragum*, qui tamen cum hac auena *Phœnicem Dioscoridis* cōfundit, & prima *Graminum* iconē non auenam sterilem depingit, sed *Phœnicis* illam speciem, quæ in summo culmo plurium spicarum (lolij veri spicis simularum, ijs tamen minorum) fasciculum aliquot singularibus pediculis latius dispersum & explicatum continet, cuius infra etiam fiet mentio. Cum autem *Dodonæus* Auenam syluestrem veram *Aegyloper* seu *Festucam* eiusq; speciem primam faciat: non absolum erit, & sterilem hanc auenam isti syluestri simillimam, sed minorem, alteram speciem eiusdem festuæ, minorem nempe, constituere: Sicuti noui doctissimos viros, qui hanc sterilem auenam audacter pro festuca demonstrant. Quare hac occasione etiam hic subiungam Catalogum aliarum festuaceorum graminum generis specierum, quas non raro in *Harcynia*, sicut & alibi etiam, passim locis graminosis obseruaui.

Altera festuæ species *Dodonæi* in frumētaceorum historia, non solum inter sata, sed & secus vias ac in pratis non infrequenter reperitur. Estq; vt conijcio, secunda species graminis *Loliacei* apud *Tragum*. Potius enim huic festuæ, se-

cundi generis Lolijapud Tragum descriptio competit, quā Lolio vero. Festucae autem huic gramineae (quam sic ad differentiam prioris, quae frumentacea est, nomino) aliam speciem subiungam: *Festucam tertiam seu gramineam nemoralem*, quia pratis nemorum praecipue fit familiaris. Ea vel maior est vel minor. Maior in Harcynia nostra locis graminosioribus saepe obuiam est, culmo hordei procero, bicubitali quandoque geniculato, foliis item hordeaceis donatos, in cacumine in dodrantalem, tenuem teretem & frequenter geniculatum coliculum desinens, in quo continuata serie, longa ac densissima iuba eleganter in viridi argenteo splendore refulgens continetur ex innumeris capillaceis breuibisque pediculis connexa, quibus appenduntur plurimi vtriculi, paleacci, exigui valde, auenaceis similes ac quasi volantis auiculae effigiem, dum expanduntur, exprimentes. Haec species in montibus reperitur graminosis. Huius vero minor species consimili constat iuba, sed in multo minori ac tenuiori: haecque non tantum nemoribus assuevit, sed alijs etiam locis & pratis felicioribus. Praeceptor meus, praeclearae memoriae, cuius iam saepius memini, Laurentius Hiel, hanc sterilem etiam auenam faciebat. Reperitur adhuc in Harcynia nostra huius generis species media, radicibus geniculatis, minoribus, densa capillaceorum cirrorum congerie praecinctis, folijs pluribus, angustis, palmo longioribus, parum pilosis, culmis cubitalibus & longioribus, interdum bicubitalibus, crassioribus, minoribus vero iam memoratae speciei, paulo tamen tenuioribus quam festucae nemoralis maioris, prope radicem bina ternaue genicula habentibus, reliqua autem serie (qua usque in summum fastigium prorsus destituitur geniculis) iubatam spicam continentibus, oblongam sed primae speciei tenuiorem, rariorem, vtriculis tamen eiusdem paulo maioribus constantem, nec ita splendentem, ut in illa. Spica

ubi defloruerit, frumenti alicuius genus imitatur, utpote Secalen, vel aliud simile. Frequens est in montibus aridioribus passim, ac secus vias. Videtur vero hoc genus vitium esse secalis. Ac, sicuti sæpiissime in Secale nostra accidit, ut aristæ quædam, postquam flores deciderunt, ac semina iam augmenta suscipere incipiunt, vitium aliquod in granis contrahant: forte maior succi copia, quæ ad grani iustum alimentum opus est, attrahitur, ut ita necesse sit, corticem adhuc tenerum rumpi, & ita internam substantiam in maiorem molem augeri, ac à feruore solis & ambiente in circumferentia sua affici. Tunc enim videmus quædam semina longius ex suis vtriculis seu glumis protendi, ac in medio eam etiam crassitiem excrecere, nigrumque colorem foris contrahere, intus candida farina densioris materiæ constantia. In Thuringia vulgo vocatur vitij hoc genus mater Secalis, *Rosceumuter*. [Utuntur etiã eo ad sistendũ sanguinem.] Eodem inquã modo vitij id, anno LXXV. in hac festuca Secalina obseruauì. Reperi enim in montibus quibusdã Stolbergæ huius plures spicas, non vnũ eiusmodi vitiosum granum oblongum, nigrum, continentes, sed plura, eaq; maxima ex parte in corniculi modũ recurta. Verum tempore florescentiæ ipsius anno illæ copiosæ erant pluuiæ & postea succedebat calor solis feruidior. Porro si quis singula velit ad amussim examinare, facillime differentia maioris & minoris esset reperiri, solummodo discrimine in spica vel longiore vel breuiori constituto.

Deinde alia *Festucaginis* species obseruari in montibus graminosis datur, quã quartã constituemus *Festucam nemoralem latifoliam* appellantes. Constat ex calamis cubitalibus ut plurimum, sæpe bicubitalibus, hordeaceis, sed tenerioribus, geniculatis & omnino similibus calamis festuæ nemoralis maioris. Folia ei inter omnes species sunt latiora, secundum

longitudinem interftriata & molli lanugine obuestita, cuius ratione attactui molliciem eiusmodi offerunt, qualis in Althææ folijs tangentium digitis obijcitur. Iubam in oblonga profert spica, non ita elegantem, vt iam cōmemoratorū Festuaceorum, coloris antequam flores exerat subrubentis, deinde ex flauo pallidioris, vtriculos etiam breuioribus pediculis appensos habentem, quantitate ea, qua medij generis iam indicati esse diximus. Semina continet paruula, oblonga, splendentia, & quasi milij cuiusdam seminum rudimentum exprimentia.

Aliam in nostris syluis Harcynicis non semel reperi, quam pro Festuca quinta habeo, ita vt dicatur Festuca tenuifolia. Omnia enim præter iubā cæteris tenuiora habet. Radice cōstat plurimis exiguis ac tenuibus cirris prædita, ex qua straminei, tenues, teretesq; ac flauentes, geniculati & cubitales calami prodeūt, folijs strictioribus donati. Iubam etiam hæc profert rariorem, in tenuissimis capillaceis & multo longioribus pediculis vtriculos exerentem quantitate vtriculorum festuæ gramineæ nemoralis mediæ, coloris fului, ac argenteo nitore micantem.

Subnectam Sextam, passim in agris Harcynicis prouenientem, folijs breuioribus, cauliculis tenuibus, striatis, in cuius summo racematim dependent palmi longitudine in tenuissimis & vix visu perceptibilibus pediculis, parui quidam membranacei & palacei vtriculi, quorum exteriores membranulæ rubent, quibus dehiscentibus candidulus flos emicat.

Et hæcenus de Festucis, nunc de alijs graminum generibus.

Gramen commune, quod hoc nomine apud Tragum depingitur. *Gramen* apud Dodonæum To. II. pag. 370. depictum.

Gramen caule geniculato, cubitali, proceriori; folio bipedali ferè,

ferè, vnciali latitudine, viridi, scapo spicato, dodrantali, sæpe & sesquidodrantali, subinde longo ordine spica oblongiore, tenui, alia aliam subsequente.

Gramen vulgo notum, radice crassa, geniculata, fibrata, culmis cubitalibus, quandoq; maioribus, teretibus, quorū maior pars folijs, qua illa ex nodis erumpunt, veluti in oblonga vagina obsepitur, parte illa obsepiente folij acutum angulum asperumq; ad vtrumq; latus veluti pinnulas pminulas deorsum constituyente. Spicam profert densam exbreuiorib. vtriculis dense confarctis constantem, ita tamen vt anteriori summi coliculi parte spica constituatur, posteriore interim eius parte (quæ est veluti dorsum) nuda apparente. Obseruavi & hæc speciem in femine admittre tale, quale dixi contingere in Festucagraminea media, sed id non in recurui corniculi, vt ibi, figuram inflecti vidi.

Gramen λευκόχλωρον Dodonæi, tertium scilicet Graminis genus apud Lusitanum. Euphrasia alba Tragi.

Gramen floridum Matthioli. Duplex hoc est. Maius iam dicti auctores omnes depingunt. Minus tenuiores coliculos profert, folia strictiora & flosculos breuiore: hoc locis humentibus prouenit & in fossis stagnantibus. [Inuenitur etiam alibi graminosis locis, foliaq; non ita dura habet, vt Maius & in frutetis nasci gaudens, primo etiam exortu pene nullum in acumen, vel admodum obtusum vergētia, priusquam flosculos producat, qui stellulam quandam eleganter repræsentant, & in primis pulcelli atque aspectu grati sunt ob staminula rubra è medio ipsorum exeuntia.]

Gramen τυφώδες, Rectū erigit culmum, in summo longa densaq; spica constantem, quæ aliquo modo Typhæ aquaticæ *αυθής* imaginem repræsentat. Duplicis est generis, asperū & molle: vtrumq; rursus in species subdiuiditur, maiore & minorem. Asperum maius folia profert vt pleraq; communiora grami-

num genera: calamum rectum, teretem, geniculatum, in cacumine rectam teretemq; ostēans spicam, attactu asperam, palmari sæpe longitudine, quandoq; etiam maiori, circumcirca frequentibus, continuis, exiguis ac paleaceis vtriculis, qui spinulis parvis horrent, ac intus exiguum, subrotundum semen concludunt, dense ac quasi squammatim coagmentatam. Minus culmos profert tenuiores, oblōgos geniculatos, priori similes, angustioribus folijs & breuiorib. præcinctos, ac spicam in summo breuissimam, tenuem, asperam, ac exiguis spinulis horridam continentes. In altero genere, quod molle est, species maior iam dictæ speciei similis, sed spica breuiore donata cernitur, crassiore tamen aliquantulū, molliore item, ex vtriculis oblongioribus & mollioribus compacta, non ita spinosa, sed spinularum loco oblongiusculas quasdam ac tenues aristulas ex ipsis eminentes copiose exhibente. Huius generis minus breuiori ac tenuiori spica, sicut & reliquis partibus esse conspicitur. Cæterum hæc genera vbiuis passim in prætis frequentia sunt.

Graminis primi Dioscoridis species maior, vulgo in agris.

Graminis primi Dioscoridis species minima, se nunquam attollens, sed geniculatis ramulis iuxta Dioscoridem serpens, ac ex internodijs suis, & ex ipso etiā cacumine creberrime nouas radículas iuxta Plinium spargens, ac ex ijs nouarū plantularum exortus exhibens. Hæc passim in Harcynia, & etiā Stolbergæ in prætis vliginosiorib. ex musco terrestri, qui cādīdus vt plurimum est, nonnunquam ēt rubeus, non infrequēter prodit, radicib. tenuiorib. cirrosis, coliculos emittens recuruos, humi prostratos, tenues valde, teretes, geniculis frequentib. interceptos, ad quæ primum folia prodeunt palmaris longitudinis, stricta, deinde ēt inter hæc folia & ipsorū geniculos singulos densō prorumpit plurimorum, paruorū, oblongiusculorum ac strictissimorum foliorum cespēs, ad quorum inferius

rius tubor, quo ex geniculis prumpunt ipsa, noui cirrhi emer-
gunt, qui denuo in musco comprahendentes, nouarū plan-
tularum origines existunt.

Gramen aculeatum Plinij primum, seu Gramen Manna Matthioli, sed
rarius.

Graminis Loliacei tertium genus apud Tragū, quod Hordei ipse
viciū esse asserit, cui & omnino simile est, passim, locis aspe-
ris. Estq; duplex: Maius bicubitali culmo in montib. sæpe ex-
urgit, ac longiore spica præditum est: Minus, culmo & spica
breuioribus, in collibus aridioribus alijsq; asperis locis ac se-
cus vias pronascitur.

Graminis Loliacei quartū genus apud eundē, q̃ *Briza monococco* si-
mile ipse facit, in Hircynia me vidisse non memini.

Graminis Loliacei quintum genus Tragi, *Bromus* herba est, de
qua supra.

Graminis Loliacei apud Tragum octauum genus, quod procul-
dubio est Gramen arundinaceum, consimili coma qualem
arundo cōtinet. Huius alia species est, quam mediam in hoc
genere facio, caulibus sesquidrantalibus ferè, geniculatis,
foliis cōmuniorum graminum generum ijsdem, oblōgis vi-
delicet. Spicam, vt prior species, paniculatam, non vnicam
in summo culmo profert, sed ex singulis, quibus constat, ge-
niculis singulas, palmares ferme, molles spadiceas. Nascitur
solo pinguiori ac plerunque humidiorē. Inuenitur & tertia
species, minor, breuioribus ac tenerioribus coliculis, foliis
breuiorib. ac strictioribus, spicis itē paniculatis, quæ & ipsæ
spadiceæ sunt, breuioribus ac tenuioribus: Cumque secun-
da species per totum caulem à radice vsque in cacumen ex
geniculis emittat suas paniculas: hæc cauliculo constat infe-
rioribus partibus enodi, in summitate tantum paucula geni-
cula habente, ex quibus paniculæ binæ, tres, vel quatuor ad
summum prodeunt. Nascitur ijsdem, quibus prior, locis. In

hiſce autem duabus poſterioribus, paniculę poſtquam deſlo-
ruerunt, decidunt, ac eas ſubſequentur ſquamata capitu-
la includentia ſemen nigrum, paruum, acuminato cuspide
præmunitum. Huic porro minori ſpeciei & alia cõſimilis re-
peritur radicibus parvis, nigris, fibratis, folijs circa radicem
parvis, palmaribus ferè, acutis ac recurvis: coliculis tenuib.
enodibus, in quorum cacumine tres, nonnunquam plures
ſpicæ, breues, ſpadiceæ ferè, in faſciculo quaſi ſimul compræ-
henſæ (ſicut in gramine Mannæ) conſtituuntur. Inuenitur
locis aridioribus. Adhæc huius octavi generis alia perpuſil-
la graminis ſpecies reperitur, cuius tota plantula palmarem
longitudinem non excedit, radicibus parvis, fibratis, nigri-
cantibus, foliolis oblongiuſculis, ſtriſtis, recurvis ac imbric-
atis: coliculo tenui, in ſua ſummitate breuem ſquama-
tamq; ſpicam continens. Hæc omnium minima huius gene-
ris naſcitur locis aridioribus & apricis.

Graminis arundinei alia ſpecies. Maximum ſcilicet graminis ge-
nus, ad tricubitalem & ſæpe maiorem altitudinem aſſurgēs:
folijs lōgis, latis, aſperis, culmis digito minori paulo tenuio-
ribus, inanibus, frequentibus & grandioribus geniculis ob-
ſeptis. Circa Ilfeldam prouenit, præcipue iuxta foſſas. Si co-
ma ei arundinis eſſet (quam nondum vidi) albo flore, eſſet
nonum Lolij, ſeu graminis Loliacei genus apud Tragum.

Graminis Loliacei apud Tragum decimum genus, *Glutern* vul-
go, à propendulis & tremulis capitulis, quæ in ſummitate co-
liculi, quaſi racematim in ſingulis pediculis eleganter pro-
pendentia ac ſquamatim compacta habet, ſimilia fermè mi-
cantibus illis laminulis in frontalibus & vittis virginum ac
mulierum dependentibus. Trago eſt Plinij ac Dioſcoridis
Aegylops, apud Luſitanum vero pro primo graminis gene-
re depingitur.

Graminis ſpecies parua, radícula breui, cirrhata: folijs parvis, an-
guſtis,

gustis, pilosis: coliculis dodrantalibus, in quorum summo singularib. pediculis breues spicæ cōstituuntur, spadicei coloris, ex quibus emicant flosculi tenues ex flauo pallentes, nostri vocant *Hasenbrot*. Passim in pratis & ericetis.

Gramen ἐπιγονατόχυλον. Herbula est graminosa, denso sæpe cespite locis pratensibus humectioribus nascens. Radice parua, fibrata, ex qua frequentissimi ac admodum tenues exeruntur coliculi, palmares, frequentissimis geniculis cincti, ex quibus profiliunt stricta folia, palmaria ferè: vnicuique præterea geniculo adnascitur intra folijalam paleaceus caliculus continens paruum mēbraneum, fuluumq; capitulum, in quo semina minutissima plurima occluduntur similia ferè semini- bus centaurij minoris. Adhæc etiam præter folium & caliculum, ex singulo caliculo subinde noui, eodem modo geniculati coliculi alij prodeunt. [Videtur ea plantula, quam Lobelius titulo *Holostij Matthioli* insigniuit, passim apud nos locis muscosis ac putridis humentibusq; frequens.]

Sunt & alia plurima graminum genera, quæ in fossis humidis, in aquis, alijsq; locis humidioribus nascuntur, mixti ferè generis cum iunco & gramine, ad graminum tamen genera propter folia, pertinentia, quæ poterimus graminum iunceorum nomine appellare, quod enodes cauliculos iun- corum instar proferant. Huius generis erit prior illa species apud Tragum, sub nomine *flein Niedgras* depicta, quam Vergilij caricem acutam facit: foliis strictis, acutis, oblongis: caule leui, in cuius summo longo ordine ei appenduntur oblongi secula quædam capitula sursum porrecta.

Gramen iunceum lanigerum, seu Iuncus laniger, aut Bombycinus quibusdam dictus, *Wiesenflachs* / passim in vliginosioribus pratis & in ipsa etiam Broccenbergi vligine.

Gramen iunceum πολύκροτον. Hoc cauliculos profert plurimos, teretes, iunceos, nonnihil tamen nodosos, folijs gramineis, le- uibus

uibus obuestitos, in summo in plures dehiscentes pediculos, continentes capitula festucacea, pauca, ex nigro splendentia, quibus nigra quædam ac oblongiuscula compræhenduntur semina. Passim in vliginosis locis. Hæc est species maior. Minor folijs palmaribus ferè, sed strictissimis, coliculis itidem tenuissimis ac capitulis valde exiguis. Habetur hoc genus à multis pro iunco, cuius tamen ego ipsum generibus ascribere non audeo cum sit foliatum, ac caules primæ speciei frequentibus geniculis interceptantur.

Gramen iunceum πολυσάκχον: Folia continet oblonga, angusta acuminata: cauliculos teretes, sesquidodrâtales, flavescentes, in summo parvis spicis per certa intervalla se consequentibus sæcundos.

Gramen iunceum triquetrum: Hoc folia profert arundinis, minorâ, minusquelata, vtrinque acuta, & stringentium digitos lædendia. Caules profert triquetros, in quorum summo spica aculeata consistit, semina continens nigra, plurima, oblonga, in aculeatum cuspidem prominentia. Reperitur locis aquosis.

Glycyrrhiza sylvestris. Hæc etiam alias extra Harcyniâ sylvis plurimis Saxoniz ac Thuringiz familiaris est, veris initio potissimum inter veprium ac dumorum implexas radices prosiliensi caulibus cubitalibus, fruticosis, rectis, brachiatis: folijs arachi primi, sed maioribus paulo ac nigricantibus: floribus puniceis, quos subsequuntur siliquæ ex spadiceo colore nigrescentes, quadrâtali longitudine, teretes, semina rotunda, piso minora continentes. Radix ei est altè terram penetrans, crassa, nodosa, multifida, dulci sapore. Tota autem facie glycyrrhizam æmulatur, paucis particulis exceptis.

Grossularia seu vna crispâ, ad rudera Ebersburgi & iuxta Bischofrodum, non procul ab Iluelda.

Gallion album & luteum, passim.

Genistella seu genista spinosa, locis quibusdam montanis, apricis, graminosis atque in Ericetis.

Genista minoris species. Fruticulus est dodrantem altus interdum & procerior, ramosus, folijs plurimis, nigris, mollibus, hispidis, lenticulæ minoribus, floribus luteis: Nasceitur in summo Broccenbergi iugo, itē circa Gerenrodā. Aliàs ericetis Marchiæ veteris communissima est, & montibus circa Quedlinburgum.

Genista humilis Dodonai, Corneola Leoniceni. passim.

Gnaphalium vulgare maius, simplicibus procerioribusque caulibus, in oblongo corymbo flores proferens. Passim locis apricis, montanis & asperis.

Gnaphalium vulgare minus, Impia Plinij. Priori est breuius, brevioribus etiam folijs præditum, sed magis incanis: ex capitulis veluti orbicularibus, è quibus flores exerit, subinde novos & breves coliculos proferens, ex quorum capitulis deinceps porro & alij consimiliter coliculi breuiusculi enascuntur. Passim locis apricis, montanis, & asperis.

Galega sylvestris Dodonai, passim.

Galeopsis Matthioli seu Vertica vulgaris mortua, flore verticillato, candido, passim. Hæc grandiore nonnunquam folio locis pinguioribus offertur. Et sæpe flore rubra inuenitur. Huic vero speciei folium paulo amplius est priori, præsertim quando locis hortensibus aut culturæ proximis gignitur. Reperitur Galeopseos & alia species, nihil ferme ab hisce differens, nisi quod folia obtineat minora aliquantulum, acutiora tamen. Est & quarta species, Galeopsis reptilis, quæ magis humi procumbens in superficie terræ direptat, quam in caulem se sustollit. Hæc sylvis cæduis frequentissima est. [Vulgo hæc dicitur Milzatella, celebris ad Lienis affectus, flore luteo, folio maculoso.]

HYPERICON vbiuis. Eiusdem species minor, breuioribus coliculis prædita, folijs minoribus, pluribusq;

Hepatica aurea, Trinitatis herba, quibusdam etiam Anthera, flore cæruleo, passim: Rubeo etiam, sed infrequentius.

Hepatica palustris, seu Ranunculus *παρανθημ* palustris Dodonæi: in piscinis.

Hippuris maior, locis quibusdam montanis humidis.

Hippuris minor seu equisetum: locis pratensibus quibusdam humidis.

Hyoscyamus vulgaris, circa loca habitabilia & culta. Duæ sunt eius species, vna folio integro, non dissecto: altera folio in ambitu in lacinias acutas diuiso.

Herniaria, Herba Cancræ, Millegrana, passim iuxta semitas, locis aridioribus ac salebrosis, collibus item macrioribus. Huius inuenitur species viticulos plurimos dispergens, folijs longioribus, non ita confertim dispositis. Reperi quoque tertiam, fruticosam, viticulis lignosis, densissimis foliolis oblongiusculis, breuibus tamen, strictisq; eleganter in extremitatibus obuestitam.

Helxine sylvestris seu fluuialis, aut riualis, satiuæ Helxines, nobis Parietariæ appellatæ folia obtinens, riuis & vlginibus gaudens, locis opaciorib. frequens circa Stolbergā ac Ilfeldam. Prouenit etiā ad putridos arborum truncos. Duplex vero est: Maior nempe & minor, ac vtraq; radicibus nititur geniculatis, villosis, terram perreptantibus, & ex geniculis suis nouas frequenter plantulas protrudentibus: caulibus etiam vtraq; donatur geniculatis, leuibus, non semper rectis, sed vt plurimum distortis. Maior caules exerit bipalmes, tenui pube obuestitos. calami frumentacci crassitie, virides, ex quorum singulis geniculis bina prodeunt folia, sibi inuicem ad latera pediculis

pediculis ferme palmarib. ad caulem teretibus, deinde verò imbricatis opposita, maiora, orbiculata aliquantum, sed deinde in acuminatum mucronem oblongius excrescētia, parte superiore viridia, inferiore plumbea, mollia. Flosculos in summitate cauliculorū exhibet in singularib. breuibsq; pediculis racematim dispositos, paruos, ex cādido leniter subrubētes, adsimiles cuiusdam Alsines minoris speciei flosculis. Ijs decidentibus, protuberat capitulum rotundum, hispidum, seminibus paruis, nigris, splendētibsq; turgidum, quæ prorsus Helxines satiuæ semina imitantur, ijsque paulo sunt minora. Minor species huic magnitudine cedit per omnia. Sapor vtriq; est subdulcis, multum humectans.

Herba Paris, Vva lupina, Solanum τετράφυλλον, passim locis opacis, folijs quatuor. Reperi tamen plantam hanc potissimum circa Stolbergam, folijs senis præditam, non semel.

Hedera terrestris herbarijs communiter appellata, passim multis in locis. Duplex autem est, maior cōmunis seplassarijs, & minor priore elegātiore, coliculis erectioribus, breuioribus tamen, folijs breuioribus, florib. magis cæruleis: Hæcque iuxta arbores potissimum antiquas, cauas ac putridas, locis paulo humectioribus reperitur.

Hedera species secunda, seu Nigra, siue Dionysia, aut Corymbifera.

Hedera species tertia, Helix vocata, tam arbores conscendens, quam in antiquis muris ac saxis direptans. Vbiuis ferè.

Helianthemum Cordi, passim.

Hippolapathum sylvestre, Hydrolapathum, maximum rumicis genus, folio grandi, sesquidodrantalis ferme longitudinis. In fossis humidiorib.

Hieracium maius siue Sonchites.

Hieracij minoris species, Broccenbergop peculiaris (nisi Cichorijs eam aliquis malit annumerare) quæ dodrāntalis vt plurimum plantula est, radice nigra, fibrosa: folia dispergens circa radicem

centi plura, oblonga, acuminata, palmari longitudine, scissum
 tiali ferè latitudine, sufflauescentia, hispida: quorum maiora
 in exiguas lacinias dirimuntur, nō tamen in ipsum folij me-
 dium vsq; dissecantur, reliqua prorsus parte integra, & exi-
 guas interdum spinularum in modum in extremitatib; suis
 appendiculas ostendentia. Cauliculos ex vna radice depro-
 mit plures, dodrantes maxima ex parte, raro altiores, tere-
 tes, hispidos, simplices, quandoq; etiam brachiaros, in quo-
 rum summo flos luteus cōstituitur eiusmodi, qualis esse so-
 let plātæ Dentis Leonis nomine vocatæ, qui deinde in pap-
 pum resoluitur. Succo lacteo tota plantula oppleta est.

Horminum sylvestre minus, Sclarea sylvestris, flore caruleo, circa lo-
 ca habitata & agros. Flore etiam nonnunquam candido, sed
 raritus, sicuti & rubicundo.

Horminum tenuifolium, florum spica Hormino consimile. Ha-
 stenus integrā videre non licuit. Afferebatur verò ante bien-
 nium ex prato quodam non procul à Styga præfectura Co-
 mitum Reinsteinensium. Eius caules sesquidodrantes, qua-
 drati, recti, nonnihil rubentes, & geniculis per longiora in-
 terualla interstincti: ex quibus ipsis appendebantur foliola
 oblonga, acuminata, angusta, erythrodani sylvestris longio-
 ra: ex quorum alis brachiola parua, quadrata & ipsa, genicu-
 lata prosteriebant, folijs minoribus ac strietioribus: in sum-
 mo consistebat spica trientalis, geniculata, ex oblongis cali-
 culis Hormini similibus flores exerens caruleos, similes
 floribus vrticæ fœtidæ, odore aliquo Hormini: semina eius
 quatuor simul cohærebant vno conceptaculo com-
 præhensâ, Hormini seminibus (quantum ex ru-
 dimento ipsorum conijciebam)

non absimilia.

Iζόργουλον, Hesperis quorundam. Vbiuis in Hareynia frequens, locis aridis. Huius tres sunt species. Prior, quam ιζόργουλον rubrum appello, propter florū colorem, radicem offert multifidam, lignosam, fibrosam & agminatim sæpe sibi coherentem, in cuius summo supra terram dispergit folia oblonga, palmaria ferè, strictiora tamen aliquantulum, acuminata, inter scabrum & læue medio modo se habentia, ex viridi nigricantia: caules protendit plures, quandoque singulares, teretes, striatos, cauos, geniculis, post longiora tamen interualla interuentos (ex quibus semper bina prodeunt folia) cubitales, procerioresq; ac subrubentes, præsertim superiore parte, quæ t̃ cœlo præcipue sūdo, ac sole calente, viscosum adeoq; lentam succum sibi adhærentem habent. (Inde nescio qui Viscaginīs nomen huic confinxerunt; sicuti Hareynici propterea Βεχβλumen hanc stirpem dicunt) vt sæpissime muscæ paruæ, culices ac formicæ ei non aliter atq; aues visco implentur. Circa caulium summitatem, sicut & in summo fastigio eorum, flores prosiliunt fasciculatim sibi coherentes, rubri, ex singulis pediculis singuli, similes illius satiuæ Lychnidis speciei, quam Oculum Christi nuncupant, sed minores.

Altera huic consimilis frequentissima est passim in pratis, caulibus sesquicubitalibus, striatis, lenioribus, viscoso succo prorsus destitutis, geniculatis: folijs binis ex singulis geniculis prodeuntibus, oblongioribus, candidioribus: floribus ex vtriculis breuib. exertis, rubicundis, laciniatis. Sunt qui Odontin Plinij hanc esse velint, sed non omnes notæ respondent.

Tertia, quam ιζόργουλον album voco, coliculos profert paulo minores, maiori sæpe, quā prima, visciditate oblitos: folia itē

minora, sed asperiora: florem candidum, laciniatum. Semina, vt & prior, in vasculis vesicarum instar continet oblongis, flauentibus, rotundis in medio ambitu, sed in acuminatum mucronem in summo deurgentibus, quæ seminibus maturis dehiscunt. Sunt qui hanc speciem *Ocymoides album* faciunt. Harcynici vocant *weisse Bechblumen*. Angli procul dubio hanc, vel non multum absimilem plantulam *Muscipulæ* seu *Viscariæ* prioris nomine describunt. Non autem hic delineo illam consimilem, cuius infra sub nomine *Polemonij* mentionem faciam.

Iberis, seu *Cardamantice Nasturtij* folio duplex: altera folijs candidulis aut subrubentibus, vulgo flos Cuculi, in vliginosis pratis: altera folijs oblongioribus, floribus luteis, locis proueniens humectis ac squallentioribus circa vrbes, pagos ac villas.

Iuncus levis aquaticus maximus, prima species apud Dodonæum: ὀλδοειν.

Iuncus levis vulgaris, secunda species apud Dodonæum: χῶιν.

Iuncus λυχνάνθεμ, Stylos continet erectos, in summo apice spicarum florem proferentes, cuius ratione quasi Candelæ ardentis figuram exprimit. Species huius potissimum tres obseruavi. Maior thyrsulos seu stylos profert maiores, crassioresq; calami triticei ferè figura, leues, spicato apice, suffuluo, (qui florum vicem explet) duarum uncularum, quiq; ex paleaceis festucis squammatim compactus apparet. Media species stylos continet multo tenuiores, teretesq; sed non ita perpendiculari rectitudine se sustollentes, palmo longiores, breuem & vix uncialem spadicei ferme coloris spicam exhibentes. Hæc poterit dici *Iuncus* λυχνάνθεμ tenuis maior. Estque Broccenbergo familiaris. Tertia, quam *Lychnanthemum* tenuè nomino, plures ex radice fibrosa emittit iunceos stylos, breues, digitales, spica perpusilla, spadicescenteque in apice:

apice exornatos. Et hæc nusquam mihi quam in Broccenbergro est visa.

Iris tenuifolia, locis montanis & humectioribus, vff der Langen.

Intyaceorum seu Cichoreacorum genera plura diuersissimaque offeruntur, quorum quædam Hircyniæ fortassis peculiaria erunt, quædam passim & alijs hinc inde per Germaniam nostram satis vulgaria: vt mirer inter tot præclaros, & de Stirpist historia optimè meritos viros neminem hætenus extitisse, qui eorum saltem aliquot præcipuas differentias, luculentioribus descriptionibus donatas, rei herbariæ studiosis, præquæ posteritati notas fecisset. Quâuis autem difficile admodum & laboriosum sit, tam diuersas vnius generis, eidemque aliquibus notis consimilium aliorum generum stirpes, quarum pleræque à nemine hætenus pertractatæ fuerunt, quibusque nulla certa nomina in hoc vsq; tempus extiterunt, dextre describere, ac recensere: tamen, cum, doctissime Camerari, tuæ expectationi libentissime aliquo modo satisfacere velim, annitar quantum potero, ne aliquam harum stirpium speciem, quam in Hircynia istiusmodi generis esse cognoui, præteream. Quod si interim nomina quædam antea inaudita fingenda mihi fuerint, quo singulorum sufficientem mentionem faciam, dabis mihi pro candore tuo super isto τῷ τοῦ ἡμῶν dignam veniam. Omnia autem illa iudicio tuo, tanquam viro industrio, & in re herbaria versatissimo, subijcio. Verum iam tandem ad herbarum intyacearum variam & laboriosam enumerationem descendo, cui aliquas forte species non frustra Chondrillacearum plantarum, quarum supra memini, annumerari posse, minime ambigo.

Intybus sylvestris seu *Cichorium sylvestre*. Reperitur hoc flore vel cæruleo vel luteo. Illud passim secus vias circa loca culta familiare est, & duplicis differentiæ: Altera constat folio prostrato integro, vnciarum duarum quandoque latitudine: altera in

lacinias disrupto. Istius generis species, rarius tamē, aliquādo flore cādido sese offert, vt ad Harcyniā circa Vuernigerodā. Species vero, cui flores sunt lutei, passim in tota fermē Harcynia vulgaris est, potissimū locis pratensib. radicib. cōstans fibrosis, minorib. lignosiorib. & inutilioribus; caulib. brachiatis, bicubitalib. & quandoq; pccriorib. striatis, asperis; folijs paulo asperiorib. & longiorib. quā cui flos est cæruleus. Licet & in hoc genere duplicē differentiā animaduertere; alia folijs constat integris, alia diuisis. Illa cui integra sunt folia, rursus foliorū ratione subdiuiditur. Prima constat caulib. terebibus, striatis, spinosis, asperisq; frequentib. alis interceptis, candida medulla intus infarctis, folijs oblongis palmarib. triū ferē vnciarum latitudine, admodum hirsutis & asperis adeo, vt non pilis, sed spinulis frequentib. durioribusq; horreant, pungantq;. Nascitur potissimum locis asperis & apricis secus vias. Secūda folia obtinet palmaria ferē, aspera patte inferiori, glabra superiori, nisi quod ibi in ambitu exasperetur. Tertia minores cōtinet cauliculos, & folia minora, digitalē longitudinem non multum excedentia, aspera tamen. Occurrit & quarta, caulib. proceris, brachiatis, striatis, cauis, crassis, folijs palmaribus, duarum quandoq; vnciarum fermē latitudine, in ambitu profundiorib. circumrosionibus frequēter diuisa, ad similitudinē foliorū plantæ illius, quam Dentem leonis vocant. Porro flores hisce cichorij integrifolij speciebus sunt, vt & plerisq; subsequētib. lutei in summis caulium & brachiorū cacuminib. constituti, plures, quorum singuli suffulciuntur singularib. suis pediculis, cōsimiles chondrillaccarum stirpium floribus, & in pappos deniq; degenerantes.

Intybus πλάτυφυλλος Harcynica. Quibusdā locis Harcyniæ reperitur & veluti eidem syluæ tantūmodo peculiaris videtur. An alibi quoq; oriatur, nescio. Procere admodum assurgit caule prope radicē multifidam & dense fibratam, nigrioremq; digitali

gitali crassitie, cauo, frequēter striato, & per certa interualla cōtinuo ordine folia adnata habente, quæ oblōgo & carinato neruo alicuius pediculi instar ad latera veluti membranulas expansas continet, quæ deinde post palmare ferē spacium semel solūmodo vtrinq; itidem ad latera in oblōgas lacinias dirimūtur; reliquo deinceps corpore existente prorsus cōtinuo, sescūtiali latitudine, explicato & demū in acutū mucronē ptenso, ac in ambitu veluti exiguorū aculeorū rudimētis decorato. Referuntq; folia hæc imaginem aliquā Sonchi læuis, & sunt tota mollia, læuia, subnigricantia. Flores profert in summitate caulis in oblōgo scapo frequēti ordine se subsequentes, plurimos, singularib. pediculis nixos, cæruleos, qui mox in pappos postea resoluūtur. Reperitur & hoc genus interdū flore prorsus cādido, sed hoc infrequētius, eiūsq; folia in plures lacinias, quam prior, discinduntur. Copiosa est ad Broccenbergum, & in montibus vicinis, vt & in principatu Grubenhagico, montibus nimirum humidioribus.

Sequuntur nunc alia intybi lutei, Hærcyniæ (sicut & alijs plerisq; syluis) familiaria genera ac differentia.

I. *Intybi quadam species*, in hoc genere maior, caule procero, bicubitali ferme, striato, cauo, splendenteq;, quæ mox atq; à radice profilit, in cacumē vsq; per certa interualla cōscendunt folia oblonga, frequentia, medio tenus duas quodammodo vncias lata, acuminata, leuia, splendentia, ac in ambitu adnatis quibusdam veluti spinulis donata, carnosā, nigricantiaq;: vbi vero in summo caulis in brachia dirimitur, in singulo pediculo singuli flores emicant lutei, Chondrillæ similiore, quam Cichorio luteo syluestri paulo ab hinc posito. Gaudet locis apricis & cædis.

II. Eiusdē minor species, cauliculo rotūdō, tenuiori, folijs breuiorib. itidē nō dissectis, vncias duas lōgis, vnā latis, in ambitu ēt adnatis tenuib. spinularum instar exornatis. In Ericetis hanc animaduertere licet.

III. Eius

III. Eiusdem quasi generis crebro alia se offert, cauliculis tere-
rioribus, breuioribus, rectis vt plurimum, sæpe etiã brachia-
tis: folijs minoribus, oblongioribus, strictioribus, nigricanti-
oribus, carnosiss, læuibus, quæ frequentius caules amplexan-
tur quam in prædictis duabus. Ericetis & hæc communis est.

IIII. Porro in aliam huic generi aliquo modo confinem incide-
re sæpenumero contingit, quæ simpliciori cubitaliq; colicu-
lo, tenui, tereti striato, subasperoq; prosilit, cui iuxta radicẽ
tria quatuorue folia oblonga, nerijs ferme figura, sed breuiora
appenduntur, quæ inferius sunt asperiora, superius vero læui-
ora, pluribus exiguis in ambitu spinulis ijsq; euidenter pun-
gentib. post quæ per reliquum caulis alia subsequuntur, hisce
minora, vnciamq; non admodum excedentia, sed magis in a-
cutum mucronem prominentia. Flores profert in summita-
te coliculi, vbi is in aliquot petiolos dirimitur, singulares, lu-
teos, cichorij lutei paulo minores.

V. Intubi insuper alia species maior creberrimè passim conspi-
citur, & ipsa huic generi fortasse non temere annumeranda:
quamuis aliquis Pilosellæ speciem eam esse contendere pos-
set, omnes plantas folijs pilosa lanugine præditas Pilosellarũ
nomine recensens. Radix huic est multifida, fibris candidis
frequentibus plena, caulis rotundus, striatus, pilosus. Veris
initio prodiens folia in terræ superficie exerit quatuor, quinq;
vel sex, mollia, orbiculata, vnius duarumue vnciarũ, pilosa,
potissimum in ambitu & parte inferiore. Postea planta cau-
lescente superadduntur in oblongiorib. pediculis folia ma-
iora multo, digitali longitudine, triumq; in medio latitudi-
ne, viridia, carnosissima, asperiora prioribus, maxime in dorso, mi-
nusq; paulo hispida, & quandoq; omni lanugine prorsus de-
stituta, in ambitu angulos plures obtinentia, ad quorum ex-
trema aculeorum paruorum in modum acuti apiculi destitu-
untur. Caulis vero per reliquam seriem folijs itidem istiusf-
modi

modi sed paucioribus exornatur: estq; cubitalis proceriorq;, rectus, striatus, hispidus, qui circa summum cacumen in aliquot brachiola diuiditur, quorum singulis singuli producuntur flores lutei, pappacei, Cichorio luteo minores.

VI. Cognata huic rursus alia occurrit passim frequens, radice breui, fibrosa, caule cubitali ac proceriore, saepe bicubitali, recto, tereti, striato, piloso, aspero, mediocriter crasso, prope radicem rubente, cauo, singulari vt plurimum, quandoq; circa summum fastigium in brachia digesto: Folia caulem ambiunt frequentia, continuo ordine se inuicem subsequuntia, carnosâ, vnciarum duarum latitudine, trium quatuorue longitudine (quo tamen radice propinquiora sunt, eo hanc longitudinem magis excedunt) acuminata, nigricantia, læuia, superiore potissimum parte, inferiore cinerea parumq; pilosa, appendiculis quibusdam oblongiusculis, spinulas æmulantibus, in ambitu exornata. Flos est Cichorij sylvestris, luteus. Sapore donatur parum amaro, euidentius vero astringente. Gaudet Ericetis ac locis apricis.

VII. Iamdictæ media species non raro reperitur locis apricis, caule cubitali, nō ita recto, sed magis distorto, brachiato, folijs paucioribus, strictioribus, longioribusq;, vnciali latitudine, quatuor vero quinumue vnciarum longitudine, adnatos habentibus in ambitu, veluti exiguos aculeos, paucosq;, flore Cichorij lutei sylvestris papposo.

VIII. Minor dupliciter differt. Prima caule assurgit sesquipedali, tenui, tereti, non semper recto, aspero, hirsuto: folijs ab ima radice ad summum vsque cacumen circumdato frequentibus, strictiorib. adhuc quam iamdictæ, oleæ folia, nisi quod ijs multo sint minora, imitantibus, trium prope radicem vnciarum longitudine, sesquientiali latitudine, quæ quo magis in caulis verticem contendunt, eo breuiora redduntur, carnosiss, nigricantibus ac læuib. parte superna, inferna pilosis &

candicantibus, in ambitu nihil neq; spinularū neq; sinuum continentib. Fastigiū caulis in aliquot brachiola diducitur, quib. flores lutei, Chondrillacei continentur. Sapor huic est astringens. Altera species paulo breuior, cauliculo exurgit lignosiore, rubente, distorto, in brachia discreto, foliis prope radicem vnciali latitudine, trium vero longitudine, mucronatis, quæ postea per reliquum caulis alia frequentiora cōsequuntur ipsum densa acie ambientia, semunciali vix latitudine, duarum autem longitudine, licet & hæc eò minora, subinde reddātur, quo magis caulis fastigio appropinquauerint. Hoc discriminis aut folia hæc potissimum habent, q̃ nō adeo exactā oleæ foliorū figurā exhibeant, vt præcedentis plantæ, sed quosdam veluti sinus incuruos in ambitu sibi impressos habeant. Ericetis potissimum delectatur.

IX. *Intybus ἀγυλλόχρυλλον*. Radice constat parua, nigra, quam circumambiunt radiculae tenuiores, plures, oblōgiore, incuruæ ac luteæ. Folia circa radicē emergūt plura, nouē videlicet, decē aut duodecim, quicūciali ferme lōgitudine, fescūcialiq; latitudine, viridia, aspera, explicata, obtusius acuminata, ex quorū medio caulis progreditur cubitalis, singularis, calami frumentacei crassitudine, rectus, striatus, intrinsecus cauus, foris asper folijs prorsus destitutus, in cuius cacumine veluti in densiori spica agminatim plurimi parui flores lutei sustolluntur, singuli pediculis breuibus singularibus innitentes, Chondrillarū specie, qui postea in pappos dehiscunt. Loca expetit aprica ac cædua circa Gerenrodam maxime.

X. *Intybus ἀγυλλόχρυλλον* minor. Radix est illi oblōgiuscula, mediocris, folia in superficie terræ octona, nouena, denaue, fescūcialia lōgitudine, latitudine vncialia, orbiculata ferē, aspera, ex quorū medio exurgit caulis rectus, striatus, teres, in summo singularib. pediculis paucos cōtinens orbiculatos flores luteos, papposos. Locis apricis & cæduis potissimū reperitur, maxime circa Gerenrodam.

XI. *Inty-*

XI. *Intybus nigrifolius, lanuginosus.* Hanc stirpem libenter cum
precedenti ^{αφυλλοχαίλα} minore, verbasci generib. ascriberem,
nominarem q; Verbasceū ^{αφραράδαμον}, nisi succus lacteus, quo
vtraq; cōtra Verbascorum naturā turget, suaderet, vt potius
intybaseorum generib. adiungerem. Radix ei est nigra, mul-
tifida: nō profunda: folia in eius superficie emittuntur in ob-
longioribus & canaliculatis pediculis fescuntiali longitudi-
ne, vnciali latitudine, paralyseos foliis similia, sed minora, ni-
gra superius, inferius cana lanugine obdūcta, quali tergū fo-
liorum populi albæ. Folia autem caulis, quamuis numerosa
non sint, longiora sunt, trium vnciarū & quandoq; amplius,
strictiora vero, semūcialis latitudinis, quorum ambitus ver-
sus dorsum retorquetur. Caulis ei est cubitalis, mediocriter
crassus, striatus, niger incana lanugine obuestitus; in cuius
summo peculiarib. pediculis parui orbiculati flores, pappo-
siq; continentur, quorum interius capitulum oblongiora fo-
liola instar chrysanthemi florum ambiunt. Locis apricis in-
uenitur, cauiis, ac collibus soli meridiano expositis.

XII. *Intybi species alia, foliis circa radicem nigram & distortam*
sparsis quinque sex vel septem magnis, in oblongioribus pe-
diculis, quīnunciali longitudine, latitudine vero vnciarum
orduatim; & quandoq; trium, ampliorēne, pilosis, aculeos pau-
culos in ambitu habentibus; caule tereti, striato, sesquipeda-
li, vix vno atque altero paruo folio prædito, qui tandē in par-
uos petiolos in summitate diuisus flores producit tres, qua-
tuor vel quinque, aut quandoque plures, luteos, pappaceos,
cichorij sylvestris communioris floribus similes.

XIII. *Intybus vltiginibus familiaris.* Radice nititur parua, candi-
dis fibris circumdata, plurimis. Caule assurgit satis crasso, ca-
uo, anguloso, bīcubitali sæpe, brachiato, florib. luteis pappa-
ceis, plurimis, qui peculiarib. singuli pediculis insident. Folia
à radice prodeunt magna, dodrantalia; triū vnciarum latitu-

dine, laeua, flauentia, mollia, in ambitu leniter excisa, ac aculeis veluti quibusdam paruulis armata. Caulis consimilibus praecingitur foliis, sed pauciorib. In vlgiginosis Broccenbergi frequens est, & opacis: reperitur & in consimilibus locis circa Stolbergam.

K.

K ^{Παρρηθίλον}. In aridioribus colliculis & marginibus aestate frequens: radícula furcata, breui, candida, ex qua vt plurimum exurgit cauliculus pedalis aut sesquipedalis interdum, singularis, quandoque etiam alios à latere sibi adiunctos habens, tenuis, teres, scaber, rectus, geniculis quibusdam per intervalla multum inter se dissidentibus interceptus. Folia circa radicem numerosa erumpunt & aspera, nigraque, humi procumbentia, quae ex oblongis pediculis incipientia in orbicularem rotunditatem desinunt, vnciali longitudine & latitudine: ex geniculis cauliculorum strictiora educuntur & oblonga, plura simul iuncta, ex quorum alis subinde prosiliunt noua brachiola, in quorum apicibus exeruntur itidem ex tenuibus geniculis florū corymbi elegantes, qui flosculos paruos, muscosos, virescentes plurimos edūt, singulis suis propriis incumbentes, iisque admodum exiguis petiolis, quibus tandem emarcescentibus ex caliculo ipsorum prosiliunt rotundiuscula capitula, seminib. nigris exiguis turgentia. Hæc dum scribo, opportune mihi incidit, Anglos hanc plantam aut prorsus congenerem describere, licet imperfectius, nomine Muscipula seu Viscaria alterius. [Sesamoidi maiori Salmantico Clusij sola magnitudine cedit, non tamen est minus eiusdem

Sesamoides.]

L.

L E V C O I lutei syluestris species, folijs circa radicem candidam & lignosam multis longis, dodrantalib. tenuioribus hortenſi, asperis, nigris: cauliculis quandoque simplicibus, quandoque pluribus, tenuibus, striatis, bicubitalibus sæpe, aliquantulum incuruis, qui quandoque foliosi prorsus reperiuntur, quandoque paucis, exiguis & strictis foliolis præditi: flosculis Leucoij lutei hortensis, paulo tamen minoribus & pallidioribus, siliquis longis, tenuibus. Nascitur collibus apricis, saxosis, aridis ac asperis, plurimum in montibus Gerodæ vicinis, alijsque meridiei expositis.

Leucoium bulbosum Theophrasti seu *Narcissus albus*. Weißhornungs-Blumen, seu Schlangen Blumen / passim.

Leucoium montanum. In Consteino monte ad Saxuuerſam pagum supra Northuſam versus Ilfeldam. Est vero hoc *Thlaspi parvum* Hieracyfolium seu *Lunaria lutea* Monſpeliensium apud Petrum de Pena & Matthiam Lobel.

Liliago Cordi, aliquib. pro Phalangio habita, cum potius quantum ad extremam faciem, aliquam syluestris *Asphodeli* speciem referat, licet radice bulbosa non constet. Eius radices hodie plurimis locis copiose eruuntur, ac hinc inde pro veri *Rusci* radicibus *ῥαδὶς τοῦ ῥιζοῦ τοῦ ῥιζοῦ* diuenduntur: vnde multa pharmacopolia non sine insigni errore easdem pro *Rusco* itidem reuendunt, cum tamen vtriusque radicem sapor vniusi modi non sit. Hoc medicos quosdam animaduertere oportebat, nec adeo temere imperitis herbarijs ac pharmacopæis plerisque fidere, & ignotas res cum euidenti damno pro rebus notis & exploratis miseris agris propinare: modo plures essent, quos rei herbariæ (in qua certe multum, quo ad delectum simplicium præsertim rerum, positum esse ego prorsus *ἡρακλίου* *καλὴν ῥαδὶν*) studio maiorem operam diligentio remque ponere,

quam, contra medici dignitatem, poculis cum alijs Epicuri porcis decertare, & scurrarum quandoque in aulis ac apud nobiles sese instar habere minimè pueret, pigeretque.

Nascitur vero planta hæc copiose circa Gerenrodā, item inter Vuernigerodam & Elbingerodā. Eius duæ species sunt: altera maior, folio longiore, pauloque latiore, capitulo magis triquetro, in quo semina continentur etiam paulo maiora: altera minor, cui omnes partes sunt minores, strictioraq; folia.

Lyfimachium purpureum primum Dodonæi, species videlicet maior prima in hoc genere: alijs *ἑπιδόσιον* dicitur, seu Filius ante patrem: flore maiori violaceo purpureo: ad ripas et amnes

Lyfimachij maioris purpurei secunda species, caule bicubitali, folijs maioribus, quincunciali ferme longitudine, duarumque latitudine, in ambitu serratis: flosculo paruo, pallidius rubent.

Lyfimachij huius medium genus: omnia continet minora, quod & ipsum in aliquot species discernitur: alteri folia sunt vncias duas longa, vnam lata: alteri folia strictiora, vnciarum vortium longitudine: rursus alij flosculi sunt rubicundiores in hisce speciebus, alij ex rubicundo pallidiores, alij rursus prorsus candidi.

Lyfimachij autem huius generis in Harcynia speciem quandam hætenus nondum vidi: sed tamen alibi in locis vliginosis syluestribus ac in arundinetis etiam quibusdam non infrequenter: cauliculis scilicet pedalibus, foliolis angustis, oblongis: flosculo sup pallido ex rubro, paruo. Caterum harum stirpiū aliquot iam sub *Lyfimachiorum* nomine comprehensarum olim Cordus etiam obseruauit, ac differentiis peculiaribus distinxit, appellauitque eas omnes *Neriadia*, ob similitudinē quam habent cum *nerij* foliis.

Ac præterea huius stirpis generis omnium maxima erit illa

illa planta quam Cordus postea Chamænerium vocauit, cuius superius fecimus mentionem.

Lysimachij purpurei nomine vulgo quibusdam herbarijs existimata planta, quæ est *Pseudolysimachium Dodonæi*: passim in ripis fluuiorum, locis item montanis, vdis ac pratensibus.

Lysimachium luteum, frequens locis vlgiginosis.

Libanotis Theophrasti altera apud Dodonæum, Matthiolo pro *Seseli* Aethiopico habita. vulgo *Ceruina maior seu alba*. Circa Gerenrodam, Vuernigerodam, | item vff der Langen.

Libanotis alba minor seu amara, radice crassa, multifida sæpe, candida, amara: caulibus bicubitalibus interdum, brachiatis, firmis, angulosis: foliis, quæ oblongæ costæ constituunt, amplis, latis, profunde crenatis seu dentatis: floribus in densa umbella candidis, odoratis. Poterit hæc quoque in suas species distribui: nam altera latioribus est foliis, profundius dentatis: altera contractioribus & frequentius succinctiusque incis. Radix resinoso succo turgens, thus spirat, flauescit ac amara est. Cum hac plerisque notis congruit descriptio *Dauci angulosi*, apud Cordum, cuius tamen radicis sapor acris est, non amarus. *Libanotidem* vero hanc amaram eodem nomine Cordus descripsit in illo τὸ ἀντορῶδες cuius paulo ab hinc superius mentionem feci.

Libanotis nigra, communiter *Ceruaria nigra*, quod ei radix sit nigrior, quæ saporis est non amari vt prior, sed acris. Copiose circa Gerenrodam, Ilfeldam, Vuernigerodam/ vff der Langen. Est vero secundum *Dauci* genus apud *Tragum*.

Libanotis vapoſnœcedis, *Libanotis Ferulacea tenuifolia maior*, Elegās est plāta, radice cōstans digitali, eiusdēq; ferè crassitie, nigra forinsecus, succo resinoso prædita, odorata & acri, circa summū nigris capillamētis obsita, vbi aliquot dodrantales emergunt costæ, foliis tenuib. strictis, plurimis exornatæ, ferulaceis seu fœniculaceis, ijs tamē breuiorib. Caulis è medio exurgit sesquipedar-

quipedalis, in cuius summo conuexa umbella circa autumnum erumpit, odorata, flosculis candidis plena. Hæc vero species rarius reperitur. Minor frequentius: radice consimili minori, costis multo breuioribus, sicuti & folijs & caulibus. Aestate media prorumpit flores suos circa autumnum exhibens. Vtraque collibus apricis, arboribus destitutis, & solo firmiore gaudet.

Androsæmum. Plantula elegans, radice tenui, admodum exigua, inutili, lignosa, candida: ex qua emergunt innumeri sæpe coliculi, tenues, splendentes, teretes, læues, dodrantaes, raro altiores, quibus semper per certa interualla adduntur bina foliola, quæ prope radicem rotunda sunt & parua, magnitudine lentis vulgaris: reliqua deinde ad summum vsque coliculi longiora sunt, lenticulæ ferè foliis similia, viridia, læuia ac splendentia. Coliculus in summo in tenuissimos, paucos pediculos diuiditur, in quorū singulis flosculus exiguus lacteus emicat, quem decidentem sequitur capitulum paruum lini simile, sed triplo aut quadruplo minus. Vnde cum alio nomine plantula hæc mihi innotescere non potuerit, linocarpum eam dicendam iudicaui. Reperitur frequens in colliculis aridioribus locis opacis, & arborib. carentibus inter gramina. [Linum syluestre exiguum, in hortorum arcolis sæpe prorumpens.]

Lamfana Dodonæi duplex: aut foliis prorsus integris: aut in lacinias aliquot dissectis.

Lonchitis aspera, copiosissime circa Andersbergum urbem metallicam, & in comitatu Honsteinenfi: item circa Broccenbergum: vbi etiam loco prorsus Septentrionali in umbrosa valle ac vliginosa gignitur.

Linaria communis, vbiuis.

Linaria montana seu syluatica. Planta hæc locis montanis, apricis, ac meridici expositis maxime conspicitur, lino foliis assimi-

lis,

lis, paulo angustioribus, ex viridi flavescentibus. Cauliculos erigit rectos, tenues, striatos, qui inter foliorum alas non solum in cacumine, verum etiam multo quandoque inferius brachia exerunt multis tenuib. pediculis abundantiā, in quorum singulo flosculus apparet exiguus, candidus, quem percutem sequitur flavescent capitulum rotundum, lini capitulo pene assimile, sed longe minus.

Ligustrum, Phillyrea Dodonæi, Cyprus Matthioli, circa Gerenrodam & Vuernigerodam.

Lilium conuallium, passim.

Lenticula aquatica, in fossis stagnantib. & palustrib.

Lichen, Hepatica officinarum: ad saxa fonticulorum & alias locis humectis.

Lichenis aliud genus, *Ἐλὶς* seu *αὐλῆς* Dodonæi Tom. I. cuius varietatē differentiatē passim cernuntur, eaq; aut humi natæ, aut saxi adhærescentes, aut truncis arborum putridis adnatæ, nonnunquam & in Ericetis prodeuntes: quas omnes sigillatim describere operosum admodum esset atq; difficilimum. Potissimum vero in illis hæc discrimina obseruare licet, vt alijs sint folia latiora, alijs tenuiora, potius veluti capillamenta, miræ ac eleganti naturæ lusu inuicem sibi implexa, intortaque. Color item alijs est nigricantior, alijs flauentior, alijs cinereus magis, alijs candidulus, alijs nonnihil ex nigro subrubens. Circa Andersbergum in arboribus, quæ ventorum sæuitia delectæ tandem diuturnitate temporis semiputruerunt, reperitur huius generis species, non admodum sibi implexa, neclate explicata: sed singularibus tanquam obliquis, duarum nempe vnciarum, tubulis candidis constans, erectis, in quorum summitate protuberat capitulum, minij vt plurimum coloris, nonnunquam etiam atri.

Lagopus vulgaris, passim circa loca culta, in aruis.

Lathyrus sylvestris floribus luteis: passim locis caduis ac pratensis.
bus.

Lathyrus sylvestris maior seu purpureus, caulibus quadratis, procumbentibus in membranosa latitudine, (vt Dodonæus de suo *Lathyro sylvestri* inquit) diductis, vicinisq; arbutis ac vepribus sese implicantibus. foliis Dodonæi maioribus ac longioribus. trium unciarum nimirum, ac fescuntiam latis: flore maiori, punicante, siliqua longiore. Nascitur viui radice profunde demissa, longaq; inter arbuta & vepres.

Lunaria minor botrytis, circa Stolbergam.

Lunaria botrytis πολύφυλλος. Hanc ante aliquot annos copiosam in montium quorūdam ingis summis circa Andersbergum reperi initio veris, iam sub niuib. Fauoniorum flatibus. collescentibus prorumpentem, radiculis paucis, multifidis, tenuibus ac luteis: coliculo primum rotundiore, luteo, palmari ferè, in brachia diducto, quæ gemino latere iterum brachiatæ, utrinq; folia lunata, flaua, securicularum instar continent, sed breuiora quam in priori: deinde alium prope radicem coliculus exurgere obseruaui, (& forte plures prodeunt inde) eodem modo foliatum & brachiatum. Medio loco inter hos coliculos thyrsulus exoritur racemosus.

Lunaria Græca, Viola latifolia, siliquis non orbiculari ambitu circumscriptis, sed oblongioribus. Circa Stolbergam & Vualkenridam monasterium. [Perenni est radice & floribus albicantibus, odoratis.]

Lithospermum virgatum, viticulis suis frumi repens & in caulem procerum non assurgens, floribus in cæreleo eleganter purpurescentibus. maioribusq; foliis longioribus & strictioribus. Circa Ilfeldam.

Lithospermum alterū fruticosum in Harcyniæ vicinis quidē montibus non infrequens est versus meridiem sitis: In ipsis vero Harcynicis nondum vidi.

Lactuca sylvestris Cordi ac Tragi.

Lactuca sylvestris ἐρύδιον. Planta hæc est procera, bicubitalis & quandoq; amplior, caulibus teretibus, læuibus: folijs con-
similibus ferè Italico Behen rubro, sed multo longiorib. (vt-
pote dodrantalibus sæpe) ac latoribus etiam, nō scabris, sed
leuibus ac angulos veluti quosdam habentibus, parte supe-
riori ex flauo nigricantiorib. inferiore vero plumbeis ac ali-
quomodo cum Perfoliatæ sylvestris foliis conferendis. Flo-
res sunt iidem qui Behen dicto, punicanes videlicet ex cali-
culo oblongo angustioris calathi figuram referente, ex folio
lis constantes tribus, recuruis, ac in extremis oris laciniatis,
ex quorum medio eriguntur tria oblonga staminula ruben-
tia, parte superiori flauo puluisculo oblita. Floribus hisce in
pappos abeuntib. apparent semina oblonga, chondrillacea,
subalbida. Radice sustentatur crassa, nodosa, circūdata mul-
tis propendentib. oblongis ac mediocriter crassis (teneriorū
radicularū instar) adnatis. Plāta tota lactea est, sapore mode-
rate dulci, tādē ad aliquam amaritudinē leniter declinan-
te, quā subsequuntur postremo astrictio atq; exiccatio. Mon-
te quodam prope Stolbergam (iugum Harcynicū vocāt, die
Harschhöhe) copiosa est. Vidi eandem crebram mōtes Sema-
næ syluæ in principatu Hennebergenſi producere.

Lilium purpureum sylvestre, falso pro Asphodelo habitum. Gold-
wurz/pallim.

M.

MOLLIGO montana Dodonæo dicta libro de purganti-
bus, quæ plāta est de genere rubiarum sylvestrium, Alyf-
son Plinij à quibusdam existimata: caulibus multis, cubitali-
bus, & sæpe maiorib. ramosis, teretib. procumbentib. vitigi-
neis, geniculatis, ex singulo geniculo folijs erūpentib. oblō-

gis, angustis, glabris, subnigricantibus, cauliculos & ramulos radiorum stellatorum in modum ambientibus: floribus in singulis pediculis candidis, paruis, inodoris. Radix ei (vt Dodonæus in sua planta requirit) parum nigricat, quin potius ex flauo rubet.

Malua sylvestris pumila, foliis rotundiorib.

Eadem, foliis latiorib. prope Vuernigerodam, solo videlicet pingui.

Malua sylvestris maior, folio in ambitu diuiso & sinuato.

Museus reptilis seu scansilis, *Beerstappen*. In Broccenberg & locis vicinis; item in montib. quibusdam circa Aurbergum non procul à Stolberga.

Marrubium montanum alterum, *Stachys Dodonæi*, caule quadrato, cubitali, lanuginoso: foliis inferioribus quincuncialibus, trium vnciarum longitudine, incanis, quib. quæ in summum vsq; caulis ascendunt minora sunt: florib. verticillatis, rubris, circa Gerenrodam. Hanc Marrubij montani secundam speciem statuo. Ea autem quæ prima eius generis est, montib. asperis ac meridionalib. gaudens, caule tricubitali sæpe, foliis longiorib. sed nō ita latis, hæcenus in Harcyniæ montib. mihi visâ non est.

Marrubium nigrum, *Ballotis asimile*: alterum foliis paulo maiorib. alterum minorib.

Marrubium aquaticum, *Matthiolo Sideritis prima*, passim in aquosis.

Marrubium xanthoxeris, *Planta ex Marrubiorum genere in aruis præcipue quiescentib. aut alias demessis frequens: caulibus ex vna radice pluribus exurgens, palmarib. ferè, quadratis, in terram reclinatis: foliis semper geminis caulem amplexantibus, fescuntialibus circa terram, alias vncialibus, rotundis, in ambitu profundius incis, similibus ferè*

ferè folijs Geranij fecundi seu pedis columbini: floribus purpureis Ballotes, quæ primū in verticillorū osculis inftar paruulorum capitulorum conuoluta emicant, deinde explicata oblōgiusculè exeruntur, veluti Ballotes flores: odore aliquo marrubij. [Ballote crispa Lugdunensium: *Myrrhis Broccenbergenfis*, radice crassā, profunda, nigra: caule sesquicubitali, cano, hirsuto, quem folia nigriora palmati ferè pediculo, coque imbricato amplexantur membranae ueluti vagina, similia Myrrhidis Italicae seu Apij alicuius multū incisi: ē membranarum autē in vaginarū medio, exoritur subinde alius eodem modo foliosus pediculus, qui tandem ubi folia ei esse incipiunt, aliam peculiarem vaginulā protrudit, ex qua deinceps prorumpit densa, orbiculataq; umbella, duas uncias non multum excedens, conferta exiguis osculis candidis, muscolisq; Semina mihi visa nondū sunt. Loco vliginoso fruitur.

Myriophylli species coliculis fluitantibus, imbecillis, longis: folijs plurimis ab radice vsque in cacumen donatis, strictis, oblongiusculis, teneribus, capillamentorum inftar, squallidioribus, in flore candido, ranunculi. In piscinis.

Millefolium: passim. *Monofolium*. Passim. Illud autē quod baccas profert, ultra vnus anni ætatem est, & duobus constat folijs. Alterum vnico, prioris anni plantula. Simul tamen vtrūq; reperitur eadem radice natum.

Alerturialis mas sylvestris, Cynocrambe, in syluis opacis.

Mercurialis sylvestris femina. Raro, locis opacis.

Matrisylvia vulgaris, *Waldmeister*. *Asperula Dodonæiæ* Rubia syluatica aspera Gesneri: passim.

Malus sylvestris.

Muscus arboreus ac Saxorum, multiplici differentia, quæ magis assidua ac præsentī inspectione animaduerti, quā descriptio-

nibus trādi possunt. Omnium ferme color viridis est, quibusdam fuscior, nonnullis flauescens, alijs subrubeus. Vnicum autem musci arborei genus præ cæteris elegans alibi hætenus quam in Harcynia non conspexi. Hybernis temporibus reperitur maximè vegetū, vt & veris initio, late obductū Fagorum plerūque corticib. et denso cespite cōstans. Folia eius vulgari arboreo musco lōge sunt tenuiora, elegantiora, Corallinæ nonnihil æmula, tota spadicea, eleganter crispata, & mire sibi inuicem implexa, odorata etiam. Hunc autem muscum in tota Harcynia alibi non obseruaui, quam circa Stolbergam & Ilfeldam. In Bröccēbergi præterea iugo musci candida in vliginibus species nascitur, capillaceam quandam veluti substantiam foliorum loco habens, eamque suis pediculis densè circumuolutam, capitulum continens pusillum, cymbali versus superiora patentis figura, coloris spadicei.

Moschatella Cordi. Andersbergi ad fonticulorum scaturigines quasdam. Item Stolbergæ in prato quodam Hainfeldico.

Myrtus tenuifolia. Copiosè reperitur in vligine illa, vltra Andersbergum urbem Broccenbergum montem versus, quam nominant den roten Bruch/ hoc est Vliginem rubeam, quod totus ille vliginosus tractus sub radicibus Broccenbergi, & vicinorum montium rubro musco plenus sit, qua videlicet ex Andersbergo via patet Goslariam versus. Fruticulus est lignosus, palmaris, viticulis multis, incuruis: folijs oblongiusculis, vncialibus, myrti folijs angustioribus, quorū extrema plerūq; in tergū cōtorquentur. In exiguis recuruis pediculis præfert circa autumnū flosculos paruos, rubicūdiusculos ex albo. Fructū nunquā adipisci potui: cūmq; sero admodum floreat, eo aut loco, vbi nascitur, hyems citius, quàm alibi, incipiat, citius etiā grandiores ibi niues cadant, opinor raro eius maturos fructus haberi posse. Cognatū forte quid cum hoc
habet

habet fruticulus ille exiguus Cordi, folijs myrtinis, quem in sua sylua obseruationum describit, pag. 221. a. §. 3.

Myosuron, quorundam Holostrum: in agris, ad promontoria Harcyniæ, non procul à Northusa.

Melampyron Dodonæi, cuius passim variæ species obseruantur.

Prima caule constat quadrato, late brachiato, foliis in feriori parte maioribus, quatuor vnciarum latitudine, fescuntiali latitudine, acuminatis, lacinijs prorsus carentib. floribus parte inferiori candidis, rictu autem hiantes, (quem veluti ipsi apertim exprimunt, vnde ex vulgari idiomate passim oris vaccini nomine stirps hæc habetur) seu parte superiore, melinis. Secunda itidem constat brachiato caule, foliis acuminatis, integris, vnciali latitudine, trium longitudine: floribus ex albo viridique mistis. Tertia consimilis caulibus & folijs est secundæ, floribus melinis, in summo albenibus. Quarta paulo præcedente minora habet folia: flores vero ima parte puniceos, superiori melinos. Quinta folijs constat duarum vnciarum longitudine, & aliquid amplius, vnius vnciæ latitudine, in ambitu vt plurimum laciniatis: floribus infima supermaque parte puniceis, media autem candicantibus. Sexta species est angustifolia, caule constans singulari, folijs longiusculis, integris, strictioribus spica florum cæteris minori, floribus parte superiore rubentibus, inferius melinis.

NASTURTIVM montanum. Duplex est: Maius radice tenui, lignosa, multifida, fibrosa: pediculos in superficie terræ emittens oblongos, numerosos, palmares, plurimis foliis vtroque latere sibi correspondentibus ornatos, similib. Nasturtij sativi primum à satione prodeuntis, antequam videlicet caule-

caulescat: caulem proferens sesquipedalem, frequenter brachiatum, folijs item in oblongioribus pediculis eodem modo dispositis, sed oblongioribus, acuminatioribus, viciatilibus ac incisis, flavescentibus: flores ei sunt plurimi, pauci, quos subsequuntur siliculæ tenues, longiusculæ, semine citrino nasturtij paruoque plenæ. Minor simpliciore nascitur coliculo, folijs autem maioribus prædito, longioribusq;, acuminatis, flore melino: consimilis pene prorsus Iberidi secundæ supra indicatæ, nisi quod folia huic sint leuiora & splendentia. Rarius autem species hæc occurrit.

Nasturtium hybernum, Flos S. Barbaræ, Pseudobunias Anglorû, Barbaræ Dodonæi.

Nasturtium sylvestre, Thlaspi angustifolium Dodonæi, crebris constans cauliculis, palmaribus & brachiatis: prorsus simile satiuo, nisi minus in omnibus. Locis aridioribus ac squallidioribus circa vrbes, pagos, mœnia ac sæpes.

Nymphaea lutea, in piscinis.

Nymphaea alba: copiose in piscinis Vualkenridensibus.

Nummularia: passim locis humectis.

O *LSENICHIVM*, quibusdam loco Mei habitum, locis humectioribus, sed rarius, vt plurimum tamen vff der Langen.

Orobanche: in Aurbergo & prope Gerenrodam.

Orobis Syluaticus vernus. Planta hæc, *παραγιδευλος* est, dodrantalis, pauloque altior, radicibus multifidis, filamentosis: caulibus quadratis, striatis: folijs in costa oppositis, araco latioribus, longioribusque, hederæ ferè corymbiferæ similibus (vnde quandoque *Orobis cyssophyllum* voco) sed minoribus, tenerioribusque, longitudine, vncias duas excedentibus, latitudine

titudine fescuntialibus quandoq; floribus initio veris exca-
ruleo purpurascens: siliquis oblongiusculis, vncias duas
superantib. quib⁹ semina continentur solida, rotunda, subru-
bentia. Hæc plâta, licet cum Oroborum descriptionib. non
admodum cõueniat, tamẽ aliis stirpiũ generib. non cõmode
cõiungi potuit. Georgius Aemilius, Theologiæ doctor, con-
tendebat Astragali speciem esse, vocabatq; Astragalum sylua-
ticũ Vernum, quia quasdam appendiculas paruas in radicib.
animaduertisset: quæ tamẽ nota multis leguminib. tam hor-
tensibus quam sylvestrib. item trifoliis ac Neriadijs, seu Lys-
machijs purpureis, alijsq; stirpium generib. eiusmodi paruu-
la ac crebra tubercula in radicum fibris appensa cernantur.
Doctissimus porro vir Laurentius Hiel, rei herbariæ in Aca-
demia inclyta Ienensi olim professor celeberrimus, hanc A-
phaces speciem ex aliorum sententia faciebat, Aphacen syl-
uestrem nominans. [Plerisq; siliquiferis plantis hæ radicum
appendices granulosa communes sunt, adeo vt grandis illa
Genista Italica etiam illis neutiquam careat.]

Ocymoides rubrum.

Ophioglosson. In pratis quibusdam humidioribus, præcipue pro-
pe Stolbergam, auff der Pfaffen Wiesen.

Oxyacantha Matthioli.

Ononis, in pratis quibusdam & circa loca culta.

Origanum vulgare, passim.

Origanum verticillatum, passim. Planta verticillata, Origano si-
milis, foliis lanuginosis, quam falso quidam pro Clinopodio
exhibuerunt.

Orchidis Dodonæi primum genus.

Eiusdem alia species, folijs quatuor vel quinq; multo lon-
goribus, dodrantalibus.

Orchidis Dodonæi secundum genus.

Orchidis species, testiculatas radices minores obtinēs: folia etiam
L aliquan-

aliquantulum minora, quam cæterarū specierum, quatuor ferè, læuia, splendentia: cauliculum rectum, pedali non multum maiorem, in cuius summo fasciculus florum paruus conspicitur, nō quidem spicatus, sed in umbellæ paruæ fere modum explicatus, figura Schænoprasi. [Eiusmodi depingitur in herbario Lugdunensi.]

Orchis bifolia, flore purpureo & candido etiam, in montibus passim ac pratis. Triplici autem differentia reperitur. Altera latifolia est, foliis orbicularibus ferè, vnciarum sex longitudine, quatuor latitudine: altera foliis palmaribus, vnciarum duarum latitudine: tertia breuiora omnia continet.

Orchidis minor species, foliis tenuioribus, in terram reflexis, quinque, senis septenisque: cauliculo breui, digitali, quandoque; dracunculæ, tenui, spica breuiore florum puniceorum pauciorum. Nasceitur locis apricis circa Gerenrodam.

Oxalis maior, passim.

Oxalis maior Broccenbergensis, quæ nihil quidem à communiori distat, nisi quod loco vlginosiore nata, paulo amplior existit. Eius radicibus mulierculæ ignaris imponunt, quod croceæ admodum sint, pro Rhabbarbo vulgari eas obtrudentes.

Ophrys quibusdam existimata seu Pseudorchis Dodonæi, aut Bisolium. Locis opacis & humidis passim.

Oxycoccon Cordi, copiose in Broccenbergo & vicinis montibus humidioribus, foliis non ita subrotundiusculis, ut est eius Icon apud Cordum, sed oblongioribus ac strictioribus, leniculæ ferè, breuioribus tamen: quorum ambitus versus dorsum utrinque leniter reflectitur. Longis lignosisque; ac obliquis prorepit in vlginoso musco viticulis, radicibus constans tenuibus, multifidis, lignosis, quibus capillaceæ fibræ multæ adhærent. Flosculi exigui sunt, purpurei, veluti exigui citini. Vaccinia palustria Dodonæi videntur forte eiusdem stirpis fructus esse, vel congeneris. Tantus autem radicum truncus

nostro Oxycocco non est, quantum icon Dodonæi suorum vacciniarum exhibet.

Ostrya Cordi, Ornus Tragi, Hainbuchen.

Onobrychis, Caules producit viticulares, humi procumbentes, obliquos, spica florum oblonga, punicea ornatos, foliis vero in longa costa plurimis, longiusculis, genistæ fere. In Thuringia vocatur radix Christiana, quod nomen etiam Astrago commune est. Memini quosdam & hanc olim pro Astragalo habere: sed Astragali adnata nulla unquam in eius radice potui observare.

P.

P*ILOSELLA maior Gallorum*, sicut plantam hanc nominabat D. Iohannes Pontanus, piæ memoriæ, celeberrimus medicus, rei quæ herbariæ peritissimus. Laurentius Hiel Colubrinam nominabat, quemadmodum & vulgari idiomate vocatur. Convenit cum hac descriptio Ixopi Cordi, sed non in omnibus. Sunt enim folia ei quidem longitudine sæpe dodrantali, sed latitudine non unciali, quin potius duarum unciarum & nonnunquam latiora, carnosæ, pingui, nihil admodum acuminata, sed in obtusorem ex rotundo ambitu mucronem desinentia, maculosa & sinuata plerumque, repandaque, quatuor, quinque aut sex quandoque, cauliculos cubitales exerit & quandoque altiores, pilosos, folijs destitutos, florem proferentes luteum, papposum. Radix ei palmaris est, digiti ferme crassitudine, foris nigro cortice, qui facile auellitur, obducta, succo pingui turgida. In montibus circa Gerenrodam. [Hanc ut arbitror depinxit in Pannonicarum stirpium historia C. Clusius, cum inscriptione Hieracij latifolij.]

Pilosella media, Auricula muris vulgo.

Pilosella minor Dodonæi, floribus candidis, & purpureis, passim in iugis montium.

Pilosella filiquata. Duplex est: Maior radice constat tenui, multis exilibus fibris capillata. Folia in superficie terræ innumera penè circinatim reclinata exhibet, paruis canaliculatisq; pediculis adherentia trium ferè vnciarum lōgitudine, & vnius pene latitudine, in ambitu parum fibrata, aspera, pilosa, nigricantia: ex horum medio vnus atq; alter coliculus prodit teres, læuis, paucis admodum foliis donatus, torusq; ferè nudus, raro admodum rectus & vt plurimum inter reclinādum hinc inde oblique distortus, circa summum flores proferens paruos, candidos, qui vbi emarcuerunt, oblongiores filiculæ sequuntur, semina parua subrubentia continent. Nascitur in montibus apricis, & aridiorib. Minor radiculam nanciscitur paruam, fibrosam, lignosam, inutilem: foliola in ambitu terræ exerit numerosa, prioris speciei foliis breuiora, similia foliis *Pilosellæ* minoris *Dodonæi* iam dictæ, sed non ita incana, magis verò flauescencia, parum pilosa: coliculos sustollit plures, tenues, striatos, rectos, feretes, palmares, nonnunquam dodrante altiores, nonnihil brachiatos, in quorū summo parui flosculi candidi emicant, quos decedentes subsequuntur filiculæ oblōgiusculæ, strictæ, similes *Thaliætri* *Dodonæi* filiculis. [Sophiam Chirurgorum vel Scriphiū Tragi intellige, quam *Dodonæus* olim pro *Thaliætro* habuit, in recentiori verò editione aliud pinxit.] Seminibus exiguis, subrubentibus turgidæ. Conspicitur passim in collibus sub initium veris. [Acrem habet saporem hæc plantula, instar *Nasturtij*, & *Gesnerus* inter *Myagri* species ipsam retulit. Minima omnium huc non temere annumerari potest, quam *Lobelius* *Paronychiam* *Alsinefoliam*, *Otho Brunfelsius* *Gensfraut* appellantes depinxere.]

Pastinaca sylvestris *Cordi*, hortensi seu satiuæ in omnibus similis. Locis apricis & iuxta vias.

Pisum sylvestre referens prorsus satium vulgare: aliquibus in locis

locis copiosum, montibus apricis præcipue.

Polygonatum maius seu vulgare aut latifolium.

Polygonatum tenuifolium maius, strictiora habens folia quam prius.

Polygonatum tenuifolium minus, adhuc angustioribus & breuioribus folijs præditum. Reperitur quandoq; simul eodem solo cum tenuifolio maiori, licet rarius, circa Stolbergam ac Ilfeldam, quibusdam in montibus.

Pseudohepatorium mas, *Herba Cunegundis*, seu *Hepatorium Auicennæ* quorundam, quod folio sit canabino, quale in suo Auic. requirit: attamen cum flos nenupharinus, quem etiam Auicennæ Eupatorio esse oportet, in hoc non habeatur, viderint isti, quomodo sententiam illam satis defendant.

Pseudohepatorium alterum Dodonæi seu femina : Vbiuis fermè ad flumina & locis humectis & squalidis circa oppida & pagos.

Persicaria maior, caule sesquicubitali, striato, tereti, geniculato: folijs plurimis, dodrantalibus, asperis, acuminatis: floribus in paulo oblongiore spica rubris. In pratis vlginosioribus.

Persicaria maculata, passim secus vias & ad flumina.

Persicaria mordax seu hydropiper, passim ad flumina.

Periclymenon, copiose circa Osterodam oppidum ducum Grubenhagicorum, vbi dicitur Wildbrantzen.

Pyrola maior seu Beta sylvestris, *Wald Mangolt* / *Limonium* quorundam: quamuis frequentius in montanis, quam pratensibus nascatur.

Pyrola minor, folijs breuioribus, pyri folijs respondentibus, vnde & vulgus ad differentiam prioris *Birnbeumtschen* vocat, ac maiorem ei efficaciam in glutinandis vulneribus & rupturis attribuit, quam priori.

Papauer erraticum seu Rhæus. In agris & iuxta loca culta, non nunquam & in locis cædis sylvarum & carbonariorum arcis.

Potamogeton λεϊψολλος, quod à læuore resplendete foliorum sic no-

mino. Est nimirum quod Tomo I. Iconum Dodonæi depingitur pag. 128. folijs rotundioribus aliquantulum, in mucronem obtusiorē diductis. In piscinis quibusdam, Vualckenriti præsertim.

Potamogeton μαλακόφυλλον, folijs consimilibus sed molliorib. non ita splendentibus, flaccidioribus vero adeo, ut extra aquam extracta ob flaccidam istam molliciem facillime concidant, conuoluanturque.

Potamogeton ιτέφυλλον, folijs salignis, sed multo maioribus. Videtur Cordi Phyllitis lacustris lib. 2. Stirpium. Ilfeldæ ac Vualckenriti in piscinis.

Potamogeton εύλόφυλλον, seu Crispum, aut fimbriatū, tenerioribus viticulis, folijs oblongis, strictioribus aliquantulum quam in cæteris speciebus ac crispis, quæ mox atque aquæ eximuntur in se conuoluta concidunt, contorquenturque. Huic appenduntur potissimū semina piscium & ranarum verno tempore. In piscinis circa Stolbergam & Vuernigerodam.

Plantago aquatica, passim in paludibus & fossis stagnantibus.

Plantago πολύννευστος maior, seu rubra.

Plantago media Dodonæi: passim.

Plantago ex hoc genere minima, minoribus multo folijs & spica constans.

Plantago πειλάνευστος, minor, Lanceola. Duplex est: Maior folia profert bipalmaria sæpe, duarum uncularum latitudine ferè, quæ quandoque in ambitu vel pinnulis quibusdam paruis exornantur, vel omnino sine illis existunt: Altera minor folia breviora habet & strictiora.

Pseudomelanthium, ἀνθέμων φυλλώδες Theophr. Nigellastrum nimirum dictum. In agris.

Ptarmica sylvestris Germanica, ad fluminum ripas, non procul à Stolberga

Perfoliata sylvestris.

Perfoliata vera, in agris, ad pagum Hermannisacrum.

Pimpinella Italica maior, Sanguisorba. In pratis quibusdam humidioribus. Minor passim.

Pimpinella nostras communis maior, circa Ilfeldam & Vuernigero-dam, sed rarius vulgari in omnibus similis eademque est, nisi quod maiora latioraque aliquantulum folia contineat. Minor, passim.

Polygonon mas, passim.

Polygonon masculum fruticosum, radice tenui, multifida, lignosa fibrosa-que, superuacanea, cauliculis tenuibus, brachiatis, lignosis, foliolis multis hyperici minoris, sed multo tenerioribus, aut serpilli tenuifolij. Flores eius nōdum obseruavi. Reperi aliquando non longe à Stolberga, secus vias. Non est Polygonon alterum serpillifolium Anglorum.

Polygonon famineum locis vliginosis & stagnantibus.

Polygonon famineum ἀνὴρ κλόνυλον. Singularibus exurgit caulibus, striatis, cubitalibus, qui geniculis multis articulantur, tubarumque modo sibi immittuntur ac caui sunt, semunciali latitudine, in acuminatum fastigium terminati: Quandoque ex articellis reperitur etiam folia emittere admodum parua, tantum circa summum caulis. Inuenitur in pratis vliginosioribus, non procul à Stolberga. Vbi vero ad piscinarum ripas ex ipsis aquarum fundis progignitur, culmos erigit tricubitales, folijs prorsus nudos.

Pseudochamadrys maior, passim, Caulibus brachiatis, folijs dentatis, florib. cæruleis. Gamandra vulgo dicta. Verbenaca supina Dodonæi.

Alia eiusdem species caulib. altiorib. paulo, tenerioribus: folijs amplioribus & rotundioribus, vncias duas ferè longis, latisque: floribus paucioribus, cæruleis.

Eiusdem alia species rotundiore itidem folio, sed longe

longe minori, utpote vix vnciali longitudine ac latitudine, hispidiori, dentato, pluribus autem caulibus prædito.

Polygala Tragi, florib. cæruleis, passim. Reperitur hæc non infrequenter flore rubicundiusculo, nonnunquam quoque toto candido.

Eiusdem species foliolis circa radicem rotundioribus, crebrioribusque, circinatim terræ incumbentibus: ea vero quæ coliculos ambiunt, priorum specierum foliolis similia sunt prorsus: flores & hæc cæruleos obtinet, saporem vero admodum amarum, qui ita in cæteris non animaduertitur gustu insignis esse.

Polygonum Cordi, Fœnugræci sylvestris nomine habitum à Trago: Aemylus Glycyrrhizam sylvestrem, ob dulcem saporem nominabat, ut in Scholio, quod descriptioni apud Cordum subiectum est, patet: illud enim Aemylj est. Verum alia est Glycyrrhiza sylvestris nostra, de qua supra.

Pentaphyllum maius: passim, præsertim circa loca habitata.

Pentaphyllum medium, medio modo se habens, quo ad folia, inter maius & minus.

Pentaphyllum minus, minoribus folijs, locis aridioribus, vinetis ficcis hinc inde direptans.

Pentaphyllum minus suffruticescens: Radicē constat lignosa, multifida, fibrosa, densa foliorum congerie: breuioribus caulibus, digitali longitudine, minoribus folijs, locis aridioribus.

Pentaphyllum *δερμόφυλλον*, Lupinifolium: in ericetis quandoque & sub virgultis.

Pentaphyllum canum, *πολύχλον*, cauliculis fruticosis, sesquidodrantalibus sæpe, brachiatis: foliis in ambitu profundius dentatis, superna parte nigricantioribus, inferna canis. Passim circa vias, locis asperis.

Pentaphyllum palustre, Plinij fragiferum existimatum, quod consimilia quidem capitula, flore deperdito, fragariæ proferat, quæ

quæ tamen esui apta bacca destituuntur. In eadem planta huius generis, folia tam septena quam quina vno pediculo seu viticulo inhærentia simul sæpe conspiciuntur, vnde non solum pro Pentaphyllo sed & pro heptaphyllo quoque haberi posset. Nusquam autem hoc, quantum mihi constat, in vniuersa Harcynia nascitur, præsertim in Broccenbergo.

Phyllitis, Lingua ceruina, montibus vmbrosis ad Beram flumen super Ilfeldam præcipue.

Porrum iunceum sylvestre, locis quibusdam maxime in montibus Gerenrodensibus.

Prunella vulgaris, flore cæruleo punicante.

Eadem flore ex diluto cæruleo albicante: sed rarius offertur, locis montanis versus Aurbergū, non proculà Stolberga.

Eadem cauliculis palmaribus, folijs minoribus, floribus candidis, copiose in montibus circa Andersbergum.

Pyraster arbor, pyrus sylvestris, passim.

Populus Libyca, Tremula, Alpina Matthioli; Aspen falso Trago Populus nigra existimata.

Pulmonaria vulgaris, arboribus adnascens, præsertim quercub. sorbo aucupariæ; alijsq; passim, item Saxis.

Pulmonaria herba flore cæruleo punicante. Pulmonaria Plinij Gesnero. Locis passim humidioribus, opacis, & cæduis. Folia sæpe, præsertim circa Stolbergam in syluis opacis, candidulis eleganter variegantur, velutique emblematico opere intercurtantur picturatis inscriptionibus, per vniuersam suam amplitudinem longitudinemque, non autem candidis maculis aliquibus in partibus notantur: quæ tamen in hac planta alijs in locis quandoque extra Harcyniam deprehenduntur, præsertim in satiua, quæ ex Belgio affertur. Vt plurimū tamen alias inscriptionibus hisce prorsus carent.

Pityusa maior Dodonæi.

Reperi alias in Thuringia in fluuiorum marginibus huius

Tithymalorum generis Pityusam grandem, quæ eadem videtur esse cum Esula Germanica Anglorum, radicibus crassissimis, longis, multifidis, nodosis, cortice rubro obuestitis: caulibus bicubitalibus, brachiatis, numerosis, qui folijs creberrime præcinguntur oblongis, oleæ minoribus. Nondum vero hæc mihi in Harcynia visam scio. An vero alicubi in ea inueniatur, ambigo.

Pityusa minor Dodonæi, duarum specierum. Altera habet folia paulo maiora, latioraq; ac flores in maiori speciosioreq; umbellâ maiores: altera minor, folia breuiora, strictioraq; ac tenuiora, umbellam minorem ac minores flores.

Peplus, Esula rotunda, etiam à Cordo tradita. In hortis.

Primula veris, æquis, Paralysis sylvestris, passim præcipue in pratibus.

Eadem hortensis: in hortis.

Polypodium, passim in rudrib. murorum antiquorum, in saxis, ad radices item quercuum, corylorum, fagorum, aliarumq; arborum.

Phœnix, Lolium sylvestre aut rubrum: passim. Tragus in primo genere graminum confundit cum sterili auena. In duplici est differentia. Prima vulgatissima est, vbiuis ferè secus vias & semitas obuia, in oblongo scapo continua serie breuiore spicas emittit, modo eo, quo spicæ in lolijculmo disponuntur, adeo vt ipsi Lolio quam maxime sit assimilis. Altera spicas continet non in oblongo scapo, sed in eius summitate in fasciculo quasi disperso compræhensas. Hæc apud Tragum depingitur pro Auena sterili, primo videlicet ipsius graminum genere. Sicque Tragus auenam illam cum hac Phœnice dupliciter confundit, primum in descriptione, deinde in pictura.

Pinaster, folijs tenuibus, longissimis. Circa Ilfeldam & Vuernigerodam.

Picea:

Picea: locis iisdem.

Petasites, passim ad flumina, inq; ipsis fluminib. flore punicante, capilloso, papposoq;ue. Folio grandissimo, repetitur vltra Ilfeldam in Bera fluuiio, & qua ex Elbingeroda Vuernigero-dam itur.

Petasites flore candido, copiosissime Andersbergi.

Potentilla, passim.

Persicaria silicosa Anglorum seu *Noli me tangere*, aut *Pseudapocynon* quorundam.

Portulaca aquatica, folijs satiuæ minoribus, seminibus iisdem in fluuiio nō procul à Schartzfelda arce comitatus Honstein-sis. Item in fluuiio præterlabente Saxnuersium pagum inter Northusam & Ilfeldam.

Prunus sylvestris.

Phalaris sylvestris minor. Maior, quæ à satiuæ in hoc præcipue dif-fert, quod spicas obtineat asperas, lappaceas, vestibus adhæ-rentes, Hærcyniæ quantum mihi quidem constat, ignota est. Minorem autem vidi familiarem montibus quibusdam vli-ginosioribus circa Andersbergum, radice crassa, fibrosa, ni-gricante, folijs frequentibus, digitali longitudine, strictis & imbricatis: coliculi ex horum medio prosiliunt, spithama nonnunquā paulo lōgiores, quandoq; & breuiiores, plures, le-niter striati, enodes, spicā squammatā Phalaridis satiuæ simi-lē, sed multo breuiorē in summo cōtinentes, plumbei colo-ris, mollem, nō asperā, nec lappularū modo adhærescentem.

Platanaria Dedonæi, *Carex*, *Matthioli sparganion*. In piscinis & fos-sis stagnantibus.

Pseudocyperus seu *Cyperus sylvestris*: passim locis vliginosis, iuxta aquas. Huius autem aliquot sunt differentiæ. Communio-rem, qui frequentius obuam est, *Pseudocyperum* *παλυστρον* voco, quod videlicet copiose semē suū in densis ac latius dif-persis comis seu veluti racemis nigricantib. pferat: radicibus

constantem crassis, fibrosis, nigricantibus: caulibus sesquipedalibus, geniculatis, triangularibus, culmi hordearij crassitudine: foliis circa radicem & ex geniculis prodeuntibus, dodrantalibus, longioribusq̃, acuminatis. Alterū genus nomine Pseudocyperum *ἐλιγόμερον*, quod quidem, quo ad folia & radicem, (quæ huic quoq; nigricās est & crassa, & frequenter capillaceis fibris obsepta) priori simile est, sed capitulis seminum differens, quæ licet vt prius, in summo caulis ex nodoso tuberculo emittit in singularibus pediculis oblongis contenta, ea tamen pauciora, rariora ac flavescentia sunt, & squamata. Estq; hoc rursus duplicis discriminis. Pseudocyperus enim *ἐλιγόμερον* maior, multis in locis reperitur, foliorum magnitudine ac latitudine, caulis item proceritate τῷ πολυτέρον simillimus. Minor vero radice constat parua, spadicea, fibrata, folia continens milio breviora, digitalem longitudinem raro excedentia: cauliculum emittens dodrantalem, interdum paulo longiorem, tenuem, paucis, minoribus ac tenuioribus folijs ornatum, in cuius summo ex tuberculo nodoso, pauci, tenues, breues, pediculi emergūt, capitula parua, pauca raraq; & squamata, spadicei coloris exhibentem.

Pelemonium primum Dodonai, caulibus sesquipedalibus, teretibus, læuibus, geniculatis: ex quorum quolibet geniculo bina folia ex opposito sibi correspondentia prodeunt, oblongiuscula, læuia: in summo ex viriculis quibusdam protuberantibus, quæ sunt veluti vesiculæ quædam inflatæ, læues, & candidæ ac hiantes, flores proferuntur in extremitatibus reflexi, paruuli, laciniati ac candidi, sub quibus in interiori parte vesicularū, capitulum rotundum, oblongiusculum, acuminatum reperitur, plenum seminibus rotundiusculis, asperis, grisei coloris, papauere maioribus.

Parthenium, seu Matricaria.

Pteriadion seu Pteridarion Cordi: Pusilla Filicis species, bestem
vix

vix attingens, raroque. Inuenitur præcipue in Musco vdo pratorum quorundam, nonnunquam etiam ad radices annosarum arborum, locis opacis, ac humectioribus: in petris item madidioribus.

Q.

QVERCVS. Gerenrodæ in Quercubus humiliorib. frequentia adnata quædam reperiuntur, inter crebriores petiolos foliorum simul cohærentes ad tuber aliquod ramulorum exorta, quæ oblongiuscula sunt, ad basin quidem rotundiori conglobataque figura, in tenuem deinde mucronem fastigiata, constantia materia squammatim sibi cohærenter: quæque conulum veluti quempiam exiguum exprimunt. In annosarum quoque quercuum truncis vix illæ quercinæ, quarum mentio adeo præclara est apud Encelium, reperiuntur, non solum veris initio, quo tamen maxime tempore oriri solent: verum etiam in ipsis canicularibus. Sub illis enim meminimus illas vuas vel granula istiusmodi pro vuis alijs habitata, aliquando Stolbergæ adhuc cortici arboris inhærentes, ac vegetas, iamque primū enatas, videre. Est autem vicij genus, simile penè ipsis recentib. Gallis quernis, nisi quod sit ijs minus, huic arborum generi ex superfluo succo circa radicem accidens, qui ubi vetustatis ratione arbore morbum aliquem contrahente seu imbecillitatē, per vniuersas vsque eius partes distribui, ibique confici nequit, prope radicem circa corticem relictus consistit, ac ibi coaceruatus diutiusque detentus & vi solis ac ambientis alteratus, tandem viam querendo prorumpens tale tuberculum baccæ alicuius instar, vel vnum vel plura protrudit, stolonum tandem exortui inservientia, eadem ratione, qua idem vitij in Tiliarum antiquarum arborib. prope radices cōtingens videmus sæpenumero.

RAPUNCULUS sylvestris communior, folijs ceruicaræ maioris, mucronatis: caule cubitali, læui, tereti: flore spicato ex viridi leniter albente: passim in pratis & locis quibusdam montanis. Mihi vocatur Rapunculus sylvestris spicatus albens: licet eius speciem in Thuringica sylua, floribus prorsus candidis viderim.

Eiusdem species floribus cæruleis, quæ est rapū sylvestre Dodonæi alterum, rapunculus sylvestris Tragi ac Anglorum Rapuntium maius Alopecuri racemoso flore. Plurimus est hic rapunculus vff der Langen/ loco inter Stolbergam, & Elbingerodam.

Rapunculum voco *sylvestrem spicatum cæruleum*. Priori omnibus est ferme similis, nisi quod florum colore præcipue discrepet.

Rapunculus sylvestris cæruleus umbellatus. Lacteo est succo, sicut reliquæ Rapunculorum species. Duplex vero reperitur: Maior, quæ rarius obuiam fit, ex vna radice numerosissimos profert coliculos, tennes, teretes, scabros, hispidos sesquipedales, folijs plurimis, oblongiusculis, angustis, fimbriatis ac hispidis præditos, in umbella parua flores cæruleos continentes: semine fuluente exiguo. Minor species locis aridioribus ac soli expositis, maxime vero arenosis frequentior est, folijs & caulibus breuioribus vt & umbella sua cærulea.

Rapunculus annuero stirpes illas lacteo succo præditas ac rapunculorum modo oblongioribus & lactescentibus radicibus, superne protuberantibus constantes, & campanulatos flores edentes, vnde campanularum nomine communiter herbarijs vocatæ veniunt: quibus omnibus folia sunt Nerio similia, longiora ac latiora in quibusdam speciebus, in quibusdam etiam breuiora ac angustiora. Hincq; eos rapunculos

los *νηροφύλλοι* appello. Harum autem aliquot species facile admodum industrio rei herbariæ perscrutatori patebunt, quarum itaque recensebo hic tot, quot illo in genere hætenus per *Harcyniam* nostram mihi observare licuit.

Ranunculus ergo *campanulatus* *Nerijfolius* primus caulem habet sesquipedalem, teretem, parum striatum, inter folia in adnata quædam seu brachiola explicatum: folia autem *Nerij* quincunciali longitudine, vncialique ferme latitudine: florem *campanulatum*, cæruleum, in ambitu orificij parum dissectum.

Secundus folia obtinet priori crebriora, pauloque angustiora, longioraque multo, utpote dodrantalia: caulem item crassiores: florem priori maiorem.

Tertius & ipse quoque folia exhibet angustiora, secundo tamen breviora: flores vero ampliores maioresque, cymbali alicuius patentioris in modum, in extremis oris diuisos.

Quartus est caulibus brevioribus, foliis item minoribus, quorum ea quæ radici propinquiora sunt, vnciarum ferme trium sunt longitudinis, dimidiæ autem latitudinis: quæ vero per reliquum caulis conspiciuntur, ijs breviora sunt: floribus est autem admodum patentibus repandisque sed tertij minoribus.

Quinto caulis est pedalis, pauloque procerior, asper, non admodum foliosus: folia vero sunt nigriora, vncias quatuor aut quinque longa, vnam vero penè lata: flores cymbalares, minores, aperti, ventre tamen eius non in rotundam cavitatem expanso, ut in illarum specierum floribus, quas iam recensui, videre est, sed plicato.

Sextus, *Ranunculus* *campanulatus* aut *Nerijfolius* minor, caules erigit pedales, angulosos, scabros: folia eius, ea videlicet, quæ radici proxima sunt, vnciarum quatuor longitudinem

dinem assequuntur, vnius vero latitudinem: reliqua quæ cauli appenduntur, triuncialia sunt & breuiora etiam: caules huic speciei in summo in brachiola diuiduntur crebriora, tenuiora, flores exhibentia campanulatos, cæruleos, plicatos in ambitu ad orificium diuisos, similes omnino speciei sequenti.

Septimus seu *Ranunculus campanulatus linifolius* coliculos proferit non admodum rectos sed procumbentes, foliosos, brachiatos, adnatis refertos. Folia ei primo prodeuntia sunt vncialia ferè, subrotundiora, in mucronem tamen producta, in ambitu leniter dentata, similia foliis quibusdam violæ tricoloris, quam vulgo Florem trinitatis vocant: cætera, quæ caulem frequenter ambiunt, longiora euadunt, sed tamen strictiora existunt, lini foliis quodammodo affinia. Flores plures, cærulei, plicati, in ambitu diuisi in hoc cernuntur. Vbiuis autem hæc species frequens est.

Ribes syluestris, frutex plerisque in locis circa Stolbergam, Ilfeldam, Gerenrodam, aliaque loca frequens fructu viscoso & nauseoso.

Ranunculus bulbosus Apuleio à Dodonæo ascriptus, ac nona ranunculi species apud Cordum, quinta vero apud Matthiolum, sed *Ranunculus primus* Tragi, atq; sceleratissimus eidem dictus, alijs flammula.

Ranunculi tertium genus Cordo & Trago, quartum vero Dodonæo, quod quidam *Ranunculi Martij* nomine appellant, quia genus illud initio veris mox mense Martio frequentissimum conspiciatur, tam in syluis, quam hortis ac campis passim: quamuis alius *Ranunculus Martius* existat, is qui à Trago hoc nomine dictus habetur. Huius autem generis aliquot differentię vbiuis ferme sese contemplandæ offerunt. Primum autē eius genus vidi frequens ad sepes, radice transversa, ex rubro nigricante ac cirris quibusdam amplexata, ex qua coliculi oriuntur singulares, dodrantes, in summo in

tres contrarios pediculos breuiiores diuulsi, quibus folia continentur diuisa, crenata in ambitu ac subnigriora, cæterisque iam narrandis speciebus aliquantulum latiora. Hoc vero genus flores edere nunquam potui deprehendere. Secundum genus flore citrino præditum est, cuius etiam discretæ reperiuntur non infrequenter species. Prima namque quæ in hoc genere maior est, pediculo constat palmari, folijs profundius incisis, quam prioris generis, quarum tamen particulæ à se inuicem diremptæ longiores sunt, strictiores vero & ubi in mucronem deduci incipiunt, dentatæ, nigriores item: ex media foliorum alabini, oblongiusculi ut plurimum petioli egrediuntur, quorum quilibet florem exhibet singularem, luteum, foliolis septem, nonnunquam & octo compositum, intus staminula plurima ostendentem luteis apiculis conspicua.

Altera species, quæ minor est, breuiiores aliquantulum nacta est coliculos, foliorum item à se diuulsas particulas breuiiores & angustiores. Florem deinde singularem profert in pediculo vnico, eumque breuiorem.

Tertium genus flores obtinet candidos, cuius etiam specierum nonnullarum euidens discrimen occurrit. Huius itaque species maior coliculum emittit palmarem, folia cum primo genere eadem, hoc est, in latiores particulas, non vero in longas discreta, nigriora, florem in singulari pediculo vnicum. Altera eius seu media species minoribus coliculis nititur, folijs item minoribus gaudens, ut & flore. Minor species rursum omnia minora obtinet, utpote cui foliararo admodum sunt vncialia.

Quartum flore ex candido rubente donatur, folijs iisdem cum primo & tertio genere, ipsum etiam ratione differentis proportionis foliorum, præcipue in maiorem & minorem speciem discretum esse animaduertitur. Hæcque genera omnia (præterquam primū quod circa vrbes & pagos, ad sepes et

dumeta nascitur) vno eodemque in loco passim in syluis veris principio facillime inueniri poterunt.

Caterum huius classis & quintum genus frequenter obseruaui, quod tam in montibus, quam hortis oritur ac sterile prorsus est, radice subnixum transversali, parua, iunci crassitie, foris secus ex rubro nigricante, paucis cirris ipsi annexis, ex qua singularis prodit coliculus palmaris, in summo non ita euidenter in tres pediculos diremptus, sed potius in foliorum breues veluti vnguiculos quosdam diductus, foliis ipsius longius incisus, in ambitu dentatis. Hoc autem præ reliquis huius ordinis generibus folia hæc peculiare obtinet, quod in dorso frequentibus veluti stigmatibus seu punctulis protuberantibus sint picturata exasperataque.

Ranunculus polyanthemus primus Dodonæi, qui est Ranunculus pratensis primus Anglorum, octaua vero Ranunculi species Cordo.

Ranunculus polyanthemus maculatus. Hic folia continet in palmaribus canaliculatisque pediculis quinquies profundioribus incisuris, veluti in pentaphylli modum diuisa, correspondentia folijs maioribus, quæ in caule ranunculi auricomi dicti existunt, nisi quod ijs multo sint latiora, maioraque: quælibet vero harum quinque foliosarum diuisionum rursus in tres alias profundius inciditur, partibus ex nervis cuiuslibet diuisionis altius crenatis. Caulem emittit cubitalem culmi frumentacci crassitudine, teretem, latum, læuem, brachiatum, flores proferentem citrinos, plures. In medio autem foliorum, qua ipsa cum suis diuisionibus, veluti in vnum principium collecta, vnguiculis quibusdam suis pediculis adhærēt, macula sanguinea altius impressa conspicitur: ideoque videtur hoc genus comprehendere à Trago sub altero suo Ranunculo, cui maculas Persicariæ ipse attribuit, quâuis icon apud ipsum, nostræ stirpi non respondeat.

Ranunculus Cordisextus, seu flammula ipsius radicibus multifidis, caulibus hirsutis, folijs confimilibus quodammodo Ranunculo bulbofo, multo tamen maioribus & latioribus, utpote quæ expansam manus volam adæquent, incisfis, crenatis, nigris, pilosis, flore citrino.

Ranunculus tertius Matthioli, aut eidem tamen congener. Admodum autem manca huius descriptio apud illum Commentatorem. Meum ego reperi aliquando (sicuti etiamnum illum papyro agglutinatum seruo) cum nondum in caulem creuerat, radice oblonga, multifida, fibris frequentibus intercurlata, ex qua prodibant multi palmares, imbricatiq; pediculi, in ambitu terræ procumbentes: quibus iuxta extremitatem addebantur folia ex cōtrario correspondentia, incisa, crenata, apij officinarum ferè similitudine, quæ post breue interstitium sublequebantur confimilia alia extremum pediculi locum occupantia, omnia ex viridi nigricantia, splendētia & leuia. Puto me etiam alias hanc Ranunculi speciem cum suis caulibus, rotundis videlicet & floribus citrinis extra Harcyniam vidisse.

Ranunculus auricomus Dodonæi, seu tertia apud Dodonæum Ranunculi species. Ranunculus dulcis siue pratensis Trago dictus.

Ranunculus palustris, seu Apium Aquaticū Tragi, Wasserhanenfuß? Prima Ranunculorum Dodonæi ac Cordi species: passim in fossis stagnantib. fluuiorum alucis alijs locis vdis.

Ranunculus aquaticus ἀνθ' ὡς βοῦλλον, seu folio Plantaginis acutæ, qui est duodecima species Ranunculi apud Cordū, quam ipse σπλάγινος vocat. Reperiuntur huius in Harcynia duæ species: Maior, quam Cordus superficialiter describit, radice constat crassa, nigra, capillataque, caulibus teretibus, cauis, geniculatis, sesquicubitalibus ac brachiatis: ex cuius singulis geniculis folia prodeunt Plantaginis acutæ ferme

figura, sed non ita nervis conspicuis intercurſata, ſplendētia, lævia ſeu glabra, dodrantem ſape longa, vnciali latitudine: ex quorum alis brachiola & ipſa geniculata prodeunt, è ſuis geniculis cōſimilia ſed breuiora folia producentia. Sunt vero folia hæc in hac noſtra ſtirpe, integra prorſus abſq; omni ſerratura, quamvis & alijs in locis ipſa ſerrata viderim. Flores profert Ranunculi auricomi, ex luteo pallidiores, maiores reliquis ranunculi ſpeciebus. Naſcitur autem copioſe circa Vualckenridam monaſterium ad piſcinas, inter arundines. Rembertus ſpeciem huius folijs ſerratis flammulæ nomine depingit Tomo I. Iconum pag. 415. Minor radice exoritur multifida, coliculis geniculatis, tenuibus, dodrantalibus, procumbentibus: folijs oblongiusculis & multo ſtrictioribus, floſculo citrino paruo. Paſſim in vlginibus & ad aquas. In hac etiam minori ſpecie, quo ad folia diſcrimen quandoque aliquod reperitur: nam folia illa vt plurimum huic plantæ integra ſunt, abſque dentatis impreſſionibus: nonnunquā & parum dentata circa extremum mucronem reperiuntur. Porro cum generi huic Ranunculorum τὸ πλάτυφύλλον nomen indiderit, nō præter rem facturum me putauero, ſi hic obiter ſaltem meminero alterius huius generis Ranunculi ſpeciei, quā ego τὸ πλάτυφύλλον nomine habeo. Hic autem toti Harcyniæ noſtræ ignotus, vt credo, prorſus eſt, ac maxima exiſtit ſpecies Ranunculi iſtius duodecimi Cordi iam deſcripti. Ipſum vero copioſiſſimū reperi olim in Marchiæ veteris ſyluis, locis vlginiſioribus ac opacis, putridis, limoſis & fœtidis, maxime circa Stendaliā & Tangermundā ciuitates. Radix ei eſt nigra, craſſa, vix in extrema limorum ſuperficie compræhēdens ac hærens, capillaceis cirroſiſque fibris numeroſè circumſepta: caulem emittit ſingularem, ſeſquicubitalem, digiti ferme craſſitie, geniculatum, folijs ex ſingulis geniculis prodeuntibus longis, acuminatis, latis, quorum ea quæ inferius

rius cauli adhærent, dodrantalia sunt, quandoque & sesquidodrantalia, vnciarum duarum, quandoque etiam trium latitudine, non ita carnosâ vt in platyphyllo Cordi, sed molliori substantiâ, & propterea facile flacciditati obnoxia, glabra, splendentia, sine serraturis: flores exhibet in singularibus pediculis, singulares, eosque paucos, grãdiore, folijs sex, septēue in ambitu constantes, subpallidioribus ex luteo, capitulo intus frequentibus staminulis exornato: flores decedentes subsequuntur semina Ranunculis cæteris similia sed maiora aliquantulum, nigrioraque.

Ranunculus maximus λευκάνθη seu Aconitifformis. Radice nititur nodosa, quali nimirum aquaticæ plantæ plurimæ firmari videtur, fibris multis cãdidis ex ea propendentib. eaque iuxta terræ superficiem capillamentis quibusdam durioribus circumuestita, quæ scilicet ex nervosis pediculorum partibus superiorum annorum transeunt in eiusmodi formam, post deperditam substantiam reliquam. Emittit primum pediculos imbricatos dodrante longiores, in quorum summo foliū late expansum ac quinquies vel sexies vt plurimum profunde incisum & in ambitu serratum, simile folijs alicuius Aconiti speciei, continetur. Caulem profert sæpe bicubitalem, calami scriptorij crassitie, intus cauum, splendentem, teretem, in summo quibusdam adnatis brachiatum, cui priorib. consimilia adhærent folia paulo minora, breuib. item pediculis donata. Flores ei sunt forma cæterorum Ranunculorum, maiores paulo, lactei, quibus decedentibus protuberanti capitulo inhaerent semina reliquis Ranunculis (excepto latifolio nostro) grandiora. Eadem proculdubio cum hoc est stirps illa, quæ in Valerij Cordi observationū sylua describitur pag. 222. esse herba Lycoctoni maiorib. geranij folijs &c. Copiosa est in vlginibus montosis circa Broccenbergum & in finitimis montibus, locis præcipue opacis. Superiori anno

dum syluam Thuringiacam transirem, eandem ibidem conspexi.

Rumex maior, passim. Folijs videlicet grandioribus. Idem cum Rhabbarbo monachorum, nisi quod sit syluestrior.

Rumex minor, radice fibrosa, cirris plurimis obsita capillaribus: foliis longis, strictis, vnciali latitudine, sinuatis, flavescentibus: caulibus brachiatis, striatis, lignosis, seminum racemis frequentibus abundantibus. Nasceitur circa loca culta.

De Rumice aquatico seu Hydrolapatho, supra.

Rubia sylvestris, passim.

Rubus vulgaris. Krapbeer/ Brambeer. Locis pluribus & maxime iuxta loca habitata, in altis etiam montium iugis & locis cæduis & carbonariorum arcibus.

Rubus Idæus, passim, fructu videlicet communiter rubicundo, nonnunquam & candido sed rarius.

Rubus minimus, seu *Rubus Alpinus* Gesneri: hic *Steinbeer* vocant. Circa Vualckenridam, Stolbergam & Ilsfeldam.

Rapistrum aruorum, *Hederich*: non tam in agris, quam quandoque locis quibusdam apricis ac cæduis.

Rhamnus Solutinus, locis quibusdam.

Reseda, planta ex Erucarum sylvestrium genere, hoc nimirum à Stirpium inquisitoribus nomine Plinio attributa. Eam autem duplicem vidimus. Maior circa loca inculta, locis apricis, in quibusdam Promontorijs & secus vias nonnunquam cõspicitur, radice multifida, longa, fibrosa, candida: circa cuius caput in terræ superficie densus foliorum flavescentium plerumque cespes circumfunditur, in modum Erucæ dissectorū, tenerius tamen, ac ita ut inter Erucæ alicuius & sylvestris Rutæ caninæ Gallorum folia, mediam veluti figuram obtinere videantur. Ex horum medio caules prodeunt cubitales, lignosi, striati, procidui, adnatis frequentibus brachiati. Folia quæ caulibus & brachijs appenduntur, oblongiora sunt, ac minus

minus diuifa, femunciali latitudine. In summo caulium & brachiorum veluti in oblongioris spicæ figura thyrsuli cōspiciuntur dense flosculis in singularibus exiguis pediculis singulis cōstitutis obuestiti, luteolis, muscosis, capillaceis: quibus emarcescentibus prōdeunt oblongiusculæ, turgidæ ac flauentes theculæ superne repandulæ seu hiantes. Etq; hæc omnino illa Reseda, quam & Angli in sua Aduersaria describunt & depingunt, eamq; præterea Erucam peregrinam, Italicā siue Cantabricā appellitāt: quāuis ibi in icone illa adeoq; densa circa radicē eius foliorū luxuries nō exprimatur. Minor radicib. existit breuioribus: coliculis simplicioribus, rectioribus, teretioribus, minus foliosis, dodrantalibus, nonnunquam & sesquidodrantalibus, folijs minoribus priori, eodē tamen modo incisīs: in summo coma breui flosculorum cōstituta, flauente. Hæc in iugis montium altissimorum nascitur, præcipueq; in Herzbergo, cui Ilfelda adiacet.

S.

SIDERITIS *prima* Dodonæi & Fuchsi *Zeisgenkraut*. Collibus apricis & meridiano soli obiectis, in promōtorijs præcipue circa Ilfeldam, Vuernigerodam, Gerenrodam, versus Northusam.

Huic cōgeneres aliquot præterea in Hircynia plantas obseruari quæ & aliis etiam locis reperiri solent. Prima illarum est odoris admodum grauis, caulibus cubitalibus, quadratis, asperis, hirsutis: quibus per continua interualla semper folia bina ex aduerso adhærent oblonga, mucronata, vncias tres, quandoq; etiā quatuor longa, vnam lata, in ambitu serrata, superne nigriora, inferne magis cinerea, hirsuta: floribus rubicundis, verticillatis. Reperitur hæc ad ripas fluuiorum & circa loca habitata quandoq; & in agris.

Secunda consimilis admodum iam dictæ speciei, nisi

nisi quod in omnibus longe sit minor, prorsusque inodora. Radix ei est transuersalis, lignosa, cirros quosdam obtinens, inutilis, candida: coliculi palmares, quadrati, asperi, recurui, rubentes, brachiati: quib. folia per interualla sunt bina semper ex aduerso locata, fescuntiali longitudine, semunciali latitudine, mucronata, serrata: flores itidem verticillati, rubentes, longius extra suos alucolos exerti, quam in præcedente. Figuram stirps hæc nonnihil minoris ocymi referre videtur. Passim locis asperis, montanis, sterilib. saxosis ac apricis. Cōspicitur hæc species etiam quandoque flore candido, sed rariuscule.

Tertia, quo ad foliorum magnitudinem inter iam positas duas stirpes medio se loco habet, eamque propter flores sideritidem cæruleam voco. Caules producit quadratos, infirmiores, brachiatos, folijs numerosis præditos, quorum semper bina ex utroque latere sibi opponuntur, molliora, nigricantia: horum maxima uncias tres longa sunt, vnam lata, & subinde vsque in summū apicem caulis attenuantur, suntque similia folijs Pseudolysimachię purpureæ, nisi quod breuiora: inter utrasque alas exiguus consistit petiolus, cui vasculum quoddam cauum incumbit, ex quo flosculus oblongus, eleganter cæruleus exeritur, forma ea, qua solent quarundam vrticarum mortuarum flores esse. quo decedente superne vasculum veluti superiniecta valvula occluditur, semina continens papaueris, maiora, lutea. Prouenit hæc passim in ripis fluuiorum, piscinarum ac fossarum stagnantium, in pratis item vliginosioribus. [Hanc videntur Lobelius & Pena inter Lysimachias retulisse & nomine Galericulatæ à vasculorum forma depinxisse. Folia crenata sunt, quod hîc silentio præteritum fuisse demiror; Plantæ sapor amarus est, Graticulæ ferè in morem. Ideoque eam (priusquam illi suas obseruationes in lucem ediderant) Herbarij quidam Gratiolam

riolam cæruleam appellare non verebantur, à qua tamen figura tota non parum discrepat.]

Sideritis Cordi: Hæc olim proueniebat in agris montanis mōtis Haynsfeldi prope Stolbergam, dū uidelicet illi adhuc excolerentur, auenæq; consererentur. Nunc autē postquam cessante cultura agri illi in pratensem naturam abire cœperunt, etiam planta hæc euauit. Nusquam autem inter ea, quæ in publico Cordi nomine extant, hæc descripta habetur. Ostendit vero Cordus olim hoc nomine plantam istam tum Aemilio, tum alijs. Nascitur autem alias frequens in arenosis agris Marchiæ veteris, alijsque locis. Radix ei est tenuis, lignosa, candida, fibrosa: Coliculus tenuis, cum paucis adnatis, quadratus, dodrantalis ferè, hirsutus: folia ei sunt sufflauētia, vncialia, rotūdiora, hirsuta, in ambitu dentata: verticillos profert consimiles vt & semina ac flores, Sideritidi primæ. Cæterum illius Sideritidis primæ species aruensis, passim alias, quædam in agris mōtanis reperitur folio mucronato, primæ Sideritidis, minori, flauescētiore, caule cōsimili sed breviori. Verum illa diuersa omnino est à Sideritide nostra Cordi, vtpote cum huic folia rotunda sint, quæ isti contra mucronata habentur: quod ideo παρέρχου indicō, ne videar forte alteram pro altera intellexisse.

Superba Tragi: locis quibusdam apricis.

Solanum syluestre seu lethale, quod *Morion* seu *Mandragoram* Theophrasti quidam esse autumant. Propter fructum nigrū, splendentem, quia exacte cerasæ æmulatur, ipsum quandoque soleo σέρυχρον μελαποκέρασον appellare. In monte altissimo prope Ilfeldam Hertzbergi nomine, copiose reperitur, vt ea in radicibus eius quandoque, item in ingressu specus subterranei aquosi, qui circa Bischofrodam villam est, non procul ab Ilfelda, quam vocant ibi *die neue Relsben*. Fuit hic non multis adeo ab hinc annis tonfor quidam, qui (vt solet hoc genus

hominum admodum temerarium esse, & per mortes hominum, vt ille ait, impune experimēta sua facere) cuidam Stolbergēsi ciui, sparsis per vniuersum corpus, nescio in quo morbi genere, doloribus ijsq̃ue misere excruciantibus laboranti, huius plantæ foliorum maiorem copiam in decoctione quadam propinauit, præsertim cum circumstantes varia, ipsiq̃; nota auxilia conciliandæ quietis gratia, frustra autem tentassent, tandemq̃; effecit vt æger ille non solum quietem caperet, verum etiam omnium istorum dolorum oblitus lethali prorsus somno diem suum clauderet.

Solanum hortense, seu Solanum nigrum Cordi, Nachtschatt / Circa loca culta.

Solanum γλυκύπικρον.

Saxifraga alba, quæ granulosam habet radicem, In pratis quibusdam circa Stolbergam.

Saxifraga aurea Dodonæi, passim ad riuulos, scaturigines, locaq̃; vliginosa.

Scrophularia maior communis, passim.

Scrophularia maior aquatica, frequens ad fluuios.

Sion verum, seu ἑλαιοσέλινον. In scaturiginibus gelidis passim.

Sisymbrium primum, Mentha sisymbria Anglorum.

Sisymbrium alserum, seu Nasturtium aquaticū, Nasturtium fontanum vulgo dictum, cuius aliquot species existunt. Prima species seu Nasturtium aquaticum acre est illa vulgarissima species in fonticulis, riuulis & eorum elicibus nascens, quæ culinæ inseruit, folijs rotundioribus, passimq̃; *Brunnfress* dicitur. Secunda seu Nasturtium aquaticum amarum: hæc species priori omnino similis est, nisi quod grādius paulo assurgat, ac folia magis acuminata, longioraq̃; habeat & nigriora, saporis vehementer amari, ita vt prioris modo in mensas recipi non possit, nisi decocta, iuribus tamen priorib. abiectis tandiu donec amaritudinem ferè omnem deponat. Hæc autem

tem antequam caulescat folia exhibet rotūda, ampla admodum, duarum ferè vnciarum. Ac vtraque species non raro iisdem in locis simul & semel reperitur. Tertiam speciem offendi extra aquas, loco opaco, vltra Vualckenridam, radice candida, lignosa, cirris plurimis obsepta: circa quam in terræ superficie densa foliorum rotundiusculorum, nigrorumque prioris speciei paulo minorum, congeries late dispergitur: ex quorum medio caules oriuntur plures, cubitales ferme, folia oblongiuscula continentes ac flores frequentes candidos. Semina huic sunt in oblongiusculis strictisque filiculis, parua, fulua.

Sorbus aucuparia, seu Fraxinus bubula Dodonæi, passim.

Sorbus torminalis, circa Stolbergam ac Ilfeldam.

Sonchus laevis maximus, sesquicubitalis, folijs dodrantalibus, crenatis parum, sed non profunde dissectis, in ambitu spinosis, sinuatis.

Sonchus laevis alius, procerus & ipse, folijs vtrinque aliquot incisuris in lacinias dissectis, non tamen vsque ad dorsi neruum: qua nota differt paulum à Soncho læui primo Cordi, cū quo tamen alias idem est. Reperitur etiam nonnunquam huius minor species, caule crasso, anguloso, cubitali, folijs multis, incisis, spinosis in ambitu, sinuatis, prioris aliquātulum minoribus.

Sonchus laevis Cordi folijs vsque ad dorsi neruum laciniatis, non ita procerus, vt *Sonchus secundus*, cuius modo mentionem feci.

Sonchus asper, caule videlicet spinoso, folijs dissectis.

Succisa, seu Morsus Diaboli.

Scabiosas variarum differentiarum plures Harcynia nostra gignere solet, quarū aliquot iuxta genera sua & species ordine recensendæ hic erunt.

I. *Scabiosa ergo integrifolia*, cui nimirum folia neutiquam sunt dissecta,

dissecta prima sit. Hæc caulem protrudit cubitalē, hispidum, asperum, geniculatum: folia oblonga, plantaginis acutæ ferè, mucronata, asperiora & pilis horridiora, quincuntiali ferè longitudine (qua radici videlicet ea propiora sunt) vnciali autem latitudine, & quandoq; sescuntiali, ac ex quolibet caulibus geniculo bina semper ex aduerso sibi opposita, nihilq; dentata: ut plurimum impressionis omnino habetia. Quandoq; tamen in huius generis stirpibus quibusdam, rariores ac superficiales in ambitu quorundam foliorum eiusmodi impressiones apparent: sicuti & in minoribus foliis summum ferè caulibus contingentibus una atque altera iuxta pediculum lacinata dissectio cernere quandoque est. Flos huic speciei est ex cyaneo rubicundus, villosus, In pratis quandoque reperitur.

- II. *Scabiosa integrifolia minor seu maculata*, quæ rarius obui esse solet. Coliculus hæc producit tenuem, teretem, scabrum, dodrantalem, folia pauciora circa radicem octona ferè, vncias duas longa, semissem lata, non hirsuta ut priora, stigmatibus quibusdam nigricantibus exasperata, alias leuoris quiddam obtinentia, carnosæ, quorum ex superiori ordine vnum atq; alterum quandoque in ambitu paucas dentatas impressiones recipit: flore ut in cæteris scabiosæ speciebus ex cyaneo subrubicundo.
- III. *Scabiosa dissectifolia maior*, foliis scilicet in lacinias diuisis Valerianæ sylvestris ferè modo, pilosis, caule sesquicubitali, flore ex cyaneo rubicundo, villosus, pratis familiaris.
- III. *Scabiosa dissectifolia media*. Hæc caule exurgit cubitali, hispido: folia circa radicem obtinens integra, paucas nunquam serratas incisiones in ambitu suscipientia, oblonga, nigricantia, pilosæ, mucronata, quincuntiali longitudine, sescuntiali ferè latitudine: reliqua deinde profundas ac frequen-

frequentiores incisiones ac in lacinias diuisiones admittunt prioris istius generis speciei ritu, sed tamē illius folijs multo sunt minora.

V. Scabiosa folijs bellidis syluestris maioris maior. Hæc caule assurgit cubitali, tereti, geniculato, cuius priora folia iuxta pediculos suos canaliculatos in aliquot lacinias profundius inciduntur parte anteriori ipsius subrotundiori ac in ambitu dentata: reliqua deinde (quorum semper bina ex vno geniculo & contrario sibi coherent) integra sunt, breui ac imbricato pediculo innixa, non incisa, in ambitu tantummodo serrata, vncias duas longa, vnā lata, colore ac forma folia bellidis syluestris maioris exprimentia: post hæc superioris caulis parte qua ipse brachiata adnata producere incipit, folia alterius figuræ consistunt, tenuiora, in plures tenuiores ac angustiores lacinias diuisa. Flos huic speciei cōglobatus est, cæruleus, Succisæ similis.

VI. Huius minor species ex vna radice, quæ nigra est, plures profert tenuiores, teretes ac dodrantes coliculos, non ita foliosos, vt prior, sed ferè prorsus nudos, nisi inferiore parte. Folia priora huic sunt in breuioribus & caniculatis pediculis, bellidis syluestris maioris folijs itidem similia, prope pediculum laciniata vt plurimum, reliqua parte serrata: post quæ reliqua quæ deinceps sequuntur folia, diuersæ ab aliis existunt formæ frequenter in tenues & strictiores lacinias diuisa: flores carulei cōglobati.

VII. Scabiosa tenuifolia candida seu maior. Caule ea prodit cubitali, tereti, calami frumentacei crassitudine, lignoso, geniculis nodosis prædito: folia ei prope radicem sunt in oblongo & canaliculato pediculo, veluti in costa quadam constituta, in plures at tenuiores lacinias & per euentia admodum à se utroque latere interualla seiunctas, ac in ambitu dentatas,

diuisa, quorum pars extrema mucronem constituens latior est & crenata: quæ deinde superiori in parte caulis exoritur, ea quanto subinde serie sua breuiora fiunt, tanto & in strictiores laciniæ dirimuntur: inter alas autem versus caulis summum brachiola vtrinque profiliunt, consimilibus sed longe breuioribus foliolis exornata: flores deinde emergunt Scabiosæ nonnihil similes ex pallidiori flauedine albentes. Elegantior hæc est cæteris Scabiosæ speciebus omnibus.

VIII. Scabiosa tenuifolia media. Radicem hæc obtinet nigram, multifidam: coliculos teneriores, teretes, minus foliosos: folia priora multo minora quam prædictæ speciei, diuisa in laciniæ tenues, latiores tamen paulo quam sunt foliorum reliquorū subsequentiū laciniæ, quæ nimirum existunt admodum tenues & angustæ ac fæniculacæ quodammodo: flores sunt, vt prioris speciei.

IX. Scabiosa tenuifolia minima prior. Huic coliculus est dodrāntalis, teres, tenuis, prorsus nudus, prope radicem solummodo planta hac folia protrudente in canaliculatis pediculis laciniata, breuiora cæteris duabus iam positis speciebus ac tenuiora. In summo caulis florem continet cæruleum in orbiculato capitulo succisæ simili, ex cuius ambitu exterius breuiora quædā ac tenuiora progrediuntur sursum porrecta adnata in brachiolorum exiguorum modum, semel geniculata ac bina ad geniculum exaduerso locata foliola, continentia, in quorum cuiuslibet summo aliud ac breuius florum emergit capitulum conglobatum ac cæruleum. Locis autem prodit aridioribus in collibus apricis ac meridionalem solem excipientibus.

X. Est & altera Scabiosa tenuifolia species, quam foliosam nominare poterimus, propterea quod coliculus qui ipsi dodrāntalis est, ac geniculatus à radice vsq; in summū cacumen foliis in frequen-

frequentes, tenues ac fœniculaceus lacinias diuulsis, eleganter exornatur, quorū ad quodlibet geniculum bina ex opposito sibi correspondent. Flos huic est in globum collectus, cœruleus. Huius autē libuit hic meminisse obiter, licet, quod sciam, in Harcynia ipsam nondū repperim. attamen in vicinis montibus non raro sese conspiciendā ea offert: nec dubito admodum in ipsa Harcynia alicubi eam quoq; existere.

Sanicula, passim.

Serpillum, passim.

Serpillum floribus candidis, sed rarius.

Serpillum citrum olens, aliquando reperi in Haynsfeldo.

Stæchas citrina: locis quibusdam & collibus ac marginibus asperis, arboribus destitutis & apricis.

Sambucus vulgaris, circa loca habitata.

Sambucus aquatica, seu *Lycostaphylos* fœmina Cordi. Copiosa passim potissimum Ilfeldæ: Stolbergæ, Gerentodæ & c. ad ripas fluminum & locis plerisque montanis humidioribus.

Sambucus montana seu *ἰερὸν δένδρον*, aut *φοινικὸς δένδρον*. *Sambucus* racemosa Anglorū, ac *Sambucus ceruina* Tragi. Copiosa hæc est circa Stolbergam & Honstenium, præsertim locis montanis, apricis ac humectis nonnihil vel felici solo præditis. Itē circa Ilfeldam. Eius folia hic vetulæ collecta ignaris pro *Ebuli* folijs obtrudunt, diuenduntque, sicuti & vulgo istam *Sambucum Attich* / nomine *Ebuli* appellitare solent.

Scorodonia seu *Scordium montanū* Cordi, *Sphacelus Dodonæi*. Prouenit Vuernigerodæ prope arcem: Apud Cordū libro 1. pro hac stirpe falso ponitur icon *Vrticæ Heracleæ* Tragi, sicuti & in adiecto ibi Scholio error admissus est in nomine *Odi*, quod & alias aliquoties istis in Cordi de stirpium historia libris factum est. Nam pro *Odo* semper *Cordus* est legendus. Scholia autem illa subiuncta, vt hoc obiter annotē, quæ præfixa stellula notantur, *Aemylj* sunt ab ipso subscripta in

auto-

autographo. Atqui quoties Cordi nomen Aemylius scribebat, veluti priores tres litteras abbreviaturus, cordis humani effigiem pingebat. Hoc cum ignoraret ille qui autographum in exemplum prælo typographico committendum descripsit, accidit vt perperam Odum legerit transcripseritque.

Salix nigra seu rubens, rot *Weiden* passim in conuallibus vliginosis.

Salix Sabina seu Amerina, virgis gracilibus & rutilis.

Salix Platyphyllos. Hæc plurimis in montibus reperitur, etiam quandoque non adeo humidis, ac proceræ admodum arboris frequenter magnitudinem consequitur. Folia ei sunt vnciarum trium longitudine, sescuntiali autem latitudine, non nihil rotundiora, mucronata, sed non ita oblonga, vt reliquarum specierum folia, superne nigricantia, inferne cinerea: iulos profert duarum vnciarum longitudine, densa lanugine non vndiquaque obuolutos, vt in cæteris speciebus contingit, sed veluti racemulos quosdam capitulis paruis dense confitos, repræsentantes: quibus initio veris dehiscentibus, erumpunt flocculi lanæ tenuissimæ, mollissimæ ac candidissimæ instar, modo ferè consimili, quo lana effunditur ex dehiscentibus capitulis *Populinigræ*. Huius speciei alia est, minor quippe, foliola continens breuiora, vncialia, nigriora superne, canescentia itidem inferne: cæteris omnibus priori similis.

Salix platyphyllos rursus alia, etiam rotundiore folio, iulo breuiori cæterarum communiumque specierum iulis simili: salicis nimirum quartum genus Tragi, quod ipse *Seilweiden* vocat.

Satyrium recentiorum Græcorum iuxta Dodonæum mas, alias Palma Christi, Serapias mas Anglis, Orchis autem foemina Tragi. Atqui Satyrij huius maris cuius videlicet folia maculis destituuntur, diuersæ aliquot differentiæ in Harcynia occurrunt, quæ sub duobus præcipue generibus comprehendere poterunt,

terunt, quorum alterū sit latifolium, alterum angustifoliū. Primi itaq; generis, hoc est latifolij species prior radicib. cernitur crassis, binis, densis, diuisis inferius in aliquot portionculas oblongiores, veluti manus aliqua in digitos: caule cubitali, digiti ferē crassitudine: in oblongiori spica seu thyrsiflores punicantes exhibēs: folia in hoc paulo latiora caulem obuestiunt, quincuntiali quandoque longitudine, trientali vero latitudine. Huius altera species seu media omnia minora est sortita, suntque ei folia vnciarum quatuor longitudine, fescuntiali autem latitudine. Tertia seu minor, radicibus est minoribus multo: coliculo tenero, dodrantali: spica breui, foliis vncias tres longis, vnam latis.

Alterū porro genus est *Satyrion basilicum mas tenuifolium*, quod itidem triplex est. Maior enim eius species radicibus constat priori genere paulo minoribus, ac in oblongiores portiones diuisis: caule cubitali, tereti, leui, triticeicalami crassitudine, qui spica florum purpurascente breuiori illustris est, ac folia depromit longiora multo prioribus speciebus, sed strictiora, septem saepe vnciarum longitudine, vnius latitudine. Media radicibus maiori est consimilis, crassiori autem caule, ac longiori spica prædito, foliis quoq; eiusdem longitudinis, sed paulo strictioribus, ac non ita explicatis, sed potius carinatis. Tertia etiam nonnunquam in hoc genere, sed rarius reperitur species, minor videlicet, radicibus nempe multo minoribus & diuisuris earum tenerioribus, cauliculis item breuioribus, foliis vero eiusdem lōgitudinis cum specie iam tradita, eodemque modo imbricatis, sed multo strictioribus, spica paulo rariori.

Satyrion femina folijs maculatis, passim.

Symphytum petraeum meum, sed non verum Dioscoridis. Duplex hoc est: Maius radice nititur profunda, pedali, longioriꝛq; digitali crassitudine vt plurimum, saepe etiam in planta anno-

fiore, pollicari ampliori que, forinsecus cortice instar tenuis alicuius *επιδαμνίου*, sufflauescente obuestita, sub quo candida substantia detinetur cor lignosum in medio continens, saporis ubi recens euellitur dulciusculi primum, deinde astringentis cum amaricie quadam feruidiuscula diutiusque perdurante. Hæcque radix diuturniori masticatione multum pituitæ in ore prolicet. In superficie terræ ex nodoso capite densior foliorum oblongiusculorum & strictorum pinguiusculorumque cespes emergit, ex quorum medio prorumpunt coliculi dodrante altiores, recti, teretes, læues, tenues, geniculati, folijs ad genicula cōsimilibus ijs quæ prope radicem sunt, exculti, in summo parum brachiati, ac umbellatis corymbis conspicui, qui exiguis ex capitulis flosculos tenellos candidulos exerunt, muscosos, elegantī spectaculo oculos aspiciētium inuitantes, dum flosculi illi veluti pūctulis quibusdam variegati visuntur. Odorati stirps hæc nihil continet. Folia eius dulcedinis illius, quæ radici subest, expertia sunt. Nascitur montibus apricis ac calcaribus. Vnde cum inter eiusmodi saxa progrediatur, symphyti petræi nomine eā habui, non tamen istiusquam Dioscorides describit, veruntamen aliquo modo non admodum ab similem à Petræi Matthioli iconē. Nam licet quasdam Dioscoridis Symphyti notas obtineat, non tamen omnes exprimit. Sin autem displicuerit huic stirpi Symphyti nomen me ascripsisse, vocetur interim ficto vocabulo *γυψόφυλον*, ratione natui soli sui, donec repertus fuerit Mercurius aliquis, qui eius meliorem denominationem edoceat. Atqui planta hæc in ipsis Harcynicis montibus (quantum mihi hætenus constat) non reperitur, sed tamen in finitimis ei; ex propinquo adiacētibus ad meridiem præcipue, utpote in veteri Stolbergo & montibus Franckenhufanis. Feci vero eius hic mentionem propter sequentem alteram ipsius speciem, quæ Harcyniam incolit.

Illa itaque secunda ac minor nostri Symphyti petraei, seu *ψυφύτου* minus (si potius hoc nomine ipsam nuncupare velimus) radice firmatur saxa calcaria profundius sed non recta penetrante, adeoque arcte illa circumplexa, vt terræ nihil circa se vt plurimum obtineat, pedali, calami hordeacei crassitie, cortice forinsecus ex obscuro rubro flauente circumdata, saporis astringentis: ex cuius capite fruticescentis veluti cuiusdam sarmenta tenuia ac lignosa supereminent, à quibus folia prædictæ speciei minora progrediuntur, plurima itidem numero, strictiora, viridiora ac teneriora. Ex istis vero sarmentis crebriores profiliunt coliculi, admodum tenelli exilesq; teretes, palmares, rubicundiusculi, frequētius quam superioris geniculati, binis ad quodlibet geniculum foliolis oblongiusculis ijs quæ prope terram sunt similibus, constitutis. In cacumine porro coliculi in breuiusculos petiolos distenduntur, ex quibus florum in cādido leniter subrubentium corymbi rarius dispersi, emicant, priori speciei similes, sed ferè elegantiores. In capitulis rotundis Coriandro similibus semina continet quædam parua, flauescencia. Reperi hanc speciem ante annos aliquot in montibus calcarijs (qui subterraneis specub. cauernis ac antris prorsus cōcaui sunt, quasiq; concamerati, inq; quibus dæmoniorum illud genus, quod nanos vocant, antiqua superstitio habitasse refert: vnde vulgo adhuc hodie ista montana loca Cauernæ nanorum nuncupantur) prope Vualckenridam monasterium, vbi eius integrā radicem licet adhibito chalybeo rhizotomo diligenter id conarer, ex saxis istis eruere nō poteram. Ob quam causam forte dum nempe ita arcte saxis istis sine terræ vlla portiūcula innascitur, stirps ista nō immerito pro aliquo petrazo Symphyto posset haberi, meo quidem iudicio, vel ipsius solummodo nominis occasione.

Sanina Tragi syluestris, seu Selago Pliniana, quam primam eius

speciem facio, utpote herbam *Sauinæ* similem. Licet enim Selaginem ob sibi non admodum ab similes plantas in species discernere; Copiose in Broccenbergo.

Selaginis species altera (sicuti eodem etiam nomine Georgius Aemilius olim herbam istam tandem censebat) Muscus nempe terrestri Tragi ac Matthioli, Lycopodion vero Dodonæi. Eius icon perperam pro Chamæpeuce aliqua ab Aemilio apud Cordū posita est, propterea quod vera Cordi Chamæpeuce tum temporis ipsi visa nondum fuisset, quam aliquot annis post, cum primum mihi notitia cum eo viro intercedere cœpisset, ei ut & alijs amicis copiosam ex Narischorū syluis misi, cuius aliquot surculos ipse mox Gesnero paulo ante eius obitum itidem trans mittebat. Copiosa & hæc reperitur non solum in Broccenbergo, verum et in montib. circa Vuernigerodam, Andersbergum, Stolbergam, alijsq;

Selago tertia, quæ elegans est planta, ex vnica radice dodrantes aliquot thyrsulos mediocris digiti crassitudine, emittens rectos, prope radicem angustius sibi cohærentes, superius vero latius à se inuicem discedentes, ut ita cuiusdam scopæ parvæ sursum versæ quandam quasi figuram præbeant, in summo plerunque diuaticatos, foliolis vnde quaq; densis, secundæ speciei prorsus similibus obuestitos, viridibus. Hanc autem speciem non vidi eiusmodi erectis ac tenuibus petiolis iulos proferre, quales priores duæ species exhibent: licet non dubitem posse ipsos fortè alicubi reperiri in hac stirpe loco aliquo ubi felicius pronenerit. Reperi autem ipsam solummodo enatam intra cauernas saxorum ipsorumue crepidines in Broccenbergo, à sole parum illustratas.

Salispora, seu sponsa solis, aut Ros solis, vel Rosea, copiose in musco vdo Broccenbergo ac vicinorum montium. Dignum admiratione in hac pusilla & eleganti plantula, veluti quæ stellæ alicuius iubare fulgenti sub sole, est, quod roseidum illud

Illud ac congenitum ipsi humidum in acetabulis foliorum ipsius contentum, extremis leniter digitis ubi attingatur, dū adhuc natali suo solo ipsa inhærens aut tamen confestim inde euulsa feruentes solis radios experitur (quod quam primū obseruassē, postea sæpius eius rei experientiam feci) mox veluti in exigua aliqua ac sericea & candidiuscula filamenta ipsū diducatur, quæ confestim concreta ita postea semper perdurant: quod in aridis plantulis, eo modo dū vegetæ adhuc essent, tractatis ac libris meis herbarijs agglutinatis, hætenus multis ostendi ac etiamnum ostendere possum.

Struthium herba lanaria aut fullonum: nō procul à Northusa ad promontoria Hareynica.

Scorzoneræ tenuifolia lutea: itidem ad promontoriū quoddam non procul à Northusa.

Quia autem huius *Scorzoneræ* nobis hīc mentio incidit, non incommodum fortè erit de *Scorzoneris* paucula veluti in transcurso subijcere. Atqui varia varij hætenus de hoc stirpis genere statuerunt. Initio, cū vsus eius in Hispania contra viperarum morsus innotuisset, Planta Hispanica nonnullis dici coepit, quasi in Hispania solummodo spontis suæ esset: deinde ex Hispanico idiomate *Scorzoneræ* nomenclatura ei accessit à facultate quapiam peculiari qua specificè existimatur viperinis ictib. succus huius stirpis præsentaneo auxilio esse. Plurimis autē in Germania locis reperitur quoque, montosis præcipue. Differentias vero foliorū ratione & florum etiam euidenter obtinet, ita ut altera sit latifolia altera angustifolia. Latifoliam (quæ fortassis & in ipsa Hareynia nostra alicubi inueniri poterit) vidimus tantum flore luteo. Eaque quo ad radicis saporem, iterum duplex est. Nam altera quæ cōmunior est, saporem exhibet subdulcem, ac ita à *Tragopogone* nihil ferme distat, cuius etiā profectō aliqua species ipsa est. Altera radice constat valde amara (utpote genti-

anæ alicuius instar) copiosoque lacteo succo turgente. Hæc reperitur tum alibi tum maxime in Foresta syluula Ienæ vrbi imminente, solo lapidosiori firmiorique, ac in prato præterea quodam humectiori & herbofo agri Thuringici, iuxta pagū Ritnorthusam, distantem sesquimilliaris spacio ab Erforda, inter nimirum irides tenuifolias copiose proficiens, natali pinguiori: vbi propter saporem ab aliquibus ex vulgo pro Gentiana ostenditur: effodique ipsam non semel ibi præsentibus amicis nostris quibusdā cubiti longitudine. Cumq; *γερωντοπόγων* veterum, cui eandem, de stirpium historia præclare meritis Ruellius facit & Nicandri *γέρωντοπόγωνα*, solūmodo differat à Tragopogone radicis amariciæ: omnino in eam sententiam inducar, vt hanc Scorzonera speciem, cui videlicet radix amara est, censeam esse *γερωντοπόγωνα* antiquorum verum. Nec puto multum reclamare posse vnicam illam notam quod τὸ *γερωντοπόγων* folia describantur esse tenuiora Tragopogonis, cum è contra illa in hac Scorzonera nostra multo non in frequenter sint latiora, (ea nēpe quæ radici sunt viciniora) & nonnihil sæpe breuiora. Facile enim contingere poterit, vt regionum & locorum ratione aut alterius in natura abdita causæ interdum quædam plantæ alibi latioribus folijs constent longioribusque, alibi strictioribus ac breuioribus. Videmus namque hoc in multis ita obueneret & quandoq; etiam colorem floris mutari, qui tamen ipsam speciem non mutat. Ita etenim Petasites & Prunella minoribus folijs & cædidis florib. affatim reperiuntur circa Andersbergum, ac aliquibus in locis Harcyniæ nostræ alcea tenuifolia ferè tantum nascitur, vt è contra alijs latifolia, sicut suis locis id annotatum est. Eodem modo in Marchia veteri symphytum maius tenuifolium reperitur in fossis quibusdam stagnantibus caule longiori rectiori q; vt sæpe vidimus. Præterea non vbiq; ac perpetuo latifolia vt dictum est nobis occurrit

currit nostra Scorzonera, sed & foliis longioribus ac strictioribus. Estq; & hæc tenuifolia Scorzonera itidem duplex. Altera namq; flore est luteo, eaq; radicem aut dulciusculam aut amaram nacta, pro natalium diuersitate: altera vero flore ex rubro subcæsis ac folijs priori multo tenuioribus angustioribusq; coliculo se sequi dædrantali, radice amariusecula, quæ in collibus arenosis non infrequens est circa Quedlinburgum Saxonie urbem ac cliuosis quibusdam arcis & apricis inter vineas nonnullas, nō procul ab Erfordo patria nostra, in Eri-cetis adhæc Marchie arenoso solo. Maiori porro antidotaria vi eam, quæ amariori est radice, existimauerim esse præditam illam quæ dulci radice pronascitur. Verum hæc obiter hoc loco commune facere, studiosisque rei herbariæ dijudicanda relinquere libuit.

Struthiopteris Cordi. Radice hæc cōstat crassissima tuberosaque, nō nihil fibrata, nigricante, cui circumcirca adnascuntur pediculi lōgi, cubitales, procerioresq; ipsi radici corpori squamatis quasi inhærentes vngue latiori, nigricante, longo vncias duas, semunciam lato, canaliculato parum, inferius tamen angustiori & adunco, qui eleganter exprimit figuram inferioris partis instrumenti istius ferrei pharmacopœorū, spatulæ nomine ipsis appellati, quo nimirum materiæ ab ipsis dum medicamenta componuntur miscenturque agitari cōniriq; solent. Reliqua deinde pars quæ vnguem mox subsequitur, canaliculata imbricatur cavitare profundius, Pediculi exteriores frequentibus costis foliosis exornantur, quarū semp bina ad utrūq; latus æqualiter sibi contraponuntur: suntq; foliola in hisce costis similia prorsus foliolis filicis foeminæ supra indicatæ. Ac istis exterioribus pediculis color est in flauo rufescens, ipsiq; aliquantulum molliori materia constant. Interiores vero ex spadiceo subnigricant & crassiores

fiores sunt, multoque ex solidiori materia compositi. Horū ij qui cæteris sunt proceriores, inferiori loco absque costarū adminiculo, foliolis istiusmodi ad latera obuestiuntur, qualia esse folia exteriorum pediculorum costis iam dixi: deinde vero post medium pediculi vsque in summum eius cacumen vtrinque costæ foliosæ frequentes sursum porrectæ in ipsis disponuntur breuiores, neruo per medium dorsi ipsarum extrinsecus protuberante, coloris spadicei, costis singulis interiori parte imbricatis: foliosa vero pars ad latera ipsarū continua serie vtrinque crenantur, quemadmodū folia Scolopendrij veri: illæque crenis angustioribus ita incisæ particulæ eleganti (vt sic dicam) crispatura versus interiora recuruantur aut retorquentur, puluisculum istiusmodi etiam, qualis eidem est stirpi, dense ac arcte ipsis adhærentem, interius sibi includentes comprehendentesque: vnde figuram aliquam ista crispatura conuoluta hæc folia quasi pennarū Struthiocamelorū cum plumata ipsarū incuruatione effigiare videntur. Cætera apud Cordum satis diligenter describuntur, qui ipse fatetur se integram plantam, vt quæ sibi nondū tota visâ esset, non adumbrare. Nascitur autem non solum Gorslariz sed frequentissima est circa pagum Lutterdorsium in comitatu Honsteniensi distantem mille passus ab Andersbergo. Hyemen non viret, vt tamen Gesnerus apud Cordū existimat, deceptus falsa opinione, qua putauit lonchitidem secundam seu asperam, quæ est Asplenion syluestre Tragi, eandem esse cum hac Cordi Struthiopteride, sicut & eius Icon ex Trago perperam isti capiti apud Cordum præfigitur. Obseruaui autem diligenter stirpem hanc montes fastidire, & tantummodo in cōuallibus, ripis fluminum gaudere. Cumq; eius plantam Stolbergam translata in horto montano iuxta stillicidiū loco vmbrosiore & humentiore committerem, feliciter quidem post hyemem renascebatur, sed exteriora tantum folia profe-

proferebat, interiorum nerudimentum quidē edens, moxq; media æstate emarcescebat, vnde prorsus eam perijsse putabam. Atqui cum post proximam hyemem denuo repullularet eleganter, ipsam ex horto montano in alium locum trās-tuli iuxta puteum, ita tamen vt ei proxime adiacuerit saxum excavatum amplum (quod aquas præfertim pluuias ad irrigationem mearū stirpium colligere solebat) semper aquis plenum. Hūc transposita ista mea filix quasi locum sibi conuenientiorem post priorem transplantationem iterum nacta hac æstate non solum exteriora produxit folia, sed & interiora quoq;, quæ Struthionum pennis Cordus contulit. Vnde operæ præcium fecerit is, qui Struthiopteridem veram Cordi horto suo ex natali solo traductam fouere voluerit, si com- modum ei locum selegerit cui aqua sit in propinquo. Cæ- terum male in subiecto capiti de Struthiopteride scholio Cordus castigatur, quasi confuixerit dictionem ex Latino & Græco vocabulo contra eruditorum consuetudinem. Cum enim nō solum *στρουθιοπτερίς* sed & *στρουθιοκάρυξις* rectē Græce pro Struthione aue dicatur, dictione composita, vt apud autho- res reperire licet: quare non etiam recte Cordus, vtpote vir Græcæ linguæ non triuialiter peritus nomen *στρουθιοπτερίς* ex meris Græcis vocibus construxisse putaretur?

T.

THALICTRUM nigrum Cordi, alias Saxifragalutea. In pratis quibusdam circa Stolbergam & Ilfeldam.

Thalictrum Dodonai, seu Sophia, Wessanen / aut *Seriphium Tra- gi*. Recte hoc Gesnerus propter saporem Nasturtijs annume- rat in hortis Germaniæ, vnde forte nasturtiū *μονοεισχυλλος* à mul- titudine tenellorū foliorū dici poterit. Circa loca habitata.

Tragopogon luteus communis, quandoq; ad semitas & in pratis.

Taxus in montibus calcarijs prope Vualckenridam.

Thlaspeos generibus cognata planta præsertim quoad folia, siliquifera. Radix ei est parua, diuisa, lignosa, candida: in cuius summo folia prodeunt carnosa, aspera, uncias duas longa, semissem lata, in ambitu veluti leniter excisa seu prærosa, in mucronem obtusum desinentia: ex medio horum exurgunt coliculi teretes, dodrantales, asperi, folijs minoribus quam fuerunt priora & Cardamoidi Cordi *Thlaspei* similioribus, non tamen ita mucronatis, per continua intervalla circumcirca obuestiti, in cacumine coma racemosa flosculis parvulis, candidulis, leucis similibus plena nutante, qua pereunte oblongæ siliquæ subsequuntur semine paruo *Nasturtij* alicuius instar, prægnantes. Hæc aliquomodo congruit (non tamen in omnibus) cum illa Anglorum Prouinciali planta, quam inter *Sinapi* & *Thlaspi* mediam faciunt.

Thlaspi Matthioli tertium, radice scilicet candida, crassa: folijs leucis satiui, cinereis: caulibus rotundis, scabris: florum corymbis albis: seminibus in mucronatis, cinereis, & veluti inflatis vesiculis similibus capitulis *Camelinæ*. In locis aridioribus. [Passim quoque nascitur apud nos hoc *Thlaspi*, sed videtur parum congruere cum *Matthioli* pictura III. *Thlaspeos*, quod in saxolis nasci ipsemet asserit: hoc vero nunquam eiusmodi locis inueni, sed potius circa sepes & alibi strigoso gramine obductis areis. Ideo in nostra editione, omissa *Matthioli* saxatilis *Thlaspeos* iconem, aliam substituimus ex ipsa plantula depictam, quam antehac nemo, ut arbitror, exhibuit, donec *Matthioli* illud *Thlaspi* nobis quoque innotesceret.]

Thlaspi minima species, quæ radice constat tenui, superuacanea, foliola in superficie terræ reclinata habens, parua, acuminata, in ambitu leuiuscularum incisionum impressiones admittentia, aspera, ac nonnihil hispida: coliculos vero digitali longitudine aut nonnunquam palmares singulares ut plurimum,

teneros,

teneros, paucis foliolis donatos: ac breui candidorum flosculorum corymbo, capitulis item priori speciei similibus, quibus includuntur semina exigua, rubētia, plurima. Oritur mox veris initio in collibus aridioribus & saxis item. Sæpeq; adeo plantula hæc pusilla est, vt tota eius proceritas vix vnciæ longitudinem excedat. Conuenit hæc folijs præsertim, vt & floribus, prorsus cū pilosella siliquata nostra minori, cuius superius meminimus, hoc solummodo ab ea diuersa, quod illa in siliculis semina pferat, hæc vero in turgidulis mucronatisq; capitulis. Ideoq; vtranq; cognoscere cupienti diligentius ad vtranq; attendendum erit, ne alteram pro altera accipiat.

Tilia sylvestris seu montana: circa Ilfeldam ac Stolbergam.

Tussilago, passim.

Trichomanes nigrum, vulgare videlicet illud, quod communiter Saxifragiam rubram vocant: id nigrum appello propter sequentis differentiam.

Trichomanes candidum, exigua tenellaque admodum plantula, trichomani nigro similis coliculo, qui ipsi breuior candidiorq; est, & folijs etiam, quæ candidiora itidem obtinet, teneriora, molliora, & quasi rudimentum quoddam semiperfectum trichomanis teneritudine sua referentia, quod videlicet à natura nondum sit in perfectæ stirpis *πλάσσειν* plene tractum. Nascitur hoc in vliginoso musco passim, facileque diligentius singula perscrutanti obuium est.

Trifolium acetosum, *ὄξυτείφυλλον.* passim locis humidioribus & ad radices arborum antiquarum.

Trifolium pratense vulgare, Fleischblumen/ Klee/ alterum flore rubro, alterum flore candido.

Trifolium aliud montanum, etiam satis vulgare, folijs oblongiorib. acute mucronatis. Hoc duplex est. Maius, & cauliculos erigit dodrātales, folia cōtinentes in oblongiorib. pediculis tria simul cohærentia, vnciarum trium sæpe longitudine mucronata,

cronata, in ambitu neruulorum suorum extremitatibus eleganter veluti striata, florem purpureū in oblongiori quasiq; spicato capitulo. Diuersum ab hac specie non admodum est trifolium spicatum, quod à Trago pro Cythiso habetur, cui folia multo longiora sunt, & spicata florum series quoque prolixior, qua saltem nota distingui potest à priori. Prouenit vero auff der Langen.

Minus breuioribus cōstat coliculis & folijs & capitulis etiam, estq; flore quandoq; purpureo, quandoq; candido. Proueniunt omnia ut plurimum in montibus apicis, nonnunquam etiam in pratis.

Trifolium luteum primum, capitulo scilicet breuiori. Duplex hoc est: Maius enim coliculos profert dodrante maiores, folia paulo maiora, rotundioraq; florum luteorum capitulū breue, post quod semina racematim exhibet in rotundioribus paruisque vtriculis.

Est vero hoc Melilotus minor Tragi, ac Lorus syluestris minor Dodonæi. Minus suffruticans ferme est, vtriculis multis, exiguis, gracilibus & striatis in terra direptans, quosdam etiam dodrantali altitudine erigens, folijs breuioribus, humani Cordis ferè (qua nempe figura vulgo pingi solet) aliquam similitudinem exprimentibus, ac pulchre suis neruulis striatis. Capitulis florum & racemis seminum iisdem est cum priori. Reperitur in pratis aridioribus, marginibus, ac secus vias. Videtur autem trifolium luteum minimum Anglorum, aut idem cum hoc esse, aut tamen eiusdem generis.

Trifolium luteum alterum lupulinum, quod sic denominari poterit à capitulo florum, fructum lupuli imitante, vnde & vulgo lupulus syluaticus nominatur. Assurgit coliculis vitigineis, lentis, dodrantalibus, folijs pratensis Trifolij minoribus: flores in capitulo squamatim compacti, luteo exhibet.

exhibet, lupuli salictarij fructu, vt dixi, simili, sed minori.

Trifolium odoratum primum Dodonæi, seu Melilotus vulgaris, flore tam citrino, quam candido.

Trifolium corniculatum primum Dodonæi, D. Laurentio Hiel olim meliloti pentaphylli nomine dictū, quod iuxta singulos trifoliati folij pediculos bina adhuc ad coliculum aut brachia stirpis eius foliola constituentur. Lotus vero sylvestris maior Dodonæi in iconibus To. II. ac Melilotus nobilis Tragi.

Trifolium corniculatum Dodonæi alterum, tertia Meliloti maioris species apud Tragum, coliculos foliosos emittens, cubitales: tenues: folia trifolij sed angustiora: flores luteos paruos in conferta veluti breuioriq; spica: siliquas cornu modo incuruas, vnciales ferē.

Trifolium palustre, seu Trifolium Castoris, Isopyrōn Dodonæo, alias à Cordo olim amicis in suis herbationibus pro Limonio vero exhibitum, quod nempe irriguis pratis & consimilibus locis gaudeat, à quibus Limonio suum apud Græcos nomen antiquitus obtigit. Hoc florigerum paucis ab hinc annis reperiēbatur in Haynsfeldo loco montano, pratensi, vliginoso, Stolbergæ vicino, sed floribus ipsis absque seminibus euanescentibus vna cum suo coliculo, cui infederāt. Ipsum præterea sterile prorsus absque videlicet semine & flore in quodam prato non procul à Vuernigeroda reperitur. Seminiferum rursus copiose conspicitur absque floribus circa pagum Deßtingerodan, non admodum multum distantem à Vuernigeroda. Tragus idem Limonij pratensis nomine describit, sed apparet ipsum incidisse in locum vbi stirps hæc florifera quidem fuerit, sed floribus eius absque fructu intercidentibus, vnde ipse existimauit nullum herbæ huius fructum prorsus esse.

Tanacetum citrinum, locis pluribus apricis, cliuosis, in conuallibus & Equibusdā et secus fluuios, non procul à locis inhabitatis.

Tanacetum album seu *ἀσσυμεν*, quo ad caules & folia citrino prorsus simile, in floribus autem dissimile, quos videlicet exhibet satis magnos, bellidis sylvestris floribus in omnibus respondentēs, eodem nimirum modo forinsecus orbiculatim, capitulum luteum intus constitutum rotundiusculeq; protuberans, foliis oblongis, candidis circumambientibus. Passim locis cædis ac alijs locis apricis montanis.

Tormentilla, passim.

Tithymali quoddam genus, caulibus foliosis, simplicibus, non brachiatis seu *Tithymalus* *τὴλίσφυλλος*, quod sic nominare soleo, cum alio peculiari conuenientiori; nomine ipsum habetenus vel denominatum vel descriptum ab aliquo, nesciam, quia ut iam dicetur, foliola mire punctellis notata continet. Duplex hoc est. Maius caules emittit ex vna radice forinsecus rubente multifida, plures, sesquipalmares, teretes, cauos, glabros, cacuminibus suis desuper nutantes aut recuruos, foliolis oblongiusculis per intervalla continua circumcirca eisdem ambientibus, lenticulæ ferè figura, crassis, coloris sufflatui, asperis parte inferiori ob cæcata punctella, quæ plura instar macularum vel potius stigmatum exiguorum protuberantia leuiter, ibi continentur, superiori vero læuiore, viridi. Nascitur in apricis asperisque locis, itè circa prata quædā aridiora ac semitas etiam nonnunquam. Minor coliculos obtinet teneriores, breuiore, palmares nimirum, foliola itidem multo minora ac tenuiora, sextulam dimidiam non multum latitudine excedentia.

Tithymalus cyparissias passim.

Tithymalus leptophyllus Matthioli, plantula videlicet fruticosa, radice parua, distorta, lignosa, inutili ferè: caulibus palmariibus, plurimis, brachiatis, & late nonnunquam diffusis: foliolis numerosis, oblongis, quorum inferiora lenticulæ similiora sunt, superiora autem ex paulo latiori veluti basi, (qua
nempe

nampe coliculis & ramulis ipsa appenduntur) incipiunt, & in
tenuem acutumq; mucronem paulo longiuscule diducun-
tur: semine in capitulis triquetris, parvis, oblongiusculo, gri-
seo, papaveris candidi seminibus maiori. Ob exiguam quan-
dam cum lenticulæ folijs similitudinem quibusdam rei her-
bariæ indagatoribus hoc genus pro Chamæsyce habetur. At-
tamen cuncteius foliola à terra attollantur, & suis mucroni-
bus sæpe sursum erigantur, ramulos etiam non in terrâ deie-
ctos, hæc stirps habeat, & præterea flores producat, chamæsy-
ce esse nequit. Nec etiam Peplis esse poterit, quod cum Peplis
foliis nihil similitudinis obtineat. Prouenit circa loca habi-
tata. Est vero Esula exigua apud Tragum ac eidem putatur esse
peplus.

Tithymalus helioscopius Dodonæi. Sed rarior, caulibus dodrante al-
terioribus, mucronatis, non crenatis, fescuntiali longitudine,
vincialique fere latitudine.

Tithymalus dendroides Dodonæi. Trago Esulæ tertia species,
Esula vulgaris ipsi dicta ac Helioscopius existimata, sicuti &
Matthiolo quoq; ac Anglis: foliis rotundioribus, in ambitu
crenatis, quorum quinque circa summum cauliculorum ac
brachiolorum cohærent sibi quasi connexa vnguibus, ac in
orbem explicantur, ex quorum medio deinceps aliquot pe-
diculi prædeunt iridem consimilia folia quinque, vel quatuor
vel tria in fastigio suo collocata habentes, exq; horū centro
denuo exigui pediculi & tenues prosiliunt, tres vt plurimum
flores luteos, foliaceos continentes. (Dodonæus in vetusta
Iconum editione Dendroidis loco hunc Tithymalum de-
pinxit, quam postea mutata sententia rectius vna cū plerisq;
creditoribus Helioscopium nominauit.)

Tithymali Characiæ species radice rubicundo cortice obuestita:
caulib. vitigineis, flexibilib. ac procumbentib. foliis Amyg-
dalinis, rubetib. sextatē lōgis, fescuntia vero latis: ex alis folio-
rum

rum longiusculos, tenellosq; ac flexiles pediculos emittens, in quibus peltata ac concaua folia cōstituuntur, inter quæ in exiguis petiolis flores lutei primo vere eleganter conspicui prodeunt. Hunc Characiæ Anglici ac Francici nomine recensent Angli doctissimi in sua Aduersaria.

Huic consimilis quodammodo alia species, radice tenui transuersali, modice cirrata, inutili: coliculis dodrantalibus, procumbentibus, tenuibus admodum flexilibus, qui in summo folijs obuestiuntur priori multo breuiorib. vncias duas longis ac minoribus etiam, vnam vero vix latis. Flore re hanc speciem non vidi: ac rarior est inuentu. Reperitur autem nonnunquam in montibus non procul ab Osteroda vrbe.

Alia rursus huic generi quodammodo consimilis species, caulibus rectis, dodrantalibus, qui paucis folijs donantur, sextantali longitudine, vnciali latitudine, quibus consimilia in summo quinque alia vnguiculis sibi cohærentia in orbem explicantur, ex quorum medio petioli sex erumpunt breues, minoribus exornati foliolis, sub quibus semina in vasculis triquetris contineri posteaquam defloruit, non dubito, quâuis cum flore mihi herba hæc visa non sit. Iisdem montibus cum priori gaudet, rarissima & ipsa inuenitur.

Tota bona Dodonæi, seu Bonus Henricus, herba videlicet ex Atriplicum ac Rumicum generibus intermedij quid obtinens.

V.

VALERIANA *syluestris maior*. Copiosa montibus opacis & locis humidioribus ac secus riuulos, Quandoque hæc folio feliciore reperitur folijs latioribus.

Valeriana minor seu palustris, ad riuulos quosdam & circa fonticulos nascens, aliaq; loca scaturientia ac vliginosa.

Verbascum

Verbascum nigrum latifolium, folijs amplis, nigricantibus, aliquantum procumbentibus, scabris, thyrso oblongo, floribus ex citrino purpurascens referto, passim. Alia huius species, flores ex flauo candidulos obtinens, frequens in montibus quibusdam circa Gerenrodam versus meridiem sitis. Reperi & alibi hoc genus ad Harcyniam flore prorsus candido.

Verbascum album mas, seu Candela regia dicta, aut Thaspus barbatus.

Vincetoxicum, in montibus apricis, soliꝝ expositis, circa Vuernigerodam & Gerenrodam potissimum.

Vitis Idea nigra maior, frutex sarmentosus, folijs buxeis, fructu maiori, quam sequens species, dulcis vinosiꝝ; saporis. Plurima reperitur in Broccenbergo.

Vitis Idea minor, passim: cuius nempe fructus vulgo Myrtillos vocant. Vaccinia nigra Dodonæi.

Vitis Idea rubra, seu Vaccinia rubra Dodonæi. Hanc stirpem olim Aemilius existimabat esse Rhun Plinianum minorem. Vulgo apud nos Kränbeer vocant, Nariscis vero Rote Preiselbeer dicitur, quorum sylvæ hoc frutice refertissimæ sunt. Copiosissima est circa Vuernigerodam in Broccenbergo & vicinis montibus: item circa Vualckenridam, Gerenrodam, alijsq; locis quampluribus.

Virga aurea. In hac planta solet natura varie ludere. Nonnunquam enim ei folia sunt longiora, nonnunquam latiora, nonnunquam item breuiora: omnia tamē serrata & à se inuicem non multum distantia.

Est & alia virgæ aureæ species nigricans, communiori similima omnino, iisdem folijs, nisi quod ea nigriora sint.

Virga aurea Broccenbergensis, hæc breuiori est caule, folijs item paulo strictioribus ac nigrioribus, alias tota facie Virgæ aureæ vulgari similis.

Verbena, iuxta Gerenrodam.

Viola tricolor, seu septicolor, vt etiā Gesnerus quandoq; appellat, alijs lacea syluestris dicta, seu Viola flammea. Spontanea est in monte quodam prope Ilfeldam & circa Stigam in agris.

Viola Martia sylvestris. Hæc diuidi poterit in maiorem cui videlicet folia sunt maiora, & rotundiora: ac minorem, cui folia sunt mucronata, oblonga ac strictiora.

Viola calathiana seu autumnalis prima. Hæc non est ea cuius iconem Dodonæus exhibet: simplicioribus enim nostra constar coliculis: floribus oblongis, cauis, hiantibus, calathi figura, in orifico in tenues lacinias ac subhispidas diuisis, cæruleis: radícula exigua inutili. Estq; *Pneumonanthe Cordi*. Apud quem autem non huius primæ speciei (quam ibi tamen autor cum sequenti τῆ πολυανθέμῃ nostra mixtim describit) icon ponitur, sed tertiæ, à Dodonæo, Anglis ac Matthiolo descriptæ, quam quidem in Harcynia nondum reperi, verum eam copiosam in quibusdā humidioribus pratis veteris Marchiæ ac in Vuageta seu vua vueyta sylua prope Erfordam sæpe vidi, in Hausbergo vero Ienæ; vnde suam Cordus legit, nunquam: Veruntamen primam speciem creberrime. Ei radix est non lignosa, inutilis, semestris & tenuis, vt in sua Cordus requirit, adde & singularis, sed in plures appendiculas oblongas, mediocres, perennes, admodum *Gentianæ* modo amaras diuulsâ, de qua exiliūt coliculi viticulares, singulares vt plurimū, quādoq; etiam plures ac brachiati, teretes, sesquicubitales interdum, geniculis interstincti, ex quibus prodeunt bina semper ex aduerso sibi opposita folia, oblonga oleæ folijs adsimilia, sed minora, sextantis ferè longitudine, semuncia autē paulo latiora, viridia, splendētia, glabra: floresq; ei sunt prioris speciei maiores, sed minus paulo hiantes, diuisi quidē verū nō in laciniatas particulas diuulsi, ex saturatiore autē cæruleo eleganter punicantes. Vocant hanc *gülden Aurin* in Marchia & præclaras ei vires in sanandis pulmonum affectionibus ac hepatis

patis etiam ascribunt. Hanc autem vt dixi in Harcynia nondum obseruauit: puto tamen alicubi in ea inueniri forte posse.

Viola calathiana altera seu πολύνθημα. Hæc constat radice lignosa, candida, inutiles, varie distorta, parua: coliculis dodrante minoribus, sæpe sesquidodrantalibus, non nihil angularis, samentosis, geniculatis, brachiatis, binis, ex singulo geniculo folijs mucronatis, vnciali longitudine, ex cæsis nigricantibus.

Hæc species in summitate caulis ac brachiorum pediculos plures, oblongiusculos exerit (sicuti & ex alis foliorum, licet pauciores) quibus continentur flores caui, oblongiusculi, calathi figura, in laciniatas particulas disrupti superne, coloris ex pallidiore cæruleo subrubentis veluti leniter, odoris nauscosi seu virosi. Rarius flore prorsus candido sese offert. Est vero aliòquin priori multo frequentior, passim locis cliuosis sub autumnum obuia.

Volubilis maior, Smilax læuis, ad sepes, & inter dumeta.

Volubilis minor: in locis aruensibus montanis.

Volubilis media seu nigra, Helxine cissampelos: frequentissima in syluis cædis inter gramina luxurians.

Veronica mas flosculis subcæruleis passim, Eadem floribus candidis prorsus, sed infrequentior.

Veronica farmina, locis vdis & alias solo pinguiori.

Vrtica maior passim. Minor iuxta loca habitabilia. Eadem caule cubitali & ampliori, brachiato, folijs paulo minoribus & nigrioribus, alias nihil differens.

Vrtica fatua supra nomine Galeopsidis indicatæ.

Vrtica fatua sylvestris aculeata, seu ἀχύνθος ἀπὸνδύλος, seu *Lamium ἀχύνθος* maius. Caulibus assurgit quadratis, ramosis, hispidis, bicubitalibus, folijs hispidis, nigricantibus, mucronatis, tridentali longitudine, quadrantali latitudine; reliqua minora

existant sextantali longitudine, fescuntiali latitudine. In summo continentur verticilla longioribus aculeis horridiora, inter quæ emicant flores rubicundi. Altera minor est ipsædem folijs, paucioribus, breuioribus, verticillorum minoribus aculeis. Semen hisce est cannabino simile, non prorsus rotundum, ex protuberante ventre in mucronem desinens, fuscum, maculatum. [Cannabis sylvestris Lobelij.]

Vrtica fatida maxima πορφυράνη, Heraclea Tragi, caule bicubitali, quadrangulo, hispido, ramoso: folijs amplis, trientem longis, quadrantē latis, hirsutis. Verticilla in oblongiore scapi ac brachiorum serie profert per interualla rariora, ex quibus flores purpurei emicant.

Vrtica fatua incana, Lamium incanum. Præcedenti simile est, folijs tamen non ita amplis, pilosis, inferius incanis, densa & molli obuestitis lanugine: caulibus quadrangularibus, obliquis, procumbentibus, breuioribus, unde & reptile ferè est locis asperis, apricis.

Vrtica fatua λευκόςυλον, radice densa, multifida, fibrosa: coliculis pluribus, quadratis, sesquipalmaribus, hispidulis, humi direprantibus, in terra facile compræhendentibus ac novos surculos edentibus subinde: folijs rotundioribus, mucronatis tamen, sextantalibus ferè, fertatis, quæ albis maculis frequenter insigniuntur. Qua de causa puto ipsam esse, quam Solenander in quodam consilio Lienariam seu Milzadellam vocat. Passim, locis cædvis potissimum ac alias etiam in syluis frequens inter coryleta.

Huic consimilis in omnibus species alia, folijs hirsutioribus.

Vrtica fatua aquatica. Lamium πολύμορφον aut πολύχρουν. Caulibus assurgit quadratis, hirsutis, brachiatis, cauis: folijs mucronatis, vnciarum quatuor longitudine, duarum latitudine, hispidis: flore ex verticillis emittens versicolores, luteos maiori ex parte

ex parte & nonnihil rubicundi ac cærulei continentes, elegantes. Nascitur ad riuos, ad piscinas, in montibus opacioribus & alias, locis humidioribus. Forte idem est Lamium luteum Anglorum.

Viscum, in pomis syluestribus passim. In Corylis ac oxyacantha Matthioli rarius. Vidi & in iuglande, in horto monasterij Ilfeldensis.

Vlmus. prope Strolbergam.

X.

XANTHION seu *Lappa minor*, iuxta loca habitata.
Xylosteon Dodonæi, passim in montibus umbrosis.

F I N I S.